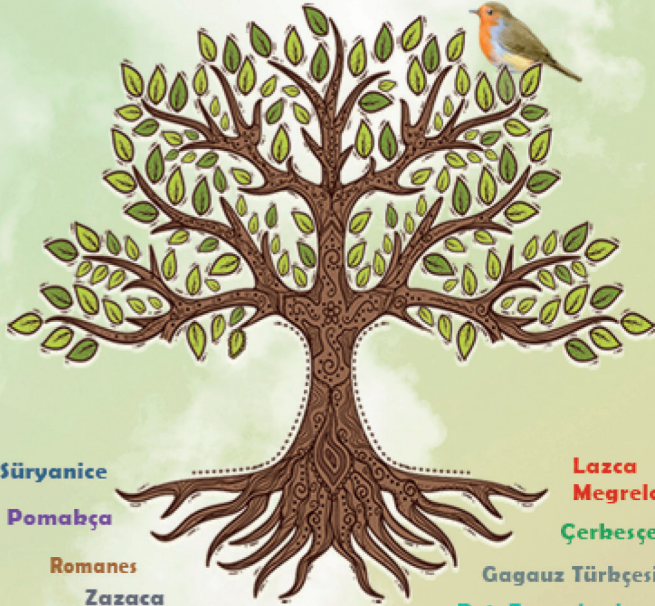

Tehlike Altındaki Dillerde MASALLAR

Süryanice

Pomabça

Romanes

Zazaca

Gürcüce

Romeiba

Abhasca
Abazaca

Ladino

Lazca
Megrelce

Çerkesçe

Gagauz Türkçesi

Batı Ermenicesi

Hemşince

Bu kitap, Laz-Çerkes Sivil Toplum Ağı Projesi kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile hazırlanmıştır. Bu kitabın içeriğinden yalnızca Laz Enstitüsü ve İstanbul Kafkas Kültür Derneği sorumlu olup, hiçbir biçimde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıttığı şeklinde yorumlanamaz.

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ile Laz Enstitüsü arasında imzalanmış olan, İstanbul Kafkas Kültür Derneğinin proje ortağı olduğu 06 Mayıs 2020 tarih ve IPA/2020/414-772 sayılı “Network of Laz and Circassian Civil Societies/ Laz-Çerkes Sivil Toplum Ağı” projesi kapsamında hazırlanmıştır.

TEHLİKE ALTINDAKİ DİLLERDE

MASALLAR

EDİTÖR
Turna Sümeyye ANIL

İngilizceye Çeviren
Ela GÜLBOY

DERLEYENLER

Ahmet ÇELİK, Ayhan GÜRKAN, Bayram ERAT,
Canan ŞENTÜRK BARIŞIK, Fortune Forti BORAKAS,
Gunda ANKVAB, Hıdır EREN, İsmail AVCI BUCAKLİŞİ,
Hikmet AKÇİÇEK, Mehmet GÜNAYDIN, Melisa FERAHİYAN,
Recep MEMİŞ, Sezgin KAPLAN, Viktor KOPUŞÇU,
Zelal KOCADAĞ, Hıdır EREN

Laz-Çerkes Sivil Toplum Ağı Projesi - 2020-2023

Referans: IPA/2020/414-772

Kitabın Orijinal Adı : Tehlike Altındaki Dillerde Masallar

Proje Yürütücüsü : Laz Enstitüsü

Proje Koordinatörü : Eylem Bostancı Avcı

Genel Yayın Yönetmeni: İsmail AVCI BUCAKLIŞI

Editör: Turna Sümeyye ANIL

İngilizceye Çeviren: Ela GÜLBOY

Kapak Tasarım : Çiğdem Subaş (Merhaba Grafik)

Derleyenler: Ahmet Çelik, Ayhan Gürkan, Bayram Erat, Canan Şentürk Barışık, Fortune Forti Borakas, Gunda Ankvab, Hıdır Eren, İsmail Avcı Bucaklışı, Kmet Akçiçek, Mehmet Günaydın, Melisa Ferahyan, Recep Memiş, Sezgin Kaplan, Viktor Kopuşçu, Zelal Kocadağ, Hıdır EREN

ISBN: 978-605-70129-3-7

Yayıncı Sertifika No: 41340

Laz Enstitüsü © Ekim 2023

Halitağa Cad. No:32/27 Kadıköy - İstanbul

Tel: 05324827765

E-posta: laz.enstitu@lazenstitu.com

Baskı: Fotokitap Fotoğraf Ürünleri Paz. ve Tic. Ltd. Şti.

Oruçreis Mah. Tekstilkent, B-5 Blok, No: 10-AH111 Esenler – İstanbul
/ Türkiye

Tel: +90 (212) 629 0385 - +90 (541) 231 1887

Matbaa Sertifika No: 47448

TEHLİKE ALTINDAKİ DİLLERDE

MASALLAR

İÇİNDEKİLER

1. Abazaca Masal, Gunda Ankvab Аԥсуа лакә Abhazca/ Abkhazian Tale	23
2. Ermenice Masal, Melisa Ferahyan Հայերէն հեքիաթ/ Western Armenian Tale	29
3. Çerkesçe Masal, Ahmet Çelik АдыгэбзэкӀэ п/сысэ/ Circassian Tale (Adyge)	39
4. Gagauz Türkçesi Masal, Viktor Kopuşçu Gagauzaian Tale	51
5. Gürcüce Masal, Canan Şentürk Barışık ქართული ზღაპარი/ Georgian Tale	54
6. Hemşince Masal, Hikmet Akçiçek Hamşetsnag Hekiyat/ Homshetsma (Hamshen) Tale	60
7. Lazca Masal, İsmail Avcı Bucaklışı Lazuri Paramiti/ Tale in Laz Language	68
8. Judeo Espanyol (Ladino), Fortune Forti Borakas	77
9. Romeika Masal, Mehmet Günaydın Romaic Tale/ Romeika Paramythi	87
10. Pomakça Masal, Bayram Erat/ Recep Memiş, Pumaski Masale/Pomak Tale	92
11. Romanes Masal, Sezgin Kaplan Romanes Tale/ Romani Vakeripe	118
12. Süryanice Masal, Ayhan Gürkan Assyrian Tale/Teşhitho Bleşono Suryoyo	129
13. Zazaca Masal, Zelal Kocadağ Sanikê Zazaki/ Zazaki Tale	142

Önsöz

Değerli Okuyucular,

Avrupa Birliği'nin finansal desteğiyle hayat bulan Laz-Çerkez Sivil Toplum Ağı projesinin bir parçası olarak hazırladığımız bu değerli kitabı sizlerle paylaşmanın gururunu yaşıyorum. Laz Enstitüsü ve İstanbul Kafkas Kültür Derneği'nin iş birliğiyle yürütülen bu projede, 1 Temmuz 2020'den itibaren 40 ay boyunca Türkiye'nin dilsel zenginliğini koruma ve geliştirme adına önemli adımlar atıldı.

Projemiz kapsamında, tehlike altındaki diller için TADNET (Tehlike Altındaki Diller Ağı) isimli bir platform kuruldu. Bu platform, dillerin yok oluş tehlikesini geniş kitlelere duyurmayı ve bu dilleri gelecek nesillere aktarmayı amaçlıyor. TADNET, Türkiye'deki ilk girişimlerden biri olmasının yanı sıra, dünya çapında alanında örnek alınabilecek bir çalışmadır. Ayrıca, "Türkiye'nin Tehlike Altındaki Dilleri" adlı bir kitap (Türkçe ve İngilizce olarak) ve Yaşayan Diller ve Lehçeler Dersi hakkında bir rapor hazırlandı.

Projede, anadili Lazca ve Çerkesçe olan öğretmenler için ağırlar oluşturuldu ve Milli Eğitim Bakanlığı ile iş birliği içinde eğitici eğitimleri düzenlendi. Yaşayan Diller ve Lehçeler derslerinin yaygınlaşması için kampanyalar yürütüldü. Ulusal ve uluslararası akademi çevreleriyle iş birliği yaparak, dünyadaki dillerin durumu üzerine bilgi ve deneyim paylaşımında bulunuldu. Ayrıca, Tehlike Altındaki Diller için Dijital Aktivizm Eğitimleri düzenlendi.

Türkiye'nin dilsel çeşitliliğini akademik alanda desteklemek amacıyla İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde Uluslararası Tehlike Altındaki Diller Sempozyumu ve Uluslararası Kafkas Dilleri Konferansı düzenlendi. Kadıköy Yeldeğirmeni SANAT'ta gerçekleşen Tehlike Altındaki Diller Masal Festivali ise büyük ilgi gördü. İnternet üzerinde dil haritaları, sesli sözlükler ve öğrenme siteleri oluşturuldu; Lazca ve Çerkesçe eğitim içerikleri hazırlandı.

TADNET bünyesinde projemizde destek veren sivil toplum kuruluşları, Zaza-Der, İstanbul Pomak Kültür Derneği (İSPOD), Midyat Süryani Kültür Derneği, Gürcü Kültür Evi, Suryaniler.com, Çerkes Dernekleri Federasyonu (KAFFED), HADİG-Hemşin Kültürünü Araştırma ve Yaşatma Derneği, Romani Godi ve proje ortağımız İstanbul Kafkas Kültür Derneği'ne değerli katkıları için kendilerine teşekkür ediyorum.

"Türkiye'nin Tehlike Altındaki Dillerinde Masallar" adını taşıyan bu kitap, Turna Sümeyye Anıl'ın editörlüğünde ve pek çok kişinin emeğiyle şekillendi. Bu kitap, sadece bir projenin ürünü olmanın ötesinde, geleceğe yönelik bir umut ve kültürel mirasın korunması adına atılan bir adımın temsilcisidir. Umarım bu eser, dillerimizin korunması ve geliştirilmesi konusunda toplumda farkındalık ve ilgi uyandırır.

Son olarak, projemize mali destek sağlayan Avrupa Birliği'ne, Milli Eğitim Bakanlığı'na, yurt içi ve yurt dışındaki akademisyenlere, gönüllülere ve bu çabaya katkıda bulunan herkese Laz-Çerkes Sivil Toplum Ağı Proje ekibi adına şükranlarımı sunuyorum.

Ntsaşa extit...

İsmail Avcı Bucaklışı

Laz Enstitüsü Başkanı

Preface

Dear Readers,

Laz Enstitüsü Başkanı I am proud to share with you this valuable book, a part of the Laz-Circassian Civil Society Network project, brought to life with the financial support of the European Union. This project, conducted in collaboration with the Laz Institute and the Istanbul Caucasian Cultural Association, has taken significant steps to preserve and develop Turkey's linguistic diversity since its commencement on July 1, 2020, for a period of 40 months.

Within our project, a platform named TADNET (Endangered Languages Network) was established for endangered languages. This platform aims to raise awareness of the threat of language extinction to a wide audience and to pass these languages on to future generations. TADNET is not only one of the first initiatives in Turkey but also a globally exemplary work in its field. Additionally, a book titled "Endangered Languages of Turkey" (in both Turkish and English) and a report on the Course of Living Languages and Dialects were prepared.

In the project, networks for teachers whose native languages are Laz and Circassian were established, and training for educators was organized in cooperation with the Ministry of National Education. Campaigns were conducted to promote the elective courses of Living Languages and Dialects in middle schools. Collaboration with national and international academic communities facilitated the exchange of information and experiences about the status of languages worldwide. Furthermore, Digital Activism Trainings for Endangered Languages were organized.

To support Turkey's linguistic diversity in the academic field, the International Symposium on Endangered Languages and the International Conference on Caucasian Languages were held at Istanbul Bilgi University. The Endangered Languages Fairy Tale Festival held in Kadıköy Yeldeğirmeni ART received significant attention. Online language maps, audible dictionaries, and learning websites were created, and educational content

in Laz and Circassian was prepared.

I would like to thank the civil society organizations that supported our project within TADNET, including Zaza-Der, Istanbul Pomak Cultural Association (İSPOD), Midyat Syriac Cultural Association, Georgian Cultural House, Suryaniler.com, Circassian Associations Federation (KAFFED), HADİG-Hemşin Culture Research and Preservation Association, Romani Godi, and our project partner, the Istanbul Caucasian Cultural Association, for their valuable contributions.

This book, titled "Fairy Tales in Turkey's Endangered Languages," edited by Turna Sümeyye Anıl and shaped with the effort of many individuals, represents more than just the outcome of a project. It symbolizes a step towards the future, a hope, and an effort to preserve our cultural heritage. I hope this work will raise awareness and interest in the preservation and development of our languages in society.

Finally, on behalf of the Laz-Circassian Civil Society Network Project team, I extend my gratitude to the European Union, the Ministry of National Education, academics from inside and outside the country, volunteers, and everyone who contributed to this effort for their financial support of our project.

Ntsaşa extit...

Ismail Avcı Bucaklışı

Chairman of the Laz Institute

GİRİŞ

Sözlü anlatı geleneğinin temel taşlarından biri olan masal, kadim bir edebî türdür. Kadim bir edebî anlatı türü olmasının yanı sıra masal, bir milletin DNA'sından izler taşır. Bir milletin DNA'sından izler taşıyan yalnızca masal değil, dildir de. Masal ise dil ile kurulur. Sözün ehli olan bir masalcı tarafından dilde bir güzel yoğrulur ve dilden dile diyardan diyara anlatılır durur.

Ülkemizde dilden dile çağlardır dolaşan pek çok masal bulunmaktadır. Bu masallar kimi zaman birbirinin tıpatıp aynısı, benzeri olarak karşımıza çıkar. Kitabımızda yer alan Pomak masalı ile Zaza masalında olduğu gibi. Tematik, motif olarak benzerlikle karşımıza çıkan bu masalları farklılaştırıp zenginleştiren unsur, masalın anlatıldığı dildir. Dili de kültürden bağımsız düşünmediğimizde diyebiliriz ki bir masal, anlatıldığı dil sayesinde Laz masalıdır, Gürcü masalıdır, Pomak masalıdır...

Dünya üzerinde, ben bu yazıyı yazmaktayken bile, pek çok dil vardır ki yok olmaktadır. Ülkemizde, UNESCO tarafından yok olmakta olduğu tespit edilen diller vardır. Bunlar; Lazca, Gürcüce, Zazaca, Batı Ermenicesi, Süryanice (Doğu ve Batı), Ladino, Romeika, Hemşince, Pomakça, Romanes, Çerkesçe, Abhazca/Abazaca ve Gagauz Türkçesi.

UNESCO bu dillerin yok olduğunu tespit etmişti, mademki bizler de bu dillerde var olan masalları tespit edelim ve yok olmaya yüz tutmuş dillere bir can suyu olalım dedik.

Peki, bu can suyu olma fikrinin hikâyesi nasıl doğdu?

Gelin, önce bu hikâyeye kulak verelim.

Bir gün babamın tayini çıktı. Gürcücenin ve Lazcanın konuşulduğu topraklara. O zamanlar bilmezdim oralarda Hemşince de yaşırmış. Dolayısı ile taşındık başkentten. Anadilimden farklı dillerle, taşındığımız bu yeni şehirde tanış oldum işte. Ve Türkmen olduğumu da orada öğrendim. Nitekim arkadaşlarım bana Laz misun, Gürci mu?, diye soruyorlardı. Hiçbiri olmadığımı söyleyince de, melezsın, diyorlardı.

Bu konuyu babama açtım ve babam, bizim Türkmen olduğumuzu söyledi.

Anadili ve anne dili Türkçe olan ben, ilk Gürcüce kelimelerimi ilkokul arkadaşım Canan'dan öğrendim. Bu kitapta Gürcüce masalın derlemesini yapan kişi de ilkokul arkadaşımın ta kendisi oldu. Canan ile ilkokulda bir gazete çıkarmışlığımız da vardı. Ben gazetenin editörü idim, Canan da yazarı. Ne güzel bir tesadüftür ki yıllar sonra bu kitapla görevlerimizi devam ettiriyoruz.

İşte, ilkokul, lise derken üniversiteye geldim ve bir şarkı dinledim. Zazaca imiş, öyle bir dilin varlığını bilmiyordum bu şarkıyı duyana kadar. Okuduğum bölüm itibari ile de pek çok dilin varlığından ve bir yandan da yok olmakta olduğundan haberdar oldum.

Var olmak ve yok olmak.

Aradan yıllar geçti, kitabımızın yazarları arasında da yer alan Hıdır Hoca'mdan Zazaca dersleri aldım. Sonra bir gün Hıdır Hoca Laz Enstitüsünün eğitimlerinden, Tehlike Altındaki Diller Ağı projesinden bahsetti. TADNET ile tanış oldum.

Bir şarkı, bir dili öğrenmeme vesile oluyorsa, sözlü kültürün en güzel ürünlerinden biri olan masallar ve aslında sanatın pek çok dalı bir dilin öğrenilmesine, bir dilin yaşamasına bir dile can suyu veril-

mesine katkı sunabilirdi.

TADNET’e “Anadilimde Masal Anlatıyorum” eğitimi açmayı teklif ettim ve bu eğitimini açtım. Hıdır Hoca’m da öğrencilerim arasında idi. Ve pek kıymetli altı kişi. Masallardaki gibi tıpkı. Ben bir idim. Altı öğrencim ile yedi olduk.

Hikâye güzel, fakat her hikâye yarımır biraz. Uzaktan anlattıklarım sizlere masal gibi gelebilir fakat masal yolculuğum, anlatıcılık yolculuğum dil ve masal alanında uzmanlaşmam pek uzun bir yolculuktu. Ne mutlu bana ki anlatıcılık yolculuğumun şahitlerinden, yol arkadaşlarımdan biri olan Melisa da yazarlarımız arasında...

Yol ve yolculuk ayrı bir girişin konusu deyip dönelim biz yukarıda bahsettiğim eğitimimize Anadilde masal anlatıyorum, nasıl bir eğitimdi? Bu eğitimin bugüne kadar vermiş olduğum masal anlatıcılığı eğitimlerinden farkı şuydu: Sadece Türkiye’de yaşayan tehlikedeki dil konuşurları vardı. Anadili olarak Türkçe’yi öğrenmiş anne dilleri ise UNESCO listesine göre dilleri tehlike altında olan kişiler. İşte bu açıdan yani dünya üzerinde de kendi topraklarındaki dil konuşurları adına yapılan bir ilkti. Belki de dünyada da bu açıdan bir ilktir. Bu eğitim ile bir tohum ekim orada. Masal tohumu. Bu tohum pek çok kişiye anadilini hatırlattı. Dört haftalık eğitimimizin ardından online bir masal şenliği ile kapanışı yaptık.

Şenliğin ardından, Laz Enstitüsü Başkanı İsmail Avcı Bucaklışı;

Turna, dedi bir festival yapalım.

Müthiş bir fikirdi bu..!

Festival için kolları sıvadık ve UNESCO listesinde tehlike altında olduğu tespit edilen dillerin tamamında masal anlatacak kişilere ulaştık. Evet evet, UNESCO tehlike altındaki diller listesindeki dil-

lerin tamamında masal anlatan insanlar.

Festivali gerçekleştireceğimiz mekân arayışında da öyle şahane insanlarla karşılaştık ki ya birinin annesi Laz babası, Çerkez; ya birinin annesi Gürcü babası Türk vb. derken her birinin bir akrabası tehlike altındaki dil konuşuru ya da konuşuru olmasa bile festivalimiz için heyecanını ve merakını görüyorduk. Netice itibari ile Kadıköy Belediyesi, Yeldeğirmeni SANAT desteği ile mekân arayışımızı tamamladık. 4-5 Haziran 2022 günü festivalimizi geniş bir katılımı ile gerçekleştirdik.

Yok olmaya yüz tutmuş dillerin çok kıymetli konuşurları sahnede masallar anlattı ve dillerini yaşattı. Biliyor musunuz, dinleyenlerin birçoğu anlatılan dilleri bilmiyorlardı. Fakat oradalar.

Bu muazzam bir duygu idi.

Masallar, “Tehlike Altındaki Diller Masal Festivali” sahnemizde çok kıymetli anlatıcılarımızın dilinden çağıldadı. İşte bunun üzerine dedik ki, o gün sese, söze dökülen masalları yazıya da aktaralım ve kitaplaştıralım. Kitaplaştıralım lakin bu diller tehlikede, yazının yanında ses de olmalı bu kitapta. Karekod koyalım ki okurlarımız dinleyebilsinler o karekodu okutarak masalların sesini.

Netice-i kelam festivalimizin ardından biz yine sıvadık kolları.

Anadillerinin, masalların ehli TADMasalFest anlatıcılarımız, emek emek çalıştılar, nakış nakış dokudular masallarını ve hem anadilde hem de Türkçe olarak gönderdiler bizlere. Türkçe’ye çevrilmiş olan masalların birçoğu bana ham metin ve motamot metin çevirisi hâlinde gelmişti. Bunların tashihi sırasında masalların aslını bozmadan, Türkçe dil yapısına uygun olan gramer ve kelime yapılarını kullanmayı tercih ettim. Örneğin anadilden Türkçe’ye

yapılan birebir çeviride “sökükleri tamir ediyordu” yerine “sökükleri onarıyordu” gibi ifadelerle ve çeşitli gramer düzeltmeleri ile Türkçe okurları için de daha anlaşılır olması açısından ufak dokunuşlarla can kattım anlama.

Sonrasında bu masalları birde İngilizce’ye çevirelim dedik. Çeviri de bir masal anlatıcısının dilinden dökülsün istedim ve biz bir iken iki ikiyken üç olduk. Usta bir masal anlatıcısı olan, anlatıcılık yolculuğumun başından beri yan yana olduğumuz kıymetli arkadaşım Ela da İngilizce çevirileri yaptı.

Gönlümüzün sürurunu gözümüzün nurunu kattık ve masalları el birliği ile bir eser hâline getirdik.

İşte bizim hikâyemizin (s)özü bu idi.

Bir var bir de yok idi diyorum ve gökten üç elmayı düşürerek sözlerimin sonunu getiriyorum.

Hoşça okumanız ve bolca anlatmanız dileğimle.

Lakin bu dillerin, masalları derleyenlerin ve bizlerin de başına gökten üç elmayı düşürerek.

İstanbul, 2022

Turna Sümeyye ANIL

INTRODUCTION

The tale, one of the cornerstones of the oral storytelling tradition, is an ancient literary genre. Besides being an ancient literary genre, the tale carries traces of a nation's DNA. Not only the tale but also the language carries traces of a nation's DNA. The tale is constructed through language. It is skillfully crafted by a storyteller, and it travels from mouth to mouth, from one land to another.

In our country, there are many tales that have been passed down from generation to generation. Sometimes, these tales appear almost identical or similar, as in the case of the Pomak and Zaza tales included in our book. What distinguishes and enriches these tales with thematic and motif similarities is the language in which they are told. When we don't separate language from culture, we can say that the tale is a Laz tale, a Georgian tale or Pomak...

Around the world, even as I write this, there are still languages that are on the verge of extinction. In our country, there are many languages identified by UNESCO as being endangered. These languages include Laz, Georgian, Zaza, Western Armenian, Syriac (Eastern and Western), Ladino, Romeika, Hemshin, Pomak, Romani, Circassian, Abkhaz/Abaza, and Gagauz Turkish.

UNESCO has recognized the endangerment of these languages, so we decided that since these languages contain tales, let's identify them and provide a lifeline to languages on the brink of extinction.

So, how did this idea of being a lifeline come about?

Let's first lend an ear to this story.

One day, my father was transferred to another city. To the lands

where Georgian and Laz were spoken. I didn't know at that time that Hemşince also lived there. In this new city we moved to, I became acquainted with languages different from my mother language. And I learned that I was Turkmen there. As a matter of fact, my friends were asking me, "Are you Laz or Georgian?" When I said I was neither, they said you were a mixed race.

I brought this issue up to my father and he said that we were Turkmens.

My mother language and first language were Turkish, and I learned my first Georgian words from my elementary school friend Canan. She is also the same person who compiled the Georgian fairy tale in this book. Canan and I even published a newspaper together in elementary school. I was the editor, and Canan was the writer. It's such a beautiful coincidence that years later, we continue our roles with this book too.

Well, after primary school and high school, years passed and i was now a university student... One day i listened a song. It was Zazaki, I didn't know such a language existed until I heard this song. Due to the department I studied, I became aware of the existence of many languages and the same time, their extinction.

To exist and to cease to exist.

Years passed, and I received Zaza language lessons from Hıdır Hoca, who is also one of the authors of our book. Then one day, Hıdır Hoca talked about the trainings of LAZ Institute and the Endangered Languages Network (TADNET) project. So I got acquainted with TADNET.

If a song can be the catalyst for learning a language, then tales,

one of the most beautiful products of oral culture, and actually many forms of art, could contribute to the learning and revitalization of a language, providing a lifeline to a language.

I offered TADNET to open a “I Tell Fairy Tales in My Mother Language” training and I opened this training. Hıdır Hodja was also among my students. And six precious people. Just like in fairy tales. I was one. We became seven with my six students.

The story is beautiful, but every story is incomplete to some extent. What I’ve told you may seem like a tale, but my journey into tales, storytelling, and my expertise in language and tales were quiet a long journey. Fortunately, one of the witnesses and companions of my storytelling journey, Melisa, is also among our authors... :) Let’s get back to the topic at hand and talk about the training I mentioned above, “I Tell Tales in My Mother Language.”

The difference between this training and the storytelling trainings I have given so far was this: There were only endangered language speakers living in Turkey. Those whose mother languages have learned Turkish as their first language are those whose languages are in danger according to the UNESCO list. From this perspective, it was a first in the world, made on behalf of speakers of endangered languages in their own territories. Perhaps it’s a first in the world from this perspective as well. With this training, I planted a seed. A seed of tales. This seed reminded many people of their mother language. After a four-week training, we concluded this period with an online storytelling festival.

After the festival, İsmail Avcı Bucaklışı, the President of the Laz Institute, said, “Turna, let’s organize a festival.”

This was a fantastic idea..!

And we rolled up our sleeves and started working for the festival and reached out to individuals who could tell tales in all the languages listed as endangered by UNESCO. Yes, indeed, individuals who could tell tales in all the languages listed as endangered by UNESCO.

During the search for a place to hold the festival, we met many remarkable people. One person's mother was Laz, and their father was Circassian; another person's mother was Georgian, and their father was Turkish, and so on. Each of them had a relative who spoke an endangered language or, even if they didn't, they were excited and curious about our festival. In the end, with the support of Kadıköy Municipality and Yeldeğirmeni ART, we found our place. On June 4-5, 2022, we held our festival with a broad participation.

Speakers of nearly extinct languages took the stage, told tales, and kept their languages alive. Do you know that many of the listeners did not understand the languages being spoken? But they were there.

It was an incredible feeling.

Fairy tales were sung from the languages of our valuable narrators on our "Endangered Languages Fairy Tale Festival" stage. That's why we said, let's put the tales that were spoken and spoken that day into writing and turn them into books. Let's compile it into a book, but these languages are in danger, there should be sound in this book as well as writing. Let's put a QR code so that our readers can listen to the voice of the fairy tales by scanning that QR code.

Our TADMasalFest narrators, who are experts in their mother language and tales, worked hard, wove their tales in great detail, and sent them to us both in their mother language and in Turkish.

Many of the tales translated into Turkish came to me in raw text and word-for-word translations. While editing them, I preferred to use grammar and word structures that are suitable for the Turkish language structure, without distorting the original of the tales. For example, in the literal translation from the native language to Turkish, I enlivened the understanding with expressions such as “sökükleri onarıyordu “ instead of “sökükleri tamir ediyordu” and various grammatical corrections and small touches to make better clarity for Turkish readers.

Afterward, we decided to translate these tales into English. I wanted the translations to flow like a storyteller’s words, and while we were one, we became two, and when we were two, we became three. Ela, a master storyteller who has been by my side since the beginning of my storytelling journey, took on the task of translating into English.

We combined our hearts’ joy with the light of our eyes and created these tales together.

That was the essence of our story. I say there was one, and there was none, and I conclude my words by dropping three apples from the sky.

I hope you enjoy reading it and explaining it a lot.

But by dropping three apples from the sky on the heads of these languages, those who compile the tales, and us.

Istanbul, 2022

Turna Sümeyye ANIL

DUL KADIN VE KIRLANGIÇ/ THE WIDOW WOMAN AND THE SWALLOW

Аҧсуа лакә Abhazca/ Abazaca Masal/ Abkhazian Tale

Gunda ANKVAB

Қытак аҕы дынхон җұхәысеибак. Лхатца данҗсы, хәҕык ахшара аазатәыс илзынхеит. Урт зынза ихәыцқәан, макъана ран илыцхраартә иҕамызт.

Зны аҗұхәысеиба абартаҕы дтәаны дшызахуаз, атра иныхшәан, жәтыс җшқак лаҗұхә инкашәеит. Ажәтыс җшқа ахынкашәаз ашыапы җцәеит. Аҗұхәысеиба ирыцхалшьеит атцыс җшқа. Иҗцәаз ашыапы цахала иаағалхәан, ашышьыхәа инаган атра инталыртәеит.

Дук мыртыкәа ажәтыс җшқа иазхаит, ашыапы җбеит, атра итыцны, аҕызцаа ирылаланы, ачыр-чырхәа аҕни амзырхеи ирхаҗраауан.

Тагалан ажәцарақәа адгыл җхаррақәа рахь ицеит. Урт ирыццеит аҗұхәысеиба еиқәлырхаз ажәтысггы.

Иааит ааҗынра, ацарақәаггы хынхәит. Аҗұхәысеиба дырҕагь абартаҕы дтәаны дшызахуаз, жәтыск жәлак аҕыцакны иналхаҗрит. Ажәла лкалт инаныршәланы, ичырчыруа амзырхахы инаҗрит. Аҗұхәысеиба ари цәалшьеит, илакәылшьеит, аха нас “цыҗұх зшыапы җцәаз ажәтыс җшқа шҗакәымхареи” хәа лгәы иаанагеит. Ажәла аутраҕы илалцеит. Уи ажәла каб дуны инагылеит. Акаб ахыхра аамта анааи,

апхэысеиба аёныка иаалгеит, ижэны ахэычкэа ирфалцап хэа. Еихала дасны ианааикэлырџа, акаб аёныцка хылеи разнылеи еилыџха-еилыцыџо итэын. Ари аёыза лымбацыт дунеихаан! Даара деигэырџбан лгэыла џхэыс илалхэеит. Лгэыла џхэыс бааџсыла длыташыџцит. Икастари хэа акыр дхэыцт. Нас, ааџынра ааира дазыџшыны, илыџшааит ажэтыстра. Атра ихыз жэтыс џшқак ааџылган, ашыапы ааџцэаны, бырфын цахала иаафалхэан, атрахы италцеит.

Ус лхамта дшазыџшыз еитааит ааџынра, ихынхэуа иалагеит атцарақэа, зшыапы џцэаны еипылышыз ажэтысгыы ааит. Ёнак, дыџшыны дыштэаз, иналхаџрын, лкалт кабак жэлак ныланаршэит. Дгэыргэеит аџхэыс бааџс, ажэла латцаны, ианазхаша хэа дазџшын. Акаб азхэит, унапкэа узакэмыршо идухеит.Цэгъаџсышыала аёны иёналгалан, ашэ алырkit. Иааикэлырџазар, дзызџшыз ахы аразни абакоу, аматаџшыкэа нтыппын, илыцхауа иалагеит.

DUL KADIN VE KIRLANGIÇW

Abazaca Masal/ Gunda ANKVAB

Bir zamanlar beş çocuklu dul bir kadın yaşarmış. Kadının çocukları henüz küçücüklermiş. Kadının günleri çocuklarıyla, evdeki işlerle, hayvanlarıyla, bahçesini ekip dikmekle, ara sıra da komşularıyla laflamakla geçip gidermiş.

Bir gün kadın, balkonda oturmuş çocuklarının elbiselerinin söküklerini dikiyormuş. Derken birden tam önüne, yavru bir kırlangıç düşmüş. Kadın, bir şey oldu mu acaba, diye ellerine almış yavru kırlangıcı. O sırada yavru kırlangıcın ayağının kırıldığını fark etmiş. İyi kalpli kadın, acımış kırlangıca ve kırlangıcın ayağını bir bez parçası ile sararak geri yuvasına koymuş.

Çok geçmeden kırlangıç iyileşmiş ve diğer arkadaşları ile uçmaya başlamış. Sonbahar gelmiş. Güçlenen kırlangıç, daha sıcak iklimlere uçup gitmiş. Kırlangıcın yuvası da boşalmış.

Kış geçmiş, bahar gelmiş ve kırlangıçlar dönmeye başlamışlar. Bir bahar günü kadın, her zaman oturduğu yerde gene bir şeyler onarıyormuş. Aniden bir kırlangıç ona doğru yaklaşmış ve kadının önlüğüne kabak çekirdeği atmış. Ardından güzel sesiyle bir şeyler söyleyerek gitmiş. Kadın, o kırlangıcın, iyileştirdiği kırlangıç olduğunu anlamış. Ekmiş kabak çekirdeğini bahçeye. Sonbaharda, daha önce hiç görmediği kadar, büyük bir kabak yetişmiş. Kabak iyice olgunlaşınca kadın, çocuklarına kabak yemeği hazırlamak istemiş ve balta ile vurmuş kabağa vurmasına ama bir anda nefesi kesilmiş. Çünkü böyle bir şey hayatında görmemiş. Sayamayacağı kadar çok altın ve gümüş paralar dökülmüş kabağın içinden!

Kadıncağız sevincinden komşusuna anlatmış bunu. Ne var ki komşu kadın çok kıskanmış onu. Ve uzun uzun düşünmeye başlamış komşu kadın. Sonra yaz gelmesini bekleyerek bir kırlangıç yuvasını bulup, çıkartmış oradan bir yavru kırlangıç ve kırmış ayağını. Sarmış ayağını ipek bir bez parçası ile ve geri koymuş yuvasına.

Komşu kadın artık ödülünü beklemeye başlamış. Bahar gelmiş, kuşlar dönmeye başlamış, kırlangıçlar da dönmüş ve komşu kadının kucasına bir kabak çekirdeği atmış. Sevinmiş kıskanç kadın, ekmiş kabağı ve sabırsızlıkla başlamış beklemeye. Sonunda kabak o kadar büyümüş ki kucağa bile sığamaz olmuş. Zar zor eve kadar taşımış onu ve kapıları kilitlemiş. Komşu kadın, kabağı kestiği zaman, beklediği gibi altın ve gümüş paralar değil, bakır kırmızısı yılanları çıkmaya başlamış ve açgözlü, kıskanç kadını dört bir yandan sokmaya başlamışlar.

THE WIDOW WOMAN AND THE SWALLOW

Abkhazian Tale/ Gunda ANKVAB

Once upon a time, there was a widow with 5 children. Her children were still very young. Her days passed with daily chores, looking after the children and the animals, doing gardening and chatting with neighbours.

One day, as the woman was sitting on the balcony mending and stitching the children's clothes, suddenly a baby swallow fell at her feet. The woman wondered if something happened to the bird and she took the swallow in her hands. She realised just then that the swallow's foot was broken. She had a good heart and she took pity on the swallow therefore she wrapped its foot with a cloth and put it back to its nest.

Before long, the swallow got better and started flying with its friends. Then came autumn. Swallow got stronger and it flew off to warmer climates. The swallow's nest was empty.

Winter passed, spring arrived and all the swallows started coming back. On a fine spring day, the woman was mending things as usual on her balcony. Suddenly a swallow approached her and it threw a pumpkin seed on her apron. Then, it started singing to her with its beautiful voice and flew away. The woman knew that it was the swallow she healed. She planted the pumpkin seed in her garden. When autumn came, the pumpkin grew to a size she never saw before. Once the pumpkin matured enough, she wanted to cook the pumpkin for her children and hit the pumpkin with an axe but she was breath taken. She did not see anything like that before. Gold

and silver coins spilled out from the pumpkin, so many that it was countless!

She was filled with joy and told her neighbour all about this. However, the neighbour was very jealous of her. The neighbour woman started thinking for days. Then she waited for summer to come, then she took out a swallow nest, reached for a baby swallow to break its foot. Then she wrapped its foot with a silk cloth and put it back to its nest.

The woman was waiting for her reward now. Spring arrived and the birds started coming back, swallows too. Then a swallow threw a pumpkin seed in her apron. She was thrilled. She planted the seed and started waiting impatiently. In the end, the pumpkin grew so big it was bigger than her lap. She carried it home with great difficulty and she locked her door. When she cut it, not gold and silver coins spilled out as she expected, but snakes in copper gold colour burst out and started biting her hard.

Derleyen/Compiled by: Gunda ANKVAB

Հայերէն հեքիաթ/Ermenice Masal/ Western Armenian Tale

Melisa FERAHAYAN

Կար ու չկար թագաւոր մը կար:Այս թագաւորը օր մը իր քով կանչեց պալատականները:Երեք պալատականներ երբ հասան թագաւորին մօտ.

— Եկեք մօտեցէ՛ք:Հիմա ձեզի երեք հարցում պիտի հարցնեմ:Եթէ պատասխանեք, պիտի վարձատրուիք, եթէ չկարենաք պիտի գլխահատուիք:Պատրա՞ստ էք:

Պալատականները ստիպուած գլուխ շարժեցին:

— Ուրեմն ըսելիքներս լաւ մտիկ ըրէ՛ք:

Առաջին հարցումը՝

— Ո՞րն է ամենալաւ տարին :

Երկրորդը՝

— Ամսուան օրերէն ո՞րն է ամենալաւը :

Երրորդը՝

— Երբ է օրուան ամենալաւ ժամանակը:

Ձեզի շաթաբ մը ժամանակ կու տամ :Գացեք հարցուցէ՛ք,պրպտեցէ՛ք, հարցաքննեցէ՛ք եւ ինծի հարցումներուն պատասխանները ըսեք:

Պալատականները շա՛տ գացին- քիչ գացին, երկա՛ր քալեցին, բայց ոչինչ գտան: Հինգ օր անցնելով հանդերձ

որելէ պատասխան մը չգտան: Որոշում տուին երթալ հեռու երկիրներ ու գտնել խելօք մարդիկ, որպէսզի պատասխանեն թագաւորին հարցուցած հարցումներուն:

Շատ քալեցին, աջ ու ցախ հարցուցին բայց այդպէս մէկը չգտան:

Թագաւորին տուած միջոցը վերջանալու մօտ էր, յուսահատ վեզիրները, կամայ ակամայ որոշեցին համակերպիլ վիճակին հետ և վերադառնալ պալատ:

Վեզիրներէն մէկը միւսներուն դառնալով.

— Ընկերներ մեր ճակատագիրը ինչպէս որ գրուած է, ան պիտի ապրինք: Երթանք, թող ապրած մնայ մեր թագաւորը թող մեզ գլխահատէ:

Պալատականները վերադարձի ճամբուն վրայ հեռուէն երգի ձայն մը իմացան. կանգ առին ու ականջ տուին ձայնին, ապա հասկցան թէ երգողը հովիւ մըն է:

Պալատականներէն մէկը.

— Եկեք երթանք չոպանին քով, թերեւս ան մեզի կ'օգնէ, մեր խնդիրին ճար մը կը գտնէ:

Պալատականները քալեցին դէպի այն կողմ, ուր կ'իմացուէր ձայնը... տեսան քարի մը վրայ նստող հովիւը որ ոչխարները շուրջը հաւաքած կ'երգէր:

— Բարի օր չոպա՛ն եղբայր:

— Բարով հազար բարի, - պատասխանեց հովիւը:

— Չոպան եղբայր կ'ուզենք քեզի ըսել բան մը, թերեւս կրնաս մեզի օգնել:

— Ըսէ՛ք տեսնեմ ի՞նչ է ձեր խնդիրը:

—Չոպան եղբայր , մենք թագաւոր մը ունինք ան մեզի հարցուց երեք հարցումներ, եթէ այս հարցումներուն չպատասխանենք բոլորս պիտի գլխահատէ:

Հարցումները սապէս են.

— Ո՞րն է ամենալաւ տարին :

— Ամսուան օրերէն ո՞րն է ամենալաւը :

— Ե՞րբ է օրուան ամենալաւ ժամանակը :

Ամէնքս ալ շուարեցանք, չենք կրնար գտնել հարցումներուն պատասխանները:

— Աստուած օրինէ ձեզ- դուք ինծի տարեք ձեր թագաւորին քով եւ կը պատասխանեմ ձեր հարցումները:

Բայց նախ ինծի տուէք ափ մը ոսկի, ափ մը արծաթ ու տասը մատանի:

— Շատ լաւ, պատասխանեցին պալատականները, ուրախութեամբ եւ շուտով պատրաստեցին հովիւին փափաքածները:

— Հովիւը ոչխարները դաշտը ձգեց , առած ափ մը ոսկի, արծաթ եւ մատանիներով տուն գնաց ու իր կնոջ տուաւ: Ապա միացաւ պալատականներուն եւ միասին ճամբայ ելան դէպի պալատ: Հովիւին հագցուցին նոր զգեստներ եւ ներկայացուցին թագաւորին:

— Սիրելի թագաւոր, ըսին պալատականները գլխահակ:

Որպէսզի ձեր հարցերուն պատասխանները տայ ,այս հովիւը բերինք:

— Լաւ, - պատասխանեց թագաւորը եւ իր մօտը կանչեց հովիւը:

Ըսէ տեսնենք.

Ո՞րն է ամենալաւ տարին :

—Ապրած մնայ մեր թագաւորը, ամենալաւ տարին այս տարին է, որովհետեւ այս տարի ես մէկէնիմէկ հարստացայ:

—Շատ լաւ, - ըսէ տեսնենք

Ամսուան օրերէն ո՞րն է ամենալաւը :

— Ապրած մնայ մեր թագաւորը, այսօր ամենալաւ օրն է, - որովհետեւ այսօր հովիւ մը թագաւորի մը հետ հաւասարեցաւ եւ պալատի մէջ իրեն հետ խօսելու արժանի եղաւ, - պատասխանեց հովիւը:

—Այս մէկն ալ ընդունելի է: Ուրեմն ըսէ՛ տեսնեմ

Օրուան որ ժամը ամենալաւ ժամանակն է:

—Անշուշտ հիմա է , թագաւորս ապրած մնայ,որովհետեւ սա պահուս երեք անմեղ մարդ մահէն փրկուեցաւ:

Թագաւորը հովիւին տուած պատասխաններըշատ հաւնեցաւ եւ նաեւ զարմացաւ:

—Դուն յաղթեցիր զիս ,զնա՝ զանձատունէն որքան որ դրամ կ' ուզես առ, արժանի ես այս վարձատրութեան:

Հովիւը խոշոր պարկ մը ոսկիով կը բաժնուի պալատէն եւ կը վերադառնայ գիւղ: Երբ կը հասնի իր բնակարնը պալատէն առած ոսկիները կը բաժնէ դրացիներուն եւ աղքատներուն, իսկ ինքն ալ ոչխարները արածել կը շարունակէ ու երջանիկ կեանք մը կապրի իր կնոջ հետ:

BİLGE ÇOBAN

Ermenice Masal/ Melisa FERAHAYAN

Bir varmış bir yokmuş. Eski zamanlarda yaşayan bir kral varmış. Kral bir gün vezirlerinden 3 tanesini yanına çağırması ve onlara şöyle demiş “Size 3 soru soracağım. Eğer cevaplarsanız büyük bir hediye ile ödüllendirileceksiniz ancak bilemezseniz hepinizin kellesi gider.

İlk sorum, en güzel yıl hangisidir?

İkincisi, ayın hangi günü en güzelidir?

Üçüncüsü ise gün içinde en güzel, en iyi saat hangisidir?

Size bir hafta mühlet veriyorum düşünün taşının sorun soruşturun ve bana bu soruların cevabını verin” demiş. Vezirler kralın yanından uzaklaşmışlar. Düşünmüşler düşünmüşler... Beş gün geçmiş ancak bir cevap bulamamışlar. Sonra ülkenin dört bir yanını dolaşmaya karar vermişler belki bu şekilde kralın sorduğu soruların cevabını bulacak bir akıllı insana rastlarız, diye düşünmüşler. Ancak ülkenin dört bir yanı dolaşmalarına rağmen böyle birini bulamamışlar. Tüm umutları tükenmiş olan vezirlerden biri diğerlerine dönüp “Dostlar alnımıza ne yazılmışsa onu yaşayacağız gidelim kral başımızı vursun elden ne gelir” demiş.

Dönüş yolunda ilerlerken kulaklarına bir ses çalınmış durmuşlar ve sese kulak kabartmışlar ve şarkı söyleyenin bir çoban olduğunu anlamışlar. Vezirlerden biri diğerlerine “Gelin çobanın yanına gidelim belki o bizim derdimize bir çözüm bulur derdimize derman olur.” demiş.

Çobanın yanına yaklaştıklarında onun bir taşın üstünde oturdu-

ğunu görmüşler. Çoban taşın üstünde şarkı söylerken koyunlar da bir köşede otluyorlarmış ancak çoban öyle bir şarkı söylüyormuş ki sanki dünya onu dinliyormuş.

– İyi günler çoban kardeş.

– İyi, hayırlı günler.

– Çoban kardeş sana bir şey söylemek istiyoruz belki bize bir yardımın dokunur.

– Deyin bakalım.

“Çoban kardeş” demiş vezirlerden biri. “Bir kralımız var ve bu kral bize üç tane soru sordu ve bir de şart koştu eğer bu soruları bir hafta içinde cevaplandırmazsak başımızı vurduracak. Hepimiz şaşkınlığınız soruların cevabını bir türlü bulamadık. Sorular şöyle,

İlki, en güzel yıl hangisi?

İkincisi ayın hangi günü en güzel?

Üçüncüsü ise gün içinde en güzel, en iyi saat hangisi?”

– Çok yaşayın siz. İyisi mi siz beni kralınızın yanına götürün ben tüm bu soruları yanıtlarım, demiş çoban ve devam etmiş:

– Şimdi bana bir avuç altın bir avuç gümüş on adet de yüzük verin.

– Tamam, demiş vezirler.

Büyük bir mutlulukla ve çobanın isteğini hemen yerine getirmişler. Çoban bir süreliğine vezirlerin yanından ayrılmış. Bir avuç altını, gümüşü, on adet yüzüğü eve götürmüş ve karısına teslim etmiş ardından vezirlerle beraber saraya doğru yola çıkmış. Çobanı en güzel kıyafetlerle giyindirip kuşandırmışlar ve kralın huzuruna çıkarmışlar.

Vezirler başları eğik krala yaklaşıp:

– Sevgili kralımız bu çobanı bizim yerimize sizin sorduğunuz soruları cevaplandırması için huzurunuz getirdik, demiş.

– Pekâlâ, diye yanıtlamış kral ve çobanın yakınına çağırmış:

– Söyle bakalım en güzel yıl hangisi?, demiş kral.

– Çok yaşasın kralım, demiş çoban.

– Tabi ki bu yıl çünkü ben bu yıl bir kereden zengin oldum, diye yanıtlamış.

– Çok güzel peki o zaman.

– Ayın hangi günü en güzeli, diye sormuş kral.

– Çok yaşasın kralım en iyi en güzel gün bugün çünkü bugün bu çoban kulunuz kralla eşitlendi onun huzuruna çıkmaya ve onunla konuşma şerefine erişti, diye yanıtlamış çoban.

– Bu da güzel, o zaman söyle bakalım. Gün içinde en güzel en iyi saat hangisi?

– Şu an kralım çünkü şu an üç günahsız kişi ölümden kurtuldu, diye cevaplamış çoban.

Kral çobanın verdiği bu cevaplara ve aklına çok şaşırmış.

– Sen kazandın, git ve hazinemden ne kadar altın, para, mücevher istersen al buna layıksın.

Çoban kralın hazinesinden bir çuval altın almış ve gidip köyünde yaşayan tüm komşularına ve fakirler dağıtmış.

Kendisi de hayatını çobanlık yaparak devam ettirmiş. Mutlu ve huzurlu yaşamış.

THE WISE SHEPHERD

Western Armenian Tale/ Melisa FERAHMYAN

Once upon a time, there was a King living in ancient times. One day, the King summoned 3 of his viziers before him and said to them “I will ask 3 questions, if you answer them correctly, you will be rewarded with a grand gift, however, if not, you all will be beheaded.

My first question: Which is the most beautiful year?

My second question: Which is the most beautiful day of the month?

My third question is: Which is the most beautiful, the best hour of the day?

I will grant you one week to contemplate, to inquire, to investigate and to give me your answers.” The viziers left the King’s side and they contemplated and contemplated... 5 days passed but alas, they could not find any answers. Then they decided to travel to all corners of the country, in the hope that maybe in this way they could meet someone smart enough to find the answers to the King’s questions. However, they were unable to find anyone during their travels. One of the viziers in despair, said to the others “Friends, whatever is in our destiny, it will eventually happen. Let us go back, if the King is to behead us, let it be.” On the way back, they heard a voice and they stopped to listen to it and realised it was a shepherd singing a song. One of the viziers said to the others “Let us go to him, maybe he finds a remedy to our trouble.”

As they approached the shepherd, they saw that he was sitting on a rock. As he was singing, the stock of sheep were grazing in the

field, but it was as if the whole world was listening to him singing.

– Good day shepherd brother

– Good day.

– We want to tell you something, maybe you will be of help, shepherd brother.

– Tell me then.

– Shepherd brother, we have a King and this King asked us three questions and he laid down a condition, if we are unable to answer these questions, he will behead us. We are all perplexed, somehow we could not find the answers. Here are the questions:

– First one: Which is the most beautiful year?

– Second one: Which is the most beautiful day of the month?

– Third one: Which is the most beautiful, the best hour of the day? said one of the viziers.

– May you live long! Please take me to your king, I will answer all these questions, said the shepherd and he continued:

– Now, hand me a handful of gold, a handful of silver, and 10 rings.

– All right, said the viziers. At once, they gave the shepherd what he asked for,

with great pleasure. The shepherd then left them for a short while. He took a handful of gold, silver and 10 rings to his house and he handed them to his wife. Then he set off for the palace with the viziers. They dressed the shepherd with the finest clothes and he then appeared before the king. The viziers approached the King bowing their heads;

– Our beloved King, we brought this shepherd to appear in your presence, who will answer your questions on behalf of us.

– All right, said the King and asked the shepherd to approach him.

– Please tell, what is the most beautiful year? said the King.

– May the King live long! said the shepherd. This year, of course, because I became rich in one day this year, the shepherd replied.

– Very good, all right then. Which is the most beautiful day of the month? the King asked.

– May the King live long! The most beautiful, the best day is today because today is the day this humble shepherd became even with the King, he was blessed with the honour of being in His presence, talking to him.

– Very well, then tell me, which is the most beautiful, the best hour of the day?

– This hour my King, because three innocent men were saved from dying now, replied the shepherd.

The King was amazed with the shepherd's answers and his intelligence.

– You won, now go take any amount of gold, money, jewellery as you wish, you deserve it.

The shepherd took a sack of gold and upon his return, he handed it out to all the neighbours and the poor in his village.

He continued being a shepherd. He led a happy and peaceful life.

Derleyen/Compiled by: Melisa FERAHAYAN

ГЪУКІЭРЭ МЭЗЫЛЫМРЭ

АдыгэбзэкІэ псысэ /Çerkesçe Masal/ /Circassian Tale (Adyge)

Ahmet Çelik

Еуэрэ-еуэрэт жи: Зы лъэхъэнэ гуэрэм ГъукІэ ицІэу гъукІэнри и ІэщІагъэу зы лЫжь цІыкІу псэут жи. ЩІымахуэ псом и кЫщым щымылэжьауэ ауэ гъатхэр къызэрихъам папІщІэ и кЫщым щызэрихъну фІамыщ хуэныкъуэт жи. Ауэрэ гъатхэпэ мазэм тІощІрэ етІуанэ махуэу адыгэ махуэгъэпсымкІэ илъэсыщІэр* къыщихъа махуэм Еуэри, ГъукІэ фІамыщІ игъэсыну мэзым кІуащ жи. ФІамыщІ къызэхэкІын жыгей гъур кЫлгъыхъуэрэ езэшащ жи. Ауэрэ Зы жыгей гъурыжь гуэр ирихъэлІэри ар къыгъауэщ аби зэгуиудыну хъэлэ диукІащ жи. ЛЫжь цІыкІур мэжэлІа хъунти, тІэкІу едзэкъэну и гъуэмылэр кыиштащ жи. Абы хэту зы мэзылІ къэхутэри къыбгэдыхъащ жи. МэзылЫм и бгъэм джыдэ жан къыхэкІыкІырт жи. КъыпэщІэхуэр абы ирикъузылІэрт, иукІти, ишхт жи. ГъукІэ шхэуэ къыщилгъагъум къыбгъэдэтІысхъэщ аби: сыздэгъашхэ жиІащ жи. ГъукІэ сыт ищІэнт; и гъуэмылэм щыщ зы Іхъэ хуишиащ жи, МэзылЫм ар зыІуридзэри, щишхым ІэфІыщэ щыхъуащ жи.

- Иджыри! Иджыри! - жиІэт жи МэзылЫм.

ГъукІэ - АфІэкІа сиІэкъым, - жиІэри иритагъым жи

- Къызэт иджыри! - Къызумымтэ усшхынщ! жиІэт жи мэзылЫм.

ГъукІэ егупсысурэ зы хэкІыпІэ хуэкІуэри:

- Уа Мэзыл! Мы мэзым мээбжэныр щІэзу щІэтщ, зы кѣэубыди дгѣэжѣэнщи тшхынщ, - жиІащ жи.

МэзылЫр мэзым хэлѣадэжри, зы мээбжэн кѣиубыдщ аби, ибгѣэм кѣыдэкІыкІ джыдэм ирикѣузылІэщ фІигѣэжри кѣихѣащ жи.

Іыхѣы, - мис иджы дѣтхѣэжынщ. Ауэ мафІэ сщІын хуейщи, уэ мо пхѣ дакѣэр схузэгуэч! жиІащ жи ГѣукІэ

- Дауэ? жиІащ жи мэзылЫм.

- Мис мо зэгуэудам деж уи Іэр дэлѣхѣэ аби кѣеІэ, сѣри хѣэлэм сеуэнщи зэгуэдудынщ, - жиІащ жи ГѣукІэ.

МэзылХэр бланэ щхѣэкІэ делѣжѣхэщ. Пхѣуэри пхѣ дакѣэ зэгуэчыпІэм и Іэр зѣрыдилѣхѣэу, ГѣукІэ джыдэмкІэ еуэщ аби, хѣэлэр кѣыдиудыжри, мэзылЫм и Іэр дипІытІащ пхѣ дакѣэм жи.

МэзылЫм: - Уэихѣ, - си Іэпэр печ! жиІэу кІийуэ щІидзащ жи.

- Ы-ы, щхѣэ сумышхрѣ иджы? - Пхуэфашѣэр кѣыпщІыщІащ! - жиІащ жи ГѣукІэ. мээ бжэнри кѣыздищтэщ аби, лЫжѣ цЫкІур кѣеуэри кѣежѣэжащ жи.

- Уэихѣ, - сумыгѣашхэми содэ, си Іэр кѣызэтыж закѣуэ! - жиІащ жи аргуэру мэзылЫм,

- Узыр уэзыт, ар уэзмытыжу! - жиІащ жи ГѣукІэ.

- НтІэ, нэгѣуэщІ мыхѣуми, сынобгын щхѣэкІэ уи цІэр кѣызжеІэ! жиІащ жи МэзылЫм.

- Си цІэр Нэгѣабэщ -, жиІэри ГѣукІэ кѣежѣэжащ, ауэ жыжѣэу увЫэри мэзылЫм еплѣэкІуэу щІидзащ жи.

МэзылЫм зифыщЫжурэ и кИй макЪым мэзылИхэм япщ жейуэ щылъыр кыгъэушаш жи. пщыр кызырэушущу къэгубжаш жи. Хэт сэ сыкъэзыгъэушар? хэт си жейр зэпызыгъэуар? си жейр зэпызыгъэуар иджыпсту фыгъэкІуэд! жиІэри унафэ ищІаш жи. унафэр зэхэзыха пщым и хъумакІуэхэр жэрыжэу кий макъыр кыызэдикІымкІэ кІуаш жи. КІийуэ гъуахъуэу щыт мэзылЫр кыагъуэтри еупщІаш жи:

- Къэхъуар сыт, щхъэ угъуахъуэрэ? Ди пщы зиусхъэныр къэбгъэушаш- жаІаш жи.

- Нэгъабэ си Іэр дригъэпІытащ. жиІаш жи МэзылЫм

-АтІэ Нэгъабэ уи Іэр дипІытІамэ, мы гъэм ущІэгъыр сыт! - жаІэри мэзылЫпщым и хъумакІуэхэм мэзылЫр яукІыжаш жи.

ЛыжьцЫкІум зыщигъэпщкІуам деж щыкъуэплъым къэхъу псориилъагъуртжи. МэзылЫрзыукІахъумакІуэхэр зэрылукІыжу езыри и къуажэм къэкІуэжыну гъуэгум кытехъэжаш жи.

ГъукІэ и къуажэм кыщысыжам мэзылЫм текІуауэ ар иукІауэ къуажэдэхэм яжыриІаш жи. Лыжь цЫкІум жиІар зыми яфІэш хъуатэкъым жи. ЯфІэш щымыхъум лЫжьцЫкІум: фи фІэш мыхъуамэ мес мэзым фыкІуи феплъ жиІаш жи. къуажэдэхэм шуитІ ягъакІуэри мэзым ягъэплъаш жи. ПлъакІуэхэр мэзым зэрыщІыхъэу ялгъэуаш жи: мэзылЫр лІауэ лъыпсым хэлъу ибгъэгум кыдэкІыкІа джыдэри ГъукІэ хиса хуэдэу. Къагъээзжри: пэжщ, ГъукІэ мэзылЫм текІуаш, икІи ар иукІри ибгъэгуми джыдэр хисэжаш! жаІаш жи.

Къуажэдэхэм ГъукІэ МэзылЫм зэрытекІуар яфІэгъэщІэгъуэну къехъуэхъуахэш икІи къеупщІахэш жи: Уа ГъукІэ мэзылИхэр бланэжщ уэ даурэ утекІуа абы?

ГьукІэ мэзылІым зэрытекІуэфар зы адыгэ псалъэжькІэ ягуригъэІуащ жи кьуажэдэсхэм. “Лъэщ нэхърэ Іущ!”

Мис апхуэдэу ГьукІэ кьуажэ псоми щыцІэрыІуэу тхъэри псэури кьэнэжащ жи.

*мы гьэм адыгэ махуэгъэпсымкІэ гьатхэпэм и тІощІрэ тІум дызэтэхъэ илъэсыр минихрэ щыитІрэ щэщІрэ зы (6231)’щ.

DEMİRCİ İLE ORMAN ADAMI

Çerkesçe Masal/ Ahmet Çelik

Haydi diye başlanırmış...

Bir zamanlar Demirci adında, mesleği de demircilik olan yaşlı, küçük ihtiyar bir adam yaşarmış.

Demirci, kış boyunca atölyesinde çalışmamış ama bahar gelince atölyesinde kullanmak için kömüre ihtiyacı olmuş. Mart ayının 22. günü Çerkes takvimine göre yeni yıla girildiği *gün Demirci kömür hazırlamak için ormana gitmiş.

Kömür yapmaya elverişli kurumuş meşe ağacı ararken biraz yorulmuş ama o arada tam da aradığı gibi kurumuş büyük bir meşe ağacı görmüş ve ağacı balta ile keserek devirmiş. Onu yarmak için takozlar çakmış. Küçük ihtiyar, yorgunluğun üstüne bir de acıkmış olmalı ki biraz atıştırmak için oturup nevalesini açmış. O sırada kocaman bir orman adamı ortaya çıkıp yanına yaklaşmış.

Orman adamının göğsünde keskin tarafı önüne bakan bir balta varmış ve önüne çıkan göğsüne basıp o balta ile öldürerek yiyormuş. Demirciyi yemek yerken görünce yanına oturmuş “Bana da seninle birlikte yemek yedir” demiş. Demirci ne yapsın, çaresizce nevalesinden bir parça da yabaniye vermiş. Orman adamı için bir lokma olan yemeği ağzına attığı gibi yutmuş ama yemeğin tadına bayılmış.

– Yine! Yine! diyormuş yabani.

– Ondan başka kalmadı, diyerek orman adamına yemek vermemiş demirci.

– Yine ver! Vermezsen seni yerim!, diyormuş orman adamı.

Demirci bir çare düşünürken aklına gelmiş ve demiş ki:

– Ey orman adamı! Bu ormanda yaban keçisi çok, bir tanesini yakala! Kızartır yeriz.

Orman adamı, ormana dalmış bir yaban keçisi yakalamış, göğsündeki baltaya bastırarak kesip getirmiş.

– Hahhaa, işte şimdi kendimize ziyafet çekeceğiz, ama ateş yakmam gerekiyor, sen şu kütüğü parçala!, demiş demirci.

– Nasıl yapmalıyım!, diye sormuş orman adamı.

– İşte şu yarığın içine elini sok ayırmaya çalış! Ben de takozu çıkarım birlikte parçalarız, demiş demirci.

Orman adamları çok güçlüler ama pek zeki değillermiş. Ormana adamı, hemen ellerini koca kütükteki yarığın içine sokmuş. Demirci de baltanın tersiyle the takozu vurarak kütükten çıkarınca yabaninin elleri kütüğün yarığına sıkışmış.

– Vaayy, elim kopuyor!, diyerek bağırmaya başlamış orman adamı.

– Ahahaa, niye yemiyorsun şimdi beni? Müstahakını buldun!, demiş demirci.

Orman adamı, avladığı yaban keçisini de alarak oradan uzaklaşan küçük ihtiyarın peşinden:

– Vaayy, bana yemek yedirmesen de kabul ediyorum, yeter ki ellerimi bana geri ver (ellerimi serbest bırak)!, diyerek bağırıyormuş.

– Dert vereyim onu(ellerini) geri sana vereceğime!, demiş demirci.

– O hâlde, hiç olmazsa sana beddua edebilmem için bana adını söyle!, demiş orman adamı.

– İsmim Geçen Yıl!, diyerek demirci oradan uzaklaşıp gizlenerek orman adamını izlemeye başlamış.

Acıdan bağırarak kendini paralayan orman adamının sesi, uymakta olan orman adamlarının kralını rahatsız etmiş. Uykudan uyanan kral sinirlenmiş ve “Beni kim uyandırdı? Uykumu kim böldü? Benim uykumu böleni derhal yok edin!” diye muhafızlarına emir vermiş.

Emri duyan kralının muhafızları koşuşarak sesin geldiği yöne gitmişler. Yüksek sesle bağırarak orman adamını bulup sormuşlar:

– Ne oldu, neden böğürüyorsun? Kralımızı uykusundan uyandırdın!?

– Geçen Yıl elimi sıkıştırdı!, demiş orman adamı.

– E geçen yıl elin sıkıştıysa bu yıl neden ağlıyorsun?, diyerek kralın muhafızları orman adamını öldürmüşler.

Yaşlı küçük ihtiyar gizlendiği yerden olanları izlemiş. Orman adamını öldüren muhafızlar oradan ayrılınca kendisi de köyün yolunu tutmuş. Demirci köyüne ulaştığında köylülere yabaniyi yenip öldürdüğünü anlatmış. Ama küçük ihtiyarın dediklerine kimse inanmamış. Kendisine inanılmayan demirci:

– İnanmazsanız gidin ormana bakın!, demiş. Köylüler iki atlı görevlendirip ormana göndermişler. Görevliler ormana vardıklarında bir de ne görsünler! Orman adamının cesedi kanlar içinde yatıyormuş. Göğsünün ortasındaki baltayı da demircinin sapladığını zannetmişler.

Döndüklerinde:

– Doğru, demirci orman adamını yenip öldürmüş, baltayı da göğsüne saplamış!, demişler.

Köylüler demirciyi hem tebrik etmişler hem de hayretle; orman adamını nasıl yendiğini sormuşlar:

– Ey Demirci, Orman adamları çok güçlü ve iri yapılıdır, sen onu nasıl yendin?

Demirci, zaferini köylülere bir Çerkes atasözü ile izah etmiş:

– Akıl güçten daha üstündür. (Güçlünden ziyade zeki)

İşte öylece şöhreti civar köylere de ulaşan Demirci mutlu huzurlu yaşayıp gitmiş.

*Bu yıl 22 Mart 2022= Çerkes takviminde 6231 yılı

THE BLACKSMITH AND THE WOODSMAN

Circassian Tale (Adyge)/ Ahmet Çelik

Tales were told by saying “gather up” in the beginning.

Once upon a time, there lived a little old man by the name of Ironmonger who was an ironmonger by profession.

Ironmonger did not work in his workshop during winter but when the spring arrived, he needed coal to use in his workshop. In the month of March, on the day of 22, at the New Year’s eve, according to the Circassian calendar, he went into the woods to prepare some coal.

It was tiring to search for an old and dry oak tree suitable for preparing coal but nevertheless, he spotted a huge, old oak tree exactly like the one he was looking for and he hewed the tree down with an axe. In order to slit the tree, he pegged some wedges. Besides his fatigue, he was so hungry that he took out his food to grab a bite. Just at that moment a huge savage of the woods appeared and came near him.

The savage of the woods carried an axe on his chest, with its sharp side looking outward and he killed every passerby with this axe, by pressing them onto his chest and then he ate them. When he saw the ironmonger eating his meal, he sat by his side and said “Feed me too, while you eat.” What choice did the ironmonger have? He desperately shared his food with the wild man. The savage of the woods devoured the food and he loved the taste.

– More! More!, the wild man was saying. The ironmonger did not give him more food and he said:

– There is no more left.

– Give me more! If you don't give me, I will eat you!, the wild man kept saying.

As the ironmonger was trying to think of a solution, he had an idea and said:

– You, the savage of the woods! There are lots of wild goats in these woods. Catch one and we will roast it and eat it.

The savage of the woods dived into the forest and he caught a wild goat and cut the goat with the axe on his chest and brought it back.

– Ha ha, now this will be a feast for us but first I have to light a fire. You go and chop this wood, the ironmonger said.

– How can I do that?, asked the savage of the woods.

– Well, push your hand into the slit and try to rip the slit with your hand! Meanwhile, I will peg the wedge and we will break it into pieces together.

The savages of the woods were strong men but not very clever. The savage of the woods immediately pushed his hand into the slit in the huge log. The ironmonger hit the wedge with the back of the axe and as soon as the wedge got out of the log, the savage's hands got stuck inside the slit of the log.

– Woooow, my hand is getting chopped off, he started screaming.

– Hahaa, why don't you eat me now? You got what you deserved!" said the ironmonger.

The savage of the woods shouted after the little old man who was walking away with the goat which he hunted:

– Even if you don't give me any food, I yield to you, as long as you free my hands!

– I'd rather give you trouble than free your hands! said the ironmonger.

– In that case, at least, tell me your name so that I can curse you!, said the savage of the woods.

– My name is Last Year, said the ironmonger as he walked away and hid himself to watch the savage of the woods secretly.

The painful cries of the savage as he wore himself out, disturbed the king of the savages in his sleep. The king who was woke up was furious as he ordered his guards:

– Who dared to wake me up? Who interrupted my sleep? Kill whoever interrupted my sleep, at once!

The king's guards started running towards the painful cries as soon as they heard their king's command. They found the savage of the woods who was screaming and asked him:

– What happened? Why do you bellow so? You have awakened our king.

– Last Year trapped my hand!, he cried.

– Well, if your hand was trapped last year, why are you crying this year? Then the king's guards killed the savage of the woods.

The little old man watched everything from where he was hiding. After the guards who killed the savage of the woods left the place, he headed back to his village. When the ironmonger arrived in the village, he told the villagers that he defeated the savage of the woods and killed him but alas, nobody believed what the little old man told

them. Then the ironmonger said:

– If you don't believe me, you can go and look in the forest!

The villagers sent two horsemen into the woods. The horsemen reached the woods only to see the lifeless body of the savage lying on the ground, covered in blood. When they saw the axe jabbed in the middle of his chest, they thought the ironmonger stabbed him.

O n
their return, they said:

– It was true, the ironmonger defeated the savage of the woods and killed him and he stabbed the savage in his chest with the axe.

The
villagers congratulated the ironmonger and asked him in astonishment, how he defeated the savage of the woods.

–
You, the ironmonger, the savages of the woods are very sturdy and strongly built. How on earth could you beat him?

The
ironmonger explained his victory to the villagers with a Circassian proverb:

– Wisdom is superior to muscle power!

The
ironmonger, whose reputation reached the farthest of villages, lived happily and peacefully ever after.

*March 22, 2022 is the year 6231 in the Circassian calendar.

Derleyen/ Compiled by: Ahmet Çelik

DÄDUNUN EVİ HEM BABUNUN EVİ/EDE İLE NİNE’NİN EVİ/ GRANDPA AND GRANDMA’S HOUSE

Gagauzca Masal/Gagauzian Tale

Viktor KOPUŞÇU

Dädunun evi tuzdan, babunun evi sä mercimektänmiş. Bir kerä babu dädudan tuz istemiş, ama dädu vermemiş. Ozaman babu dua etmiş yaasin yaamur. Yaamur yaadıynan, dädunun tuzdan evi erimiş. Dädu gelmiş da yalvarmış babu onu kendi evinä alsın. Babunun canı acımış däduya, da bakmayarak onun fenalına, babu kolvermiş däduyu hayata. Orada pek suukmuş, da dädu başlamış yalvarmaa kolversinnär onu içeri kapunun ardına. Babu izin vermiş ona dursun süpürgecin ardında. Ama kalın suratlı dädu bitki-bitkiyâ etişmiş taa sobanın yanına. Açan babu çıkmış dışarı su getirmää, dädu çabucak sürmelemiş kapuyu. Babu dışarda başlamış aalamaa. Ona yardıma gelmiş bir kuançık, o girmiş içeri pençerä deliindän da girmiş dädunun koynusuna. Ozaman dädu hızlı fırlamış dışarı, babu da girmiş kendi evinä da büünä kadar hep evindä yaşêêr.

Bir zamanlar evi tuzdan olan bir dede ve evi mercimekten olan bir nine varmış. Bir gün kadıncağız dededen pişirdiği yemek için tuz istemiş. Dede ona tuz vermemiş. O zaman nine beddua etmiş ve bir yağmurun yağmasını istemiş. Yağmur yağınca dedenin tuzdan evi erimiş.

Evsiz kalan dede nineye gelip onu kendi evine alsın diye yalvarmış. Canı yanan nine, dedenin yaptığı kötülüğe bakmaksızın onu

koridora almış. Ama orası çok soğuk olduğu için yağmurdan ıslanan dede odaya girmek için yalvarmaya başlamış. Nine odadaki süpür-
genin arkasında oturmaya izin verse de dede yavaş yavaş sobaya ka-
dar gitmiş. Sabah su getirmek için pınara giden kadıncağız kapıdan
çıkınca dede kapının mandalını sürmüştü. Kapının önünde ağlayan
ninenin sesine bir arı gelmiş ve pencerenin deliğinden içeri girerek
dedenin koynuna girmiş ve dedeyi sokmuş.

Dede hemen kapıyı açıp dışarı fırlamış, nine ise evine girmiş ve
bugün de hâlâ evinde yaşıyor.

GRANDPA AND GRANDMA’S HOUSE

Gagauzalan Tale/ Viktor KOPUŞÇU

Once upon a time, there was a grandfather whose house was made of salt and a grandmother whose house was made of lentil. One day, grandmother asked grandfather for some salt which she needed for the food she cooked. Grandfather did not give salt to her. Therefore grandmother made a curse and she wished for a rain. With the rain, the salt of the grandfather’s house dissolved.

Now without a house, grandfather came to grandmother and begged her to take him into her house. The heartbroken grandmother let him into the hallway, despite what he has done. However, the hallway was very cold and grandfather, who was dripping wet from the rain, started begging her to let him come into the room. Although grandmother permitted him into the room only to sit behind the broom, grandfather gradually made his way next to the stove. In the morning when grandmother left the house to fetch some water from the fountain, grandfather locked the door behind her back. Grandmother started weeping outside the locked door when a bee heard her and flew in through the window to sting the grandfather on his armpit. Grandfather opened the door and rushed outside and grandmother went into her house. To this day, she is still living in her house.

Derleyen/Compiled by: Viktor KOPUŞÇU

ვუდსმენი/ORMAN ADAMI/ THE WOODSMAN

ქართული ზღაპარი/ Gürcüce Masal/Georgian Tale

Canan ŞENTÜRK BARIŞIK

მაღალი ფიჭვის ქვეშ მდინარის პირას სოფელი იყო. სოფელში მცხოვრები კაცები ომში წავიდნენ. ამ სოფელში სამი და ცხოვრობს, რომელთა მამა ომში წავიდა, დედა ცოტა ხნის წინ გარდაეცვალა და ბეზიასთან ცხოვრობდა. მათ ბებიებს ძალიან უყვარდათ გოგოები და ყველაფერს უვლიდნენ და თავს იყრიდნენ. ერთ დღეს მათმა ბებამ, რომელიც გაიზარდნენ, შვილიშვილები შეკრიბა და დაურეკა, რომ საფრთხე ეთქვა:

-ილკაი, მარიამ, ენკენიაი

მან ახსნა იმით დაიწყო, რომ თავისი სახელობის შვილიშვილები ნახევარმთვარის სახით შეკრიბა. მან თქვა, რომ ტყეში ცხოვრობდა ტყის კაცი და რომ შეეძლო მათ თამაშის დროს შეხვედროდა. ტყის კაცი იყო საშიში კაცი, რომელმაც გაიტაცა მისი ქალიშვილები. ამიტომ თქვა, რომ ტყეში რომ წავიდნენ, დაიჭერდა. ერთ დღეს, როცა სახლის წინ თამაშობდა, მარიამ, ყველაზე უმცროსმა გოგონამ, დაინახა თმით დაფარული მამაკაცი, რომელიც მათი სახლის წინ მდინარეში დაცურავდა. მათ მაშინვე დაუძახეს ილკაის და ენკენიას და დაუწყეს კაცს გაყოლა. ცურვის შემდეგ მამაკაცი ტყისკენ დაიძრა. ენკენიაი დაინტერესდა: „სად ცხოვრობს? მივყვით“. ილკაი „ეს ის ტყის კაცია, რომელიც ბებამ მითხრა, არ წავიდეთ“. თუმცა ცნობისმოყვარეობის

გამო მისდევდნენ. ცოტა ხანში ტყის კაცი მიხვდა, რომ მისდევდნენ და სანამ ამას გაიგებდნენ, მათ წინ გამოჩნდა. მან გოგოები ხმამაღალი ყვირილით შეაშინა. გოგოებმა შიშით დარბოდნენ სოფლისკენ. სოფელში რომ მივიდნენ, ბებია დაინახა, რომ ისინი ტყიდან იყვნენ ჩამოსული. გოგოებისკენ გაიქცა. ილკაი შიშისგან კანკალებდა, მარიამ ვერ გაიგო, რადგან ტყის კაცი ყვიროდა და ენკენიამ სირბილის დროს ფეხი მოიფშვნიტა. როცა გოგოების მდგომარეობა დაინახა, ბებია მოიყვანა მარჯვენა მეზობელი, დედა ფატიმა, ცნობილი როგორც მკურნალი, მლოცველი და ქაჯეთი. დედა ფატიმა; ბოროტ თვალს ევედრებოდა იმით, ვისაც ეშინია, ვისაც არ ესმის, ვინც ფეხებს ახვევს და გოგოები განიკურნებიან.

ORMAN ADAMI

Gürcüce Masal/ Canan ŞENTÜRK BARIŞIK

Uzun çam ağaçlarının altında, akarsu kenarında bir köy varmış. Köyde yaşayan erkekler savaşa gitmişler. Bu köyde babaları savaşa gitmiş, anneleri yakın zamanda ölmüş, babaanneleri ile yaşayan üç kız kardeş varmış. Babaanneleri kızları çok sever ve her şeyleriyle ilgilenip üstlerine titirmiş. Artık büyüüklerini düşünen babaanneleri bir gün torunlarını yanına toplayarak etraftaki tehlikeleri anlatmak için onlara seslenmiş:

– İlkay, Mariay, Enkeniay!

Torunlarını hilal şeklinde etrafına toplayarak anlatmaya başlamış: Ormanda bir orman adamının yaşadığını, onlar oyun oynarken karşlarına çıkabileceğini söylemiş. Orman adamı kız çocuklarını kaçıran tehlikeli biriymiş. Bu yüzden ormana giderlerse onları yakalayacağını söylemiş.

Bir gün evin önünde oynarken kızların en küçüğü olan Mariay, evlerinin önündeki dereye yüzen her tarafı saçlarla kaplı iri yarı bir adam görmüş. Hemen İlkay ve Enkeniay'ı çağırıp adamı izlemeye başlamışlar. Adam yüzdükten sonra ormana doğru yola çıkmış. Enkeniay meraktan “Acaba bu nerde yaşıyor? Haydi takip edelim.” demiş. İlkay “Bu, babaannemin söylediği orman adamı, gitmeyelim.” dese de meraktan takip etmeye başlamışlar. Bir süre sonra orman adamı takip edildiğini anlamış ve onlar anlamadan önlerine çıkmış. Yüksek sesle bağıarak kızları korkutmuş. Kızlar o korkuyla koşarak köye doğru kaçmaya başlamışlar. Köye vardıklarında babaanneleri ormandan geldiklerini görmüş. Koşarak kızların yanlarına gitmiş.

İlkay korkudan titriyormuş, orman adamı bağırdığı için Mariay'ın kulakları duymuyormuş, Enkeniay da koşarken ayağını burkmuş. Kızların vaziyetini görünce babaannesi hemen komşusu olan şifacı, duacı, cinci diye bilinen Fatima Ana'yı getirmiş.

Fatima Ana;

Korkana

Duymayana

Ayağını burkana

diyerek nazar duasını etmiş ve kızlar iyileşmişler.

THE WOODSMAN

Georgian Tale/ Canan ŞENTÜRK BARIŞIK

Once, there was a village by the river, under the long pine trees. The men of the village went to fight a battle. In this village three sisters whose mother recently passed away, lived with their grandmother. The grandmother loved the girls dearly and she looked after them with diligence and care. One day, the grandmother who thought the girls were of age, wanted to warn them about the dangers in life therefore called for them to gather them up:

– İlkay, Mariay, Enkeniay!

She sat them in a crescent position and began explaining: She told them that a savage man lived in the woods and he might come their way as they played games. The savage of the woods was a dangerous man who kidnapped girls. Therefore if they went to the woods he would catch them.

One day, the youngest of the girls Mariay saw a huge man covered in hair all over his body, swimming in the river just across their house. She immediately called İlkay and Enkeniay to watch him. After swimming, the man headed for the woods. Enkeniay curiously said, “I wonder where he lives? Let’s follow him.” İlkay, “This is the savage of the woods that my grandmother was telling us about, we better not go.” They nevertheless started following him out of curiosity. Some time later the savage of the woods realized he was being followed and he appeared before them unexpectedly. He scared the girls by shouting loudly at them. Girls were so scared that they started running towards the village. As they came near the village, their

grandmother saw that they were coming out of the woods. She ran towards them.

İlkay was shaking with fear, Mariay could not hear anything because of the savage's loud shrieking, Enkeniay sprained her ankle when running. When the grandmother saw their condition, she instantly brought her neighbor Fatima who was known as a healer, a spiritual person with well wishes.

Fatima mother blessed them and prayed for them;

To the fearful

To the deaf

To the sprained ankled

And the girls got well.

Source: Meliha and Mehmet Şentürk

Compiled by: Canan Şentürk Barışık

ARÇANE HEDZAV KENATS/AYIYA BİNDİ GİTTİ/

RODE AWAY ON A BEAR

Hamşetsnag Hekiyat/ Hemşince Masal/ Homshetsma(Hamshen)Tale
Hikmet AKÇİÇEK

Meg Hamşetsu kağime ağadza isa çadvets panes. Meg martume dağake abriçin. Dağake aşxar eguşnun meg ergu amsu hedev, tev otkerpe neçi, ağunnin kaşvi, eresnun renge tska, uduşan hemuşan gedrin u mernigun. Doxtor, xoca gertan, tağ gudan, gartesnigun, inç u enin enin car kednuçin. Martun ergu dağan ispan mernigu.

“Çadvets pana ida” astadzunin kağetsike. “Mem al dağa unnas ana nobat bed aek, kapçin pernuşin şirde varanid arek terane edetin takik, çadun dunniyus mednele şirde varantsketsek pernetsek, çadunere şirde desnuçin, perevigun” astadzunin.

Kanime amsu hedev martun genige mança dağa me unnatsadza. Leri oxt gelli. Martun dadn u ogai mayre lerine gelin. Barave dağotse haz gena, haz gena merni gu şidag. Marte edisoği dağan aşxares egadza hedev, şirde medadz terane edetin bedenuşi gebadza. Kanime or u hedev, meg kişer me, done kelxin arcestanun aratsan, medoğumin meçnan hede meg barav me eladz egadza, tam dunniyus mednele marte edetiyan apun şirde varan tskadzuni u pernadzuni. Vaxelov erese tartsutsadzuni. Mem al u put ağadzuni ana inç desnu, unie ogai mare ça ta?

Marte, ogai more u desadz uni xelke kelxan kenatsadza, keloxe

tevoun aran aradzuni “Ye mayr im dağotse udoğē tun edi ta? Ye mayr im dağotse hokin arnoğē tun edi ta, ye mayr im kyokes antse-noğedi ta, ye mayr indzma inç kuzedi?” dei keloxn i ver bolokadz, kefradzuni. Barave “isti tus ku dağotse inçig ta elli indzma kidatsi, ku dağotse isti turs al inçig elloğça, xosk gudan” astadzuni. “Affaa indzi, indzi lerine kidin, inç gelli yedtoğ, ertam lere pobim, çana ku dade indzi tspana gu” astadz ogai dağin axçadz, “ku dağotse al inçig elloğça” dei yemin ağadz uni. Marte ogai more yed toğadz uni. Barave dane keloxn i ver viyantsadza. Marte edetiyan put ağadzuni ana done kelxin sarin şoşin varan govu bes meeedz arç me gungadz gelli. Barave arçane heznu xerxer xer xer gerta oğē yed gani.

Barave an kişere tag lere kella. Hakvan ver ellin put enin ana barave ali lerine gelli.

- Kaynak kişi, bu cadı masalını köy ve aile ismi vererek, kendi gençliğinde yaşamış gerçek bir olay gibi anlatmıştır.
- Our source told the story as if it took place in her own youth, in real life by giving village and family names.
- Compiled by: Hikmet Akçiçek
- Source: Ayşe Algür (Şuşe)
- Age: 67-70
- Origin: Üçkardeş Village in Kemalpaşa/Artvin
- Year: 2010
- Place: Bilbilan Fatmeçayır highland/ Ardahan
- Turkish Translation: Hikmet Akçiçek

AYIYA BİNDİ GİTTİ

Hemşince Masal/ Hikmet AKÇİÇEK

Bir Hemşin köyünde olmuş bu cadılık işi. Bir adamın çocukları yaşamıyormuş. Çocukların, dünyaya gelmelerinden bir iki ay sonra elleri ayakları tutmuyor, yüzlerinin rengi soluyor, kanları çekiliyor, yemeden içmeden kesiliyor ve ölüyorlarmış. Doktorlara gitmişler, hocalara gitmişler, ilaç vermişler, okutmuşlar, ne yapmışlarsa çare bulamamışlar. Adamın iki çocuğu da bu şekilde ölmüş.

“Cadı işidir bu” demişler köylüleri. “Bir daha çocuğun olduğunda nöbet bekleyin, hamsi avlanan ağı üzerinize alın kapının arkasında saklanın, cadı eve girerken ağı üzerine atın yakalayın, cadılar ağa sarılı şeyleri göremez, yakalanırlar” demişler adama.

Birkaç ay sonra adamın bir erkek çocuğu olmuş. Yayla zamanı gelmiş. Adamın babası ile üvey annesi yayladaymışlar. Üvey anne torunlarını öyle seviyor, öyle seviyormuş ki sanki ölüyormuş onlar için. Çocuk doğduktan sonra adam balık ağını üzerine alıp kapının arkasına saklanıp nöbet beklemeye başlamış. Bir kaç gün sonra bir gece evin üst tarafından gürgen ağaçlarının arasından karanlıktan yaşlı bir kadın çıkıp gelmiş, tam eve girecekken adam arkasından elindeki ağı üzerine atıp yakalamış. Korku ile yüzünü çevirmiş. Bir de bakmış ki ne görsün, kendi üvey annesi değil mi?

Adam üvey annesini ki görmüş, aklı başından gitmiş, kafasını ellerinin arasına alarak “Anne benim çocuklarımı yiyen sen miydin, anne benim çocuklarımla canını alan sen miydin, benim kökümü mü kurutacaktın, anne benden ne istiyordun?” diye bağırmış, küfürler etmiş. Yaşlı kadın “bundan böyle senin çocuklarına bir şey olursa

benden bil, senin çocuklarına bundan böyle bir şey olmayacak, söz veriyorum” demiş. “Beni affet, beni yaylada biliyorlar, ne olur beni bırak, gideyim yaylaya ulaşayım, yoksa baban beni öldürür” diye üvey oğluna yalvarmış, “Senin çocuklarına bir şey olmayacak” diye yemin etmiş. Adam üvey annesini bırakmış. Yaşlı kadın evin yukarısına doğru geçmiş gitmiş. Adam arkasından bakmış ki evin üstünden geçen orman yolunda inek gibi kocaman bir ayı duruyor. Yaşlı kadın ayıya biniyor ve “xerxer xerxer” sesler çıkararak gidip tepeyi aşıyor. Yaşlı kadın o gece ta yaylaya ulaşıyor. Sabaha kalkanlar kadını gene yaylada görüyorlar.

- Kaynak kişi, bu cadı masalını köy ve aile ismi vererek, kendi gençliğinde yaşanmış gerçek bir olay gibi anlatmıştır.
- Our source told the story as if it took place in her own youth, in real life by giving village and family names.
- Compiled by: Hikmet Akçiçek
- Source: Ayşe Algür (Şuşe)
- Age: 67-70
- Origin: Üçkardeş Village in Kemalpaşa/Artvin
- Year: 2010
- Place: Bilbilan Fatmeçayır highland/ Ardahan
- Turkish Translation: Hikmet Akçiçek

RODE AWAY ON A BEAR

Homshetsma(Hamshen)Tale/ Hikmet AKÇİÇEK

This witchcraft took place in a Hamshen village. A man's children could not stay alive. 2 months after they were born, their hands and feet got weaker, their countenance pale, their blood weakened, they lost their appetite and died eventually. They went to the doctors, healers, they applied medicine, they prayed but alas, could not find a cure. The man's 2 children died like this.

"This is the work of witchcraft," the villagers said. "When you have another child, keep watch, cover yourself up with anchovy fishnet, hide behind the door, as the witch enters the house, throw the fishnet over and grab her because the witches can not see things wrapped in fishnet, they get caught."

A few months later, the man was gifted with a son. It was time to go to the highland. The man's father and step mother were in the highlands. The step mother loved her grandchildren dearly, she would almost die for them. After the boy was born, the man covered himself with the fishnet, hid behind the door and started guarding. A few days later, at nightfall, from the upper part of the garden, between the alder trees, appeared an old woman. She was just about to enter the house when the man threw the fishnet over her and grabbed her. He turned her face with horror. To his bewilderment, what he saw was his own stepmother.

As he saw his stepmother, his mind blew, he squeezed his head with his hands and started shouting and swearing at her "Mother, were you the one who ate my children? Mother, were you the one

who took my childrens' lives? Were you to end my family line? Oh mother, what did you want from me?"

The old woman said "from now on, if anything happens to your children, the blame is on me. I swear to you, nothing will happen to your children from this day on." She begged her stepson and made a vow " Please forgive me. They think I am still in the highland, please let me go, I must return to the highland, otherwise your father will kill me." The man let his stepmother go. The old woman walked towards the upper part of the garden. As the man looked after her, he saw a huge bear, like a cow on the forest road which was on the upper part of the garden. He saw the old woman riding the bear and passing over the top of the hill, uttering "xerxer xerxer." The old woman reached the highland that night. In the morning everyone saw that the woman was in the highland.

- Kaynak kişi, bu cadı masalını köy ve aile ismi vererek, kendi gençliğinde yaşamış gerçek bir olay gibi anlatmıştır.
- Our source told the story as if it took place in her own youth, in real life by giving village and family names.
- Compiled by: Hikmet Akçiçek
- Source: Ayşe Algür (Şuşe)
- Age: 67-70
- Origin: Üçkardeş Village in Kemalpaşa/Artvin
- Year: 2010
- Place: Bilbilan Fatmeçayır highland/ Ardahan
- Turkish Translation: Hikmet Akçiçek

GİLİ GİLİ PAĞAİNA

Lazuri Paramiti/Lazca Masal/ /Tale in Laz Language

İsmail AVCI BUCAKLİŞİ

Ar badis sum bozomota yonuť. Badik lazuti oxařkuře bozomotalepe-muři onafe ořkhumť. Bozomotalepe guri gale onafe menduluťes. Ar jur berci komuntxan řukule lazuti oxařku nařkumťes do kelicineťes. Dolumcařa ncirite ora goluťoćamťes.

Him onas ar tzitzila meřkhaxeť. Titzilak bozomotalepes mendrařa oxosarť. Bozomotalepe oxoriře goikteťes řukhale onafe kodeluluť. Seri gverdiřa bozomotalepek na va xařkes svalepe domćumť do lazuti kocoxařkamť. Bozomotalepe ćumaniře onafe ideķesis iri ķale xařķeri dziremťes.

Badik bozomotalepe-muři, “Ėaxva kodogutu. Ařķva lazutepe oťaxoni diyu. İdit, lazutepe doťaxit do komoğit” ya utzu.

Bozomotalepek “řku xvala lazuti va maťaxeran. Si-ti řkuni-řķala mexťi do aroğorda pťxat” ya utzves baba-niři. Badik-ti, bozomotalepe-muři řķala cegutu do onafe mendaxť. Onaři tiře mokiķes do lazutepe oťaxu kocoćes.

Tzitzilak hani dzirusis meřkaxeť svaře gamaxť. “Ham ona ma mćvi do pxařķi. Ma pxařķumťiřa bozomotalepe řķani nak orťes?” ya. “A bozomota-řķani komomćana lazuti goťaxapare.” ya, “Vana tzo khiři umćudeli doskhudat do ġurateres” ya utzu badis.

Badik-ti, morderi bozomota-muşis “Si komekçat tzitzilas” ya utzu. Morderi bozomotak “E layçi badi, ya ma tzitzilas memçaŭ-i? ya do baba-muşis ubecğu.

Oşkendani bozomota-muşis-ti utzu ama himuk-ti tzitzila var nim-skvanu.

Badik, ma hus muya þare ya do nizmonamŭşa tzulu bozomota-muşik “Mo nizmonam e baba-şkhimi ya, tzitzila-şkala ma viko-mocare.” ya utzu baba-muşis.

Hindos tzitzila diyu paşa şkiri. Dalepe-muşis opşa akhiskhanes ama muti var aziŭes.

Tzulu bozomota do paşa şkiri ntsxenis cexedes do oxori-nişişe mendaxŭes. Morderi da-muşis toli koduskudu dorŭu.

Tzulu bozomotas paşa şkirişe berepe dvayu. A þote şukale baba-muşi cegoruşe oxori-muşişe mendaxŭu. Jur ndğa kodogutu şukale “Ma oxori-şkhimişe govikta, koci-şkimik miyondrams” ya ŭku do gzas kocegutu.

Morderi da-muşik, “Ma-ti çekogayona” ya utzu. Gzas, da-muşis dolonkunape-muşi ugoru do kodelinkunu. “Bere-skani-ti momçi do ma komoviba” ya utzu do bere komoybu.

A xincişe goluluŭesşa morderi da-muşik kursi muntxu do orubas kodoloŭocu. A morderi çxombik-ti tzulu bozomota cişŭku.

Morderi da, dolonkunape dolonkuneru, bere moberi tzulu da-muşişu oxorişe mendaxŭu. Da-muşis opşa numguŭu do mitik var ognu oxorişi nusa na var orŭu.

Tzulu bozomotaşi berek nana na utzvaseŭu svas “bula” ya do uyoxamŭu. Oxorişi kocipek “Berek bula mo gitzomes” ya do ukitxes.

Himuk-ti “Baba-şkhimişi oxoris irik bula mitzves do hikele cagu” ya tku do iri oceru.

Bere aşkva dimordu do bozomotina diyu dortu. Kaťa ndğas bula-muşis kvai doçvapamtu do cergineri cergineri nana-muşi na dololu orubas kekuoçamtu. Ekuoçamtukoşa “gili gili papaina nana picis dololina” ya itu. Morderi çxombik him kvai cişkumtu do korba doloxe nana-muşik imxo. Haşopete bozomotinak nana-muşi çxombişi korbas oskuledinamtu.

Ar ndğas, bozomotinak kvaepe nak iğams ya do baba-muşik noxo-saru. Ar daha tsadums-çi bozomotinak kvaepe orubas ekuoçams. Baba-muşik “Hak kvai mo ekuoçam” ya do ukıtxusis nana-muşis na ağadu iri tevuli dimeselu.

Koçik çxombi oçopu. Korba eyunçilu. Tzulu bozomotak çxombişi korbaşe gamuyoxu “Tamo tamo exari, tubinape golomixes.” ya.

Koçik xorza do berepe-muşi eçopu do oxorişe mendaxtu.

Arti xordza-ti ntsxenişi kudelis nokoru do omtinu.

Ma-ti jini gzaşe oxorişe komoffi.

Cirekhi :Msuleturi Xalithi Ayşe

Okorobu : İsmail Avci Bucaklışı

Ktsapa 1999, Noxlapsu (Atina-Pazar)

GİLİ GİLİ PHAPHAİNA

Lazca Masal/ / İsmail AVCI BUCAKLIŞI

Yaşlı bir adamın üç kızı varmış. Adam, kızlarını mısır ekmeye bahçeye gönderirmiş. Kızlar da bir iki kazma vurduktan sonra mısır ekmeyi bırakır yatarlarmış. Akşam olana dek uyuyarak zaman geçirirlermiş.

Bahçede bir yılan yaşarmış. Bu yılan kızları uzaktan izler, kızlar eve dönünce de bahçeye inermiş. Gece yarısına kadar kızların ekmediği yerleri kazar, mısır ekermiş. Kızlar sabah bahçeye geldiklerinde her yeri ekili bulurlarmış.

Bir gün, yaşlı adam kızlarına “Artık hasat zamanı geldi. Gidip mısırları toplayıp getirin.” demiş.

Kızlar, babalarına “Biz yalnız başımıza mısırları hasat edemeyiz. Sen de bizimle gel de birlikte yapalım.” demişler. Yaşlı adam da kızları ile birlikte bahçeye gitmiş. Bahçenin tepesinden başlayıp mısırları toplamaya başlamışlar. Tam o sırada yılan saklandığı yerden çıkmış ve “Bu bahçeyi ben kazdım. Ben ektim. Ben mısırları ekerken kızların neredeydi? Eğer bir kızını bana verirsen ancak o zaman mısırları toplamana izin veririm. Yoksa, bu kış ekmeksiz kalıp öleceksiniz.” demiş.

Bunun ardından yaşlı adam da büyük kızına “Yılanla seni evlendirelim.” demiş. Büyük kız “Seni yaşlı köpek, beni yılanla mı vereceksin!” diye babasına kızmış.

Ortanca kızına da söylemiş ama o da yılanı kendisine yakıştıramamış.

Yaşlı adam “Şimdi ben ne yapacağım” diye düşünürken küçük kızı “Merak etme baba, yılanla ben evleneceğim.” demiş. Kız bunu der demez yılan “paşanın evladına” dönüşmüş. Bunu gören büyük ve ortanca kız çok kıskanmışlar ama bir şey diyememişler. Küçük kızla paşanın evladı da bir ata binip evlerine gitmişler. Onlar evlerine gidedursun. Büyük ablası hasedinden çatlamış.

Küçük kızla paşanın evladının çocukları olmuş. Küçük kız, bir zaman sonra babasını ziyarete gelmiş. İki gün sonra da “Ben evime döneyim, kocam bekliyor.” deyip yola koyulmak istemiş.

Büyük ablası, kardeşine “Seni yolcu edeyim” demiş. Yoldayken de kardeşinden giysilerini isteyip giyinmiş. Ardından “Çocuğunu da bana ver, ben taşıyayım” deyip çocuğu sırtına almış. Bir köprüden geçerlerken de bir tekme vurup kardeşini dereye atmış.

Büyük bir balık küçük kızı yutmuş.

Ablası kardeşinin giysilerini giyinmiş, çocuk sırtında kardeşinin evine gitmiş. Eve vardığında, kardeşine çok benzediği için büyük kızın evin gelini olmadığını kimse anlamamış.

Lakin çocuk “anne” diye çağıracağına “teyze” diye çağırırmiş büyük kızı. Bunu duyan ev halkı “Çocuk seni neden teyze diye çağırıyor” diye sorarmış. O da, “Babamın evinde herkes teyze diye çağırırdı, oradan alıştı.” deyip herkesi kendine inandırmış.

Küçük kızın çocuğu artık büyüyüp genç bir kız olmuş. Her gün teyzesine küçük ekmekler pişirtip yuvarlata yuvarlata annesinin düştüğü dereye atarmış. Ekmeği dereye atarken de “Gili gili phaphaina, annemin ağzına düş.” dermiş. Büyük balık o ekmeği yutar, annesi de o ekmeği yermiş. Böylelikle, annesini balığın karnında beslermiş.

Bir gün babası kızını, ekmekleri nereye götürüyor, diye takip et-

miş. Bir de bakmış ki ne görsün? Kızı ekmekleri dereye atıyormuş. Bunu gören babası “Ekmekleri neden buraya atıyorsun?” diye sorunca kızı da annesinin başına gelen her şeyi anlatmış.

Tüm bunların ardından adam balığı yakalamış. Balığın karnını yararken kadın içeriden “Yavaş yavaş kes, ikizler kucağımda” diye seslenmiş.

Adam karısını ve çocuklarını alıp eve gitmiş.

Ablasını da atın kuyruğuna bağlayıp göndermiş.

Ben de üst yoldan eve geldim.

Kaynak: Msuleturi Xalithi Ayşe

Derleyen: İsmail Avcı Bucaklışı

Temmuz 1999, Noxlapsu (Atina - Pazar)

GİLİ GİLİ PHAPHAİNA

Tale in Laz Language/ İsmail AVCI BUCAKLİŞİ

There was an old man with three daughters. The man sent his daughters to the garden to sow corn seeds. The girls, after doing a little bit of digging, stopped sowing corn seeds and lay down. They passed time by sleeping until the night.

There lived a snake in the garden. It watched the girls from a distance, it came to the garden after the girls left for home. It dug the parts of the garden that the girls didn't dig and it sowed corn. When the girls arrived in the morning, they found the soil already sown.

One day, the old man said to the girls, "it is harvest time, Go and get the corn."

The girls said to the old man, " we can not harvest the corn by ourselves. You come with us so that we can do it together." The old man went to the garden with the girls. They started harvesting the corn from the top of the garden. At that very moment, the snake showed up from its hiding place and said, "I dug this garden. I sowed. While I was doing these, where were your daughters? If you give me one of your daughters, I will let you harvest the corn. Otherwise there will be no corn bread and you will starve to death."

Therefore, the old man said to his oldest daughter, "You will marry the snake." The oldest daughter replied with fury, "You old dog, are you handing me to a snake?"

He asked his middle daughter but she also did not accept to marry the snake.

As the old man was worrying, “What can I do now?” the youngest daughter said, “Don’t you worry Father, I will marry the snake.” Just as she said that, the snake turned into the son of the Pasha. The oldest and the middle daughter were jealous but could not say anything. The youngest daughter and the Pasha’s son rode a horse and went to their home. As they were riding home, the oldest sister was eaten up by her envy.

The youngest daughter and the Pasha’s son had children. After a while, the girl went to visit her father. After two days, she wanted to head back home, saying that her husband was waiting for her.

The oldest sister said to her youngest sister, “Let me say farewell to you on the way.” On the way she asked for her clothes to wear. After that she said, “let me carry your child” and she took the child to carry on her back. As they were crossing a bridge, she kicked her sister off the bridge into the stream.

A huge fish swallowed the little sister.

The oldest sister, with the clothes of her younger sister and her child on her back, went to her home. When she arrived home, nobody recognised her as the bride of the house since she resembled her sister very much.

However the child called her not “Mother” but “Aunt.” Hearing this, the family asked her, “why is the child calling you Aunt?” She said, “Everyone in my father’s house calls me ‘Aunt.’ That is why the child got used to it.” Everyone believed her.

The youngest sister’s daughter grew up to be a young girl. She asked her aunt everyday to bake her small breads. Rolling the bread until the bridge over the stream, she threw them into the water and

she called “Gili gili phapahina, fall into my mother’s mouth.” The huge fish ate the bread and her mother was fed with that bread inside the fish’s stomach.

One day, the girl’s father followed his daughter to see where she was taking the bread. To his astonishment, he saw that his daughter was throwing the bread into the stream. He then asked her, “Why are you throwing the bread here?” The girl explained what had happened to her mother.

After all that had happened, the man caught the fish. As he was tearing up the fish in half, his wife called from inside the fish, “cut carefully, the twins are in my lap.”

The man took his wife and children home.

He sent the older sister away, tied to a horse’s tail.

I came home from the upper road.

Source : Msuleturi Xalithi Ayşe

Compiled by: İsmail Avcı Bucaklısı

July 1999, Noxlapsu (Atina-Pazar)

EPOPA DE PURÌM/PURÌM BAYRAMININ DESTANI
THE EPIC OF THE PURIM FESTIVAL

Judeo Espanyol Ladino

Fortune Forti BORAKAS

Aviya de ser un buen de naser.... Esta epopa ke vos va kontar kont-yene la estorya de una mujer djudiya i muy korajoza.

Aviya de ser un buen de naser....Antes 2.500 anyos, en el pais PERSA aviya un rey nombrado AHASHVEROSH, biviya en la sivdad SHUSHAN. El era governante del Ìmperyo PERSA.

Una noche ofre un festen ekstravagante para la djente del palasyo, para los representantes i para la djente de la sivdad. Todos komen i beven, ma el rey se emborracha i sin pensar da orden ke su mujer VASHTÌ se dezmuide delante de todos i mostre su ermozura al puevlo. Vashti no aksepta este orden, el rey ke fue refuzado de su orden de vista la kita de reyna i la manda del palasyo.

A la demanyana da orden ke todas las ijas ermozas de la sivdad SHUSHAN, vengan al palasyo i se prezenten para ser reyna i ramp-lasar a VASHTÌ.

En la mezma sivdad biviya un ombre djudyo prove, nombrado Mordehay ke manteniya a su sovrina guerfana de padre i madre nombrada ESTER. Kuando oyo el orden del rey Ahashverosh, desido de yevarla a Ester al palasyo del rey para salvarla de la provedad.

Entre tantas ijas, el rey la eskoje a la ermoza ESTER i la aze reyna de Persa. Ester siguro ke no le dize al rey ke es djudiya, porke ya

estava enkomendada por su tiyo Mordehay.

Poko tyempo despues, Mordehay ke era portero del palasyo, oye dizir ke dos gardiyanes del palasyo azen planos para matar al rey Ahasverosh. Deskuvre lo ke oyo al palasyo i el rey ke oye esto, de vista da orden de enkolgarlos a estos dos gardiyanes i toma a AMAN por vizir. Este kavzo pasa al registro del palasyo.

A Aman, le desgusta Mordehay porke es entelijente i siguro djudyo. Le da orden ke kale ke se enkorve delante de el. Ma Mordehay le dize, mozos los djudyos no mos enkorvamos delante de una persona mezmo si es Vizir, mozos mos enkorvamos solo delante de dyos.

El malo Aman en realidad es un antisemita. La razon es ke los djudyos creen en un dios invisible.

aborrese Mordehay i empesa a azer planos para matar a todos los djudyos i sekar sus propiedades. Se va ende el rey i lo konvense a esta mala idea. Le dize “En las tyerras ke governas ay un grupo de tu propya djente ke biven diferentes i no kumplen tus leyes”

El rey de Persa Ahashverosh, kita un edikto i da orden de matar a todos los djudyos de la sivdad. La data de el orden se da kon dos los dados, los dados mostran el 13-14 adar asigun la data djudiya.

Mordehay ke oye este plano, enkyeto no durme noche entera i la manda a yamar a la servidera de Ester, le konta lo ke se pasa i le dize va ande Ester i kontale lo ke te dishe. La servidera Lea va en koryendo ande la reyna Ester.

Ester esta en el palasyo enkyeta ke no lo vido a su tiyo tantos diyas. avla deya para eya;

ESTER---- Oh komo esto enkieta por mi tiyo Mordehay

Mi alma me se apreta no lo vide tres dias ay

A Lea mi konfidente embiyi por saver del

Guardalo oh dyo potente dyo piadoso eternal

Lea vyene en koryendo

LEA----- Mi reyna! Vengo de ver tu tiyo Mordehay, estava
triste i aziendo orasyon.

ESTER—Ma ke akontesyo?

LEA----- Yo le prunti... porke no avia vinido al palasyo mientras
3 dias... por repuesta el mostro un orden del rey

ESTER—Diziendo?

LEA-----melda este orden cruel.. pronti estan fyeros, kuchiyos
i espadas..todos djudios deven de ser exterminados, el 13 adar nin-
gun djudio deve kedar bivo

ESTER--- lea ke dizes la sangre se yela en mis venas... Aman el
vizir... ombre kruel....es el ke provoka Ahashverosh ..oh dyo es ke
abandonates los djudios? Dime Lea, ke se poede azer para kitar desta
sekana nuestro puevlo?

LEA---- Mordehai dize, en ti tenemos la esperanza

ESTER—en mi? yo Ke poedo azer?

LEA----- va topa Ahashverosh i demandale la salvasyon de tu
puevlo

ESTER--- Las leyes del palasio son muy fuertes, ken teine la oza-
dia de ir ande el rey sin ser yamada... es kondanada muerte.

LEA---- Ester! No penses tu vida, Tu vida no es tuya. Ken save si
no es el dyo ke te izo reyna para ke akudgas tu puevlo? Ester! La sal-

vasion va venir de ti... si no todos los djudios seremos desparesidos.

ESTER----Lea! Va i dile a mi tiyo Mordehay ke todos los djudios de shushan agan orasyon dia i noche... mientras tres diyas aran taanit i yo are mezmo.... İre ande Ahashverosh i demandare la salvasyon de los djudios. i le dire ke so djudia... djudia en el cuerpo i djudia en la alma Mi sakrifisio sea kapara por mi pueblo.

LEA-----oh mi reyna... ansina yo te konosko.... Tu tengrandesites kon el amor del dyo... en vano mespanti ke en suvyendo al trono del rey ias ulvidarte de tu ley... va i el dyo ke te akonpanye...koraje mi reyna (ÇIKAR)

ESTER--- Oh dyo tu sos mi rey... ayudame! Yo so sola i no tengo mas ke ti. no agas reuşir sus planos crueles no mos abandones i no mos deshes murir te rogo dame koraje i fuerza para savlar mi pueblo...

Ester pensa de dar un pranso akea noche i lo envita a Aman. Desida, dospues de komer i beber le va kontar lo djusto a su rey i le va rogar de salvar su pueblo. Entemyentes Aman apareja una banketa para enforkarlo a Mordehay.

Ester se presenta ande el Rey dospues de azer tanit durante tres diyas. El rey la aresive kon karinyo. Ester kon todo su koraje le konta el komplo de Aman i le dize ke es djudiya i le roga de salvar su pueblo. El rey la pardona io enforka a Aman i le da el posto de Vizir a Mordehay.

Lea la servidera vyene kon alegriya allado de Ester

LEA-----Ester! El dyo sea bendicho... tu pueblo manifesta afuera su alegria... tu sos la salvadera

ESTER--- el rey Ahashverosh lo enforko a AMAN... i lo izo vizir

a mi tiyo Mordehay... le metyo su anio al dedo.... Ke 14 adar sea diya de fyesta i de alegria para todos los djudios... eyos ke se embi-yen regalos ente eyos

KANTAD! KANTAD Mİ PUEVLO! BAYLAD! BAYLAD EL BAYLE DE LA SALVASYON... İ KE NUNKA NO SESKAPE LA ALEGRIYA EN NUESTRO PUEVLO İ LOS KORASONES AMEN.

Sigun el kalandaryo ebreo kada anyo el 14 de el mez Adar fyes-tamos la fyesta de Purim, ke fuimos salvados por una mujer korajoza Ester a malka mujer de el rey Ahashverosh. Eya kon su dulsor i su kotaje fue kapachi de savlar su puevlo djudyo.

Este evento se selebra desde 2384 anyos kon una fyesta i un kar-naval en la istorya nasyonal djudiya. Purim es el festival de la aleg-riya. Todos los djudyos se visten maskaras de karnaval i selebran la vinida del enverano en memorya de la reyna ESTER.

Purim, Yahudi takvimindeki en neşeli bayramlardan biridir. Bu bayramda Yahudilerin eski İran'da yok edilmekten kurtulmaları kut-lanır.

Purim'in hikâyesi Eski Ahit'te Ester'in Kitabı'nda anlatılır. Hikâyenin kahramanları eski İran'da yaşayan çok güzel bir genç Yahudi kızı olan Ester'le onu kızı gibi yetiştirmiş olan amcası Mordehay'dır.

Ester, İran kralı Ahaşveroş'un sarayına gelin gider. Ahaşveroş, Ester'i bütün öbür kadınlarından daha çok sever ve onu kraliçe ya-par. Bu süre içinde Mordehay'ın tavsiyesi ile kimliğini saklamış olan Ester'in Yahudi olduğunu bilmez. Kral'ın bencil ve kibirli ve-

ziri Aman, karşısında eğilmeyen Mordehay'dan nefret eder ve bu nedenle bütün Yahudileri cezalandırmayı planlar. Kral'a "Hükmettiğiniz diyarlarda kendi halkınızın içinde, farklı kanunlarla yaşayan ve Kral'ın kanunlarına boyun eğmek istemeyen bir zümre var. Bu kişilere hoşgörü Kralımıza yakışmaz" deyince Kral Yahudilerin kaderini Aman'a bırakır. Aman da bütün Yahudileri öldürmeyi planlar. Durumu öğrenen Mordehay Ester'i Yahudiler adına Kral'la konuşmaya ikna eder. Bu durum Ester'i tehlikeye atar çünkü Kral'ın karşısına çağrılmadan çıkmamanın cezası çoğunlukla ölümdür. Ester, endişeli endişeli kendi kendine konuşur.

ESTER--- 3 gündür Mordehay amcamı görmedim, onun için çok endişeliyim. Tanrım yalvarırım onu kötülüklerden koru.

Bu arada cariyesi Lea koşarak gelir:

LEA--- Kraliçem! Şimdi amcanızın yanından geliyorum çok endişeliydi.

ESTER--- Çabuk söyle ne oldu?

LEA---- Ona üç gündür neden saraya gelmediğini sordum o da bana kralın bir fermanını gösterdi.

ESTER--- Ne fermanı?

LEA---- Oku! Yahudileri öldürmek ve yok etmek için herşey hazır.

ESTER---- Ne diyorsun! kanım dondu.

LEA--- Vezir Aman kralı kışkırttı.

ESTER---- Aman tanrım! Ne yapabilirim.

LEA---- Mordehay amcan, Yahudileri kurtarmak senin elinde, dedi.

ESTER--- Benim mi?

LEA---- Ahaşveroş'un huzuruna çık ve dindaşlarını kurtarmasını söyle.

ESTER---- Sarayın kurallarını biliyorsun Lea, kralın huzuruna çağrılmadan çıkmanın cezası ölümdür.

LEA--- Ester! Senin hayatın mı önemli? Kimbilir belki Tanrı seni Yahudileri kurtarman için kraliçe yaptı. Yahudilerin hayatı senin elinde. Hemen git ve Kralına Yahudi olduğunu söyle.

ESTER--- Lea! Amcama git ve dediklerimi söyle!

Bu topraklarda yaşayan tüm Yahudiler oruç tutsun ve dua etsinler. Ben derhal kralıma gidip Yahudi olduğumu ve tüm Yahudilerin kurtulması için yalvaracağım.

LEA--- Senin Tanrıya inancını biliyorum git söyle, Tanrı seninle olsun.

ESTER--- Ulu Tanrım bana yardım et benim senden başka kimsem yok, bana cesaret ver ki milletimi ölümden kurtarayım. Ester kendini hazırlamak için üç gün boyunca oruç tuttuktan sonra Kral'ın karşısına çıkar. Kral onu sıcak karşılar. Ester daha sonra Kral'a veziri Aman'ın Yahudilere karşı entrikasını açıklar.

Yahudiler kurtulur ve Aman Mordehay için hazırlatmış olduğu darağacına asılır.

NOT: Purim Yahudilerin Şeker Bayramı'dır. Dini değil milli bayramıdır. Purimin anlamı ise şu şekildedir; Pur İbranice'de zar demektir. İm eki de çoğul ekidir. Purim, zarlar demektir.

Efsaneye göre öldürülme fetvasının tarihi iki zar atarak belli olmuştur. (14)* İbrani tarihine göre adar ayının on dördüne denk geldiği için o gün kutlanır.

THE EPIC OF THE PURIM FESTIVAL

Judeo Espanyol Ladino/ Fortune Forti BORAKAS

The story of Purim is told in the Old Testament, in the Book of Esther. The heroes of the story are a beautiful young Jewish girl and her uncle who raised her like his own who both live in Persia.

Esther goes to Persian king Ahashverosh's palace as his bride. Ahasverosh loves Esther more than his other wives and he declares her as his queen. All this time he is not aware that Esther is a Jew who hides her identity with Mordechai's advice. King's egotistical and arrogant vizier (prime minister) Haman hates Mordechai who refuses to kneel before him. Therefore he decides to punish all Jews. When he says to the King, "amongst all the people who reside in the land under your rule, there is a group of people who do not obey his majesty's laws, who accept laws of their own. Our King surely will not tolerate such people." The King then leaves the fate of the Jews into Haman's hands. Haman thus plans to slaughter all Jews. When Mordechai learns about this, he persuades Esther to convince the King on behalf of all Jews. This is fatal for Esther because to appear before the King unannounced, ends up in a death penalty.

Ester, speaking to herself with worry: Ester--- It's been three days since I've seen my uncle Mordecai; I'm very worried about him. God, please protect him from harm.

Meanwhile her servant Lea rushes in.

Lea--- My Queen! I've just come from your uncle; he was extremely worried.

Ester--- tell me quickly what happened.

Lea--- I asked him why he hadn't come to the palace for three days, and he showed me a decree from the king.

Ester--- What decree?

Lea--- Read it! It's a decree to kill and annihilate the Jews.

Ester--- What are you saying? My blood runs cold.

Lea--- Vizier Aman provoked the king

Ester--- Oh my God, what can I do?

Lea--- Your uncle Mordecai told me that it's it is up to you to save the Jews

Ester--- Mine?

Lea--- Yes, go Ahasuerus and tell him to save his co-religionists

Ester--- Lea, you know the rules of the palace; to go the kingdom without being summoned is punishable by death.

Lea--- Ester! Is your life more important than this situation ? Who knows, perhaps God has made you queen to save the Jews. The lives of the Jews are in your hands. Go immediately and tell the king that you are a Jew.

Ester--- Lea! Go to my uncle and tell him what I said! Let all the Jews in these lands fast and pray. I will immediately go to my king and plead that I am a Jew and beg him for the salvation of the Jews.

Lea--- I know your faith in God, Ester. Go and speak; may God be with you.

Ester--- Almighty God, help me. I have no one but you. Give me the courage to save my people from death.

In order to prepare herself, she fasts 3 days and 3 nights and then

she appears before the King. The King greets her warmly, Esther then reveals to the King about the vizier Haman's plot against the Jews.

The Jews are saved and Haman is hanged on the scaffold which was prepared for Mordechai.

P.S. Purim for the Jews, is like eid-al-fitr holiday of the Muslim though it is not a religious holiday but a national holiday. Purim's meaning is as such; pur means "lot" in Hebrew. -im is a plural appendix. Purim means lots.

According to the legend, the date for the execution was set by casting lots twice. The celebration date is on the fourteenth of the month of Adar.

Purim is one of the merriest holidays in the Jewish calendar. In this holiday, the survival of the Jews from the Persian massacre is celebrated.

Derleyen/Compiled by: Fortune Forti BORAKAS

TO VUA KE O FURNOS/ ÖKÜZ İLE KURBAĞA/
THE OX AND THE FROG

Romeika Paramiθi/Romaika Masa/ Romaic Tale

Mehmet GÜNAYDIN

Enan eton ke enan k'eton.

So limnin ti nakran pu eziyen enan vuð eton.

Ekinos pola stenoharemenos eton. Gia ti ekinos eton as'in alts mikros pu ezinen eki so horiyon.

Panta auto eleen. Epiyen so filon'at so şkilon ke ka ke ipen'ato ekinon.

- 'Ti horiyi olon o mikros to vuð eğo ime. Eğo pistevo s'apandikos olon o mikron to vuð eğo ime ke auto n'alazo ðen k'iporo n'aftağo'. O şkilon:

- 'Aksan m'arnaşeps file. Esi kalos tranos ke ağapimenos is vuð ise. Ul paş'e na imesten s'enan boy! Aets k'en?'

To vuð:

- 'Ne, ul s'enan boy ki yinuntan ama gia nto olon tranos eğo k'ime?' O şkilon:

- 'Tera! S'apandikos olon tranos şkilos eğo k'ime. Prep s'enan merean as'emen tranos şkilos en. Ama problem k'eftağo ato. Eğo as'o halim haremenos ime'. To vuð:

- 'Eğo k'ime'.

S'emeteron ti vuð mer zi so horiyon ti nakran ezinen pu epeğaneftuntun t'in kendin'at is furnos. Vrak, vrak, vrak'...

Autos o furnos, si fili'ats ke ka t'in kendin'at to kurfiman pola eğapanen.

Atos as'in'alts k'alo hondros ke paşimenos eton. As'ata pa pola eharuntun.

- 'Vrak, vrak, vrak... Aða so limnin olon tranos furnos eço ime. Olon tranos ipiyos en vasilias pa ekinos en. Ap'aða ke istera emen 'vasiliam' na leten!'

Alos o furnon:

- 'Prep ke na en olon o tranos vasilias. Ke emisten enan vasilias pa ki ðelomen'.

- 'Gia nto k'en? S'ula kes enan vasilias prep na en. S'orosa en o lion'.

- 'Ne ama o lion s'oros olon tranos za k'en. En s'oros o elefantas'.

T'emeteron o palalon o furnos amon to eksen ato to loğon ernaspsen so nuniman. Ke istera ipen:

- 'T'aðaka oros k'en. Esisten pa elefantas k'isten. Vasilias eço ime. Ar atoson en!'

Al i furni 'nto as eftamen, nto as leomen aton?' eşinetsan t'enan t'alo ama k'eksernan pos n'aftağun ato.

S'enan imeran so limnin i furni sun to eluskuntan peranka so limnin iðan inan stenoharemenon vuð. Si zoin'atun proti foran aikon tranon za iðan. İs ipen:

- 'Uuuu... Nt'osokon tranon za'! Atote erðen s'akuln'atun enan iðean.

-‘T’emeteron pu peğanefkete t’in kendin’at o furnon k’eleen
‘olon o tranon en vasilias!’ Aha autos en vasilias’.

İ furni liğorehta epiğan so vuð ke ka.

Eloğariksan’ato to vuð ke eðelesan na ağuðan’atints.

To vuð:

-‘Kalon ama eço ime is mikron vuð. Gia t’esas nto as eftaço?’

İ furni:

‘Esi... Mikros!... Δen ke n’aftas. Emisten t’on filon’emun na fero-
men s’esen ke ka ke t’alo emisten na eftamen’.

To vuð:

‘As’en ama har prep na kloskome opis. Gioksa holaskuntan’eme’.

İster a t’in imeran t’emeter i furni, epiğan s’on alon to furnon ke
ka. Eloğariksan’aton gia to iðan to vuð. İpan’aton:

-‘Ekinos esen ðel n’alep’. O furnon:

-‘As’en. As pamen tranumen ts’en atos o tranon o za’.

İ furni ul entaman lusta epiğan so limnin peranka. To vuð pa
ekints epermenen. Pu peğanefkete t’in kendin’at amon to iðen to vuð
epokurdiksen. Ama ti filn’at ðen k’ipen. İpen:

-‘Prep o vasilias aða so limnin eço ime, les?’

To vuð eðelesen kat ne leen ama...k’eporesen.

O furnos pu en korits elangepsen ke ipen:

-‘Esi ke lees mi ‘olon tranos pu en ekinos en o vasilias?’ Oki to
vuð as’esen tranos en, prep na en ke atos vasilias’.

O furnos:

-‘Eğö pa oson to vuđ tranos poro ke yinome’.

Al i furni:

-‘Ato pos na yinete?’

İ furni sun to eşincenan anames’atun to vuğ pa enuntsen ‘s’atints anamesa olon kalos eğö ime’. Gia ti proti foran alts t’atunu to traniman eşincenan.

O furnon liğorehta elangepsen empr’atun ke ipen:

-‘Teresten pos na tranino, na elepeten!’

...ke t’emeteron o furnos ernaşepsen so fuskaliđiyaman.

-‘Vrak, eyenumun oson to vuđ? Vrak’...

Al i furni:

-‘Yok, yok’... ipan ke esisan to kifaln’atun.

O furnon munon k’alo efuskaliđiyasen to kifaln’at.

-‘Vrak, har pos eyenumun? Eyenumun oson to vuđ?’

Al i furni:

-‘Yok, yok’...ipan ke esisan to kifaln’atun.

O furnon pola k’alo efuskaliđiyasen t’in kendin’at.

Amon to efuskaliğiyasen o furnon, k’epornen eneşincenen. Mono me ta mat’at epornen ke eternen. Al i furni ernaşepsan so yelaman. Hahahaha...

-‘Ke yenton, ke yenton...Munon k’alo, munon k’alo’.

O furnon akoman eğraşeven k’alo so fuskaliğiyaman. Efuskaliđiyasen, efuskaliğiyasen... Atote ekopan ta porağ’at, as’i niyin. Epomnen anefara, so ğuranon ke an. Ernaşepsen ke pai so

ğuranon, anefara. Us ti vuði to kifal epiyen. Oligon ke alo, oligon ke alo, oligon ke alo efuskaliðiyasen ke efutsaniyen eki ke aða. İ furni eşaşurepsan ke epomnan. İpan t'enan t'alo, 'auto to maðıman varin eyenton'.

Ul eyenuntan stenoharemen gia to erðen si furni to kifal ke ul akullanefan i furni ke to vuð.

K'epeki to vuð kamian ðen k'ipen si zoin'at. İpen:

- 'Apaða ke istera alo kamian ke na stenoharo. Panta haremenos na ime!'

Auto to paramiðin pa aða ka eteloðen.

Na isten kala.

Kal'ispera...

ÖKÜZ İLE K URBAĞA

Romeika Masal/ Mehmet GÜNAYDIN

Bir varmış, bir yokmuş. Göl kenarında yaşayan bir öküz varmış. Çok mutsuzmuş. Öküz, köyde yaşayanlar içerisinde diğerlerinden daha küçükmiş. Her zaman bunu söylüyormuş. Arkadaşı köpeğin yanına gitmiş ve ona şunları söylemiş.

– Köyün en küçük öküzü benim. İnanıyorum ki dünyanın en küçük öküzü benim ve bunu değiştirecek hiçbir şeyi yapamam.

Köpek:

– Yine başlama arkadaşım. Sen büyük ve sevimli bir öküzsün. Hepimiz aynı boyda olamayız. Öyle değil mi?

Öküz:

– Evet, herkes aynı boyda olamaz ama neden en büyük ben değilim?

Köpek:

– Bak! Dünyada en büyük köpek ben değilim. Bir yerlerde benden daha büyük köpek vardır. Ama onu sorun yapmıyorum. Ben hâlimden memnunum.

Öküz:

– Ben değilim.

Bizim öküzün yaşadığı köyün kenarında kendini beğenen bir kurbağa yaşarmış. “Vrak...vrak...vrak”... Bu kurbağa arkadaşlarının yanında kendini övmeyi çok severmiş. O, diğerlerinden daha iri ve şişmanmış. Bu hâlimden de çok memnunmuş.

– Vrak...vrak...vrak...Bu gölde en büyük kurbağa benim. En büyük kimse o kraldır. Bundan sonra bana ‘kralım’ diyeceksiniz!

Diğer kurbağa:

– En büyüğü kral olmamalıdır. Ve biz de bir kral istemiyoruz.

– Neden olmasın. Her yerde bir kral var. Ormanlarda aslan var.

– Evet ama ormanlarda en büyük hayvan aslan değildir. Ormanlarda en büyük fildir.

Bizim deli kurbağa bu lafı duyunca düşünmeye başlamış. Ve sonra demiş ki:

–Burası orman değil. Sizler de fil değilsiniz. Kral benim. Bu kadar!

Diğer kurbağalar, ne yapalım, ona ne diyelim?, diye aralarında konuşmuşlar ama nasıl yapacaklarını bilememişler. Bir gün gölde kurbağalar yüzerken gölün karşısında üzgün bir öküz görmüşler. Hayatlarında ilk defa böyle büyük bir hayvan görmüşler. Biri demiş ki:

– Ne kadar büyük bir hayvan!

O zaman akıllarına bir fikir gelmiş:

– Bizim kendini beğenen kurbağa demiyor muydu ki, en büyük olan kraldır!, diye. İşte bu kraldır.

Kurbağalar hızlıca öküzün yanına gitmişler. Öküze anlatmışlar ve onlara yardım etmesini istemişler.

Öküz:

– İyi ama ben küçük bir öküzüm. Sizin için ne yapabilirim?

Kurbağalar:

– Sen...Küçük?.. Bir şey yapmayacaksın. Biz arkadaşımızı ya-

nına getireceğiz ve gerisini biz yapacağız.

Öküz:

– Tamam ama şimdi geri dönmem gerek. Yoksa bana kızarlar.

Ertesi gün bizim kurbağalar diğer kurbağanın yanına gitmişler. Diğer öküz hakkında ona bilgiler anlatmışlar. Ona demişler ki:

– O, seni görmek istiyor.

Kurbağa:

– Tamam. Gidip bakalım kimmiş o büyük hayvan!

Kurbağaların hepsi yüzerek gölün karşısına gitmişler. Öküz de onları bekliyormuş. Kendini beğenen kurbağa öküzü görünce yutkunmuş. Ama arkadaşlarına hiçbir şey dememiş. Demiş ki:

– Bu gölde kral benim, diyorsun!

Öküz bir şey söylemek istemiş ama söyleyememiş.

Dişi kurbağa hemen öne atlayıp demiş ki:

– Sen demiyor muydun ki ‘en büyük olan kraldır’, diye? Mademki öküz senden büyüktür, onun kral olması gerekir.

Kurbağa:

– Ben de öküz kadar büyük olabilirim.

Diğer kurbağalar:

– O nasıl olacak?

Kurbağalar aralarında konuşurlarken öküz de, onların arasında en iyisi benim, diye düşünmüş. Öbürleri de onun büyümesi hakkında konuşuyorlarmış. Kurbağa önlerine atlamış ve demiş ki:

– Bakın nasıl büyüyeceğim, göreceksiniz!

...ve bizim kurbağa şişmeye başlamış.

– Vrak...Öküz kadar oldum. Vrak...

Öbür kurbağalar:

– Yok, yok... demişler ve başlarını sallamışlar.

Kurbağa biraz daha başını şişirmeye başlamış.

– Vrak. Şimdi nasıl oldum? Öküz kadar oldum mu?.

Öbür kurbağalar:

– Yok, yok..., demişler ve başlarını sallamışlar.

Kurbağa çok daha şişirmiş kendini. Kurbağa kendini şişirince konuşamamaya başlamış. Sadece gözleriyle bakabiliyormuş. Diğer kurbağalar gülüşmeye başlamışlar. Hahahaha...

– Olmadı, olmadı. Az daha, az daha...

Kurbağa biraz daha kendini şişirmeye devam ediyormuş. Şişmiş, şişmiş balon gibi olmuş. Öyle olmuş ki balon gibi havaya uçmuş gitmiş. Kurbağalar ona bakmış ve şaşırıp kalmışlar. Birbirlerine demişler ki, galiba bu ağır bir ders oldu.

Kurbağanın başına gelenlere üzülmüşler ve akıllanmışlar kurbağalar ve öküz. Bundan böyle öküz hayatı boyunca bir şey dememiş ve sonuç olarak demiş ki:

– Bundan böyle hiçbir zaman üzülmeyeceğim. Daima mutlu olacağım”...

Bu masal da burada bitti.

Sağlıklı günleriniz olsun.

Hoşçakalın...

THE OX AND THE FROG

Romaic Tale/ Mehmet GÜNAYDIN

Once upon a time, there was an ox living by the lakeside. He was very unhappy. He was much smaller than the rest, living in that village. He was constantly talking about this. He went by his friend dog's side and said to him:

– I am the smallest ox in the village. I believe I am the smallest ox in the world and I can not do anything to change this.

– Don't you start again! You are a big and cute ox. We can not all be the same size, can we? said the dog.

– Yes, not everybody can be the same size but why am I not the biggest one? said the ox.

– Look! I am not the biggest dog in the world. Somewhere, there is a bigger dog than me. However, I do not make a problem out of it. I am content with myself, said the dog.

– I am not! said the ox.

Close to the village of our ox, there lived a conceited frog. “croak, croak, croak”... This frog loved to brag about himself among his friends. He was much bigger and chubbier than the rest. He was very content with himself.

– Croak, croak, croak... I am the biggest frog in this lake. The biggest of all is to be the King. From now on, you will address me as “My King.”

– The biggest should not be the king. Anyway, we do not want a king, said another frog.

– Why not? Everywhere there is a king. There is the lion in the forest.

– Yes but the lion is not the biggest animal living in a forest. Elephant is the biggest in a forest.

Our distraught frog started brooding when he heard this. Then he said:

– This place is not the forest. You are not elephants. I am the King. That is the end of it.

Other frogs discussed among themselves as to how to react, how to reply but did not know how. One day, the frogs were swimming in the lake when they saw a sad ox on the other side of the lake. They saw this majestic animal for the first time in their lives. One of them said:

– What a big animal!

It was then they came up with an idea:

– Wasn't it our conceited frog who said "the biggest is the King?" Then this animal is the king.

They went to the ox's side at once. They told him everything and asked for his help. The ox said:

– Very well but I am just a small ox. What can I do for you?

– You! Small? you will not do anything. We will bring our friend here and we will do the rest, said the frogs.

– All right but I have to go back now, otherwise they will be mad at me, said the ox.

The next day, our frogs went to the other frog's side. They told him all about the ox. they said:

– He wants to see you.

– All right. Let's go and see who is that big animal, said the frog.

All the frogs swam to the other side of the lake. The ox was waiting for them there. The conceited frog gulped when he saw the ox. However, he did not say anything to his friends. He said to the ox:

– You say you are the King here?

The ox wanted to say something but he couldn't. The female frog rushed forward and said:

– Wasn't it you who said "the biggest is the King?" Since the ox is bigger than you, then he should be the King.

– I can be as big as the ox, replied the frog.

– How will that be possible? said the rest of the frogs.

While the frogs were talking about this, the ox thought that he was the best amongst them. The frogs were discussing whether he would grow so big. The conceited frog rushed forward to say:

– You will see how I will grow big now.

... and he started swelling.

– Croak... I am as big as an ox now. Croak...

– No, no... said the other frogs, shaking their heads.

The frog then swelled his head.

– Croak... How big am I now? Am I as big as the ox?

– No, no... said the frogs, shaking their heads.

The frog swelled so much more and more that he could not talk. He could only use his eyes. The other frogs started laughing. Haha-hahaa...

– Not yet, not yet. A little more, a little more...they said.

The frog continued to swell more. He swelled and swelled, he was just like a balloon. He swelled so much that he flew away like a

balloon. The frogs looked at him and they were shocked. They said to each other:

– This must be a hard lesson.

They were sorry about what happened to the conceited frog and they became wiser, both the frogs and the ox. Henceforth, the ox stopped complaining for the rest of his life and said in the end:

– From now on, I will never be sad. I will always be happy.

This is the end of the tale.

May your days be healthy.

Goodbye.

MAGİYENSKİ PARSTEN

Pumaski Masale/ Bayram ERAT - Recep MEMİŞ

Baştamu i tri sine denusa jiveyeli kaştana vıv gardinana edna yabalka imelu. Kata gudini tri yabalki sa stanvali. Yabalkine du de na uzriyat pu edno pu edno sa zagubaveli.

Sinvene rekkelisa aga uzrivat yabalkine da çuvame nebet. Guleman i srednan sin na nebeten sa zaspali. İ dvene yabalki pak sa zagubili. Maşekın sin aga çuvalu nebet, sreda naşt aga ye videlu edna ejderha ide, edin ok e farnilu. Ejderha sa ranyeva lu i pubegnalu.

Utrin, tri brate vardet karfin, traset ejderha nu, i na edin dlibok bunar sa utişleli. Rekkelisa Sıs edna delga fortuma da slezeme vıv bunaras. Aga slizat vıv bunaran koytu sliza, aku reçe ‘istina’ şe puskat fortunana, aku reçe ‘izgure’ şegu upavet nazat.

Parvu gulaman sin sliza, uplaşilu saye, i reklalu ‘izgure’ i sa ye varnalu nazat. Srednan sin malku po veçe nadolu slelu, pak ‘izgure’ reklalu, i toy sa ye varnalu. Maşekın sin na bunaran vıv danenu dude sleze ‘istina’ vikalı.

Vıv dananu aga ye slelu edna kapiye videlu i aga utvorilu kapiyena vatre ‘yaku kametna ‘ edno mumıçe ‘gergef’ ye pletalu. Vıv fudiyena drugana srana edna druga kapiye imelu. Mumıçenu na momçenu ‘ey çılak, barje sa varni, ejdarha nu şe ta izede.’ Muye kazvalu, i musa malilu. Maşekı sin kapiyena pak utvorilu i vatre ud parvunu mumıçe po kamatnu ednu mumıçe videlu. İ toy e gergef pletalu i da sa varne nazat gu ye molilu. Vıv fudiyena drugana srana pak imelu edna kapiye. Momçenu kapiyena aga utvorilu ni kamatnu tu mu-

miçe aga ye pletalu gergef gu ye nadalu. Mumiçenu vıv fudiyena drugana srane zat kapiyena ejderha na spiyelu, aku utvori kapiyena, ejdarhanu şe ta utrepe muye kazalu i da sa varne muye kazalu i musa molilu.

Momçenu ni kamatna nu mumiçe niye sluşelu, aga kapiyena utvorilu, 'sıs sedem glavi ejderha' aga spiye videlu. Na ejderha nu na sedem glavine pu edin ok farnilu, niştu niye stanalu. Ejderha nu stanalu i virz momçenu tarnalu da varvi. Momçenu vıv karsten denu sedi ud darvu kılıç an za povnilu, i zas kılıçan ni gulemana glava udrezalu i ejderha nu sa ye priterkalu.

Aga sa vidili Ejderha nu umre, na mumiçeta na yaku mi stanalu dragvu i momçenu se gu dragvali. Momçenu sıs mumiçetana na bunaren danenu sa utişleli, i nagore na bratene sa izvikalu i kinatu ye stanalu prikazalu. Na tri brate tri nevesti şe stane i şe sa ujenime ye kazalu, sega nagore mi openi te reklelu.

Parvu vıv parvane fudiye denu ye nadelu mumiçenu za ni guleman sin da mu stane jena parvenu mumiçe nagore ye pruvodilu. Setne vtornina fudiye de nu nadelu mumiçenu za srednan brat pruvodilu. Denu şe mu stanva jena ni kamtnanu mumiçe aga şe gu pruvada nagore, mumiçenu; 'Tvoyine brate şe iskat mene dama zemat tebe nemata upevat nagore, şe ta ustavet, parvu ti izlezi' mu ye kazalu, i molilu. Momçenu niye varvelu mumiçenu i na bratene openite sa ye izvikalu. Mumiçenu ud parsen denu iskaralu Magiyenski parsten in na momçenu guye dalu 'aga ti pu trava şe ti pumogne' muye kazalu.

Nagore denu ye izlelu ni kamatna nu mumiçe, brate ne sa sraşnali; i mumiçenu te da gu zemat, maşekın brat sagu vıv bunaren ustevali, fortumana sa ye udrejali, i sıs mumiçetana sa utişleli.

Tuga maşekan sin, de nu mi yede yabalkine, denu şe mi stanet jeni

mumiçetana yi darjelu ejderha nu gu utrepa, pak put zemana zafana da jiveye. Oti yaku sa ye umurelu, put edno darvu ye za spalü. Aga siye spalü udgore vıv gnazdonu pilçinkine izvikvanenu çuye. Edna gulema zmiye maçe da ede pilçinkine. Sıs kılıçan zmiyena utrepalu i zmiyena put glavana turilu i si ye pak za spalü.

Edno vreme setne denu ye duşlelu mayçinu pile gnazdunu razne-sanu aga ye videlu; asay rabuta denu pud gnazduni spiye momçenu guye storilu sa puçidulu, i edin kamuk ya zelu, na momçenu şegu farne, taga pilçinkine na maykina kinaye stanalu sa prikazali i mak-yana sa zaprali. Maykana pile çakalu momçenu da sa razbudi, aga sa razbudi 'kolke gudina stana moyte pilçinki sve sa zagubaveye. Parvu sıs tebe şe jiveyat. İska ud mene kina tu iskaş.' Kazva na momçenu. Momçenu, 'sega niştu na iskam, aku mi pu trava neştu şe ta naydam.' Mu kazalu i siye utişlelu.

Sıs varvene na edno selu na blijulu. Vıv selunu edin inekuv kurban program pravet. Sıs tapane, sıs svirki edin alay, plaçeni pesni peyet i edno momçe karat gu da gu kolet. Vıv horana sa ubarkalu i kina stanuva pupitalu. Na beruga na imelu edin dev, na selunu voda za davane, kata nedele iskalu ednu dete kurban. Kata nedele ednu dete aga storet kurban za selunu tri dane vodana puskalu, setne pak voda niye davalu. Say den na selunu Mihtaren detenu za kolene sa gu karali.

Aga sa ye na uçilu minelu ye udpreş, sıs horana utişlili sa na beruga na i da na davat detenu, zafanalü sıs dev an da sa pere. Devan utrepalu i kurtalitsalu selunu. Beruga na, vodana ye dalu na selunu. Na horana yaku mu ye stanalu dragvu, pupitalitsa, za tebe kina iskaş da storime? Seg a niştu naračem, aku pu trava neştu, moje dami naydam, i şemi kajam. İ siye utişlelu.

Denese kolkutu minavat denu be na svetas iskaralu lübitsata po mnogu zatajuva. Kina moje da stori na znaye. Şe sa vrašta nazat i denu be mu kurtalitsalu pilçinkite na pilenu şe varvi i şe iska da gu iskara na svetas. Pilenu gu nade. Pilenu za azi pat farkane çetirideset torbi mesu, çetirideset tulume voda şe trava kazvamu. Pak nazat vıv selunu utide. Ud horana pu iska da mu pumognat. İ horana siçkunu mu nagudi. Vremesu doyde da izleze na svetas.

Pilenu, mesu i sıs voda na fannaş mımçenu gu na gaban vasenna, çetirideset dene şe farka patan zafana. Moti sve nagore şe farkat za yedvu ili za piyene nema moje dasa zapred. Za nega ‘gak’ aga rekam mesu, ‘guk’ aga kazvam voda şe mi davaş stori tembih na momçenu. A say sve farkat i varvet. Aga blizva paten da sa svarşuva, mesu niye ustanalu, pilenu uglennalu, ‘gak’ aga reklalu, momçenu sıs kılıçan ud petana si udrezalu mesu i guye dalu na pilenu. Pilenu kina stanulu ye sa zasetalu, mesunu niye gu ye yalu, pud ezikan guye skrılı i vetke mesu+ niye iskalu i paten svarşılı. Agasa pukaçılı na svetan ud garban denu snelu momçenu kutsalı. Put ezikan denu ye skrılı mesunu iskaralu i na mestanu si guye zalepılı. Momçenu aga stane zdravu pilenu sa varna put zemana na svetan.

Tuga denu be na svetas ustanalu, i ud ejderha nu besa kurtalitsalu baştamu vıv gradinana yabalki i drugi yadvi storılı i mnogu zengin stanalu; parvu stanalu na anuy mestu mihtar, i setne tsar. Ejderha sledena rabuta denu sa varnali sine ne sıs dvene mumiçeta yi ujenılı, na maşekın sin denusa pada mumiçenu kri nega si gu ustavılı. Zafanalu maşekın sin da sa varne da gu çaķa. Aga zafana da usterava vidi maşekın sin na dvadva , vıv drugine sela denuyi pruvodılı, i mihtar yi storılı na sinvene ye kazalu, kri mene desu sedi mumiçesu koytu moje dagu razı stori da sa ujeni , nega şe gu pravi tsar. Denu ud maşekan sin drugu nikuga naraçi mumiçenu, aga gu iskat bratene, iska

denu nemoje dayi storet rabuti mi kazva.

Denu na svetaz izlelu mašekın sin izlelu na pat i vıv ednu selu utışlelu. İska našten na mihtaren vıv kaştana da ustanva. Mihtaren, aku mi daydeş ud zlato dripa moje da ustaniş vıv naşeta kašta mu kazva. Momçenu kazva edin sandık oreyh i edin sandık findık i edin çuk aku daydete dripana utrin şe ya nagude. Kina tu ya iskalu sıs te fannaş vıv fudiyena utışlalu. Naştın sıs çukan oreyh i findık sıs truşavane glasene denu çuyet na kaştana horana zlato dripa nema moje da stane sa çudet. Utrin vıv fudiyena aga flazat ud zlato dripa na aga vidat sa zbarkuvat. Sıas dragvu momçenu gu pruvadat.

Momçenu setnan den vıv edno drugu selu utışlelu. Say pat vıv kaştana denu şe mu spiye Mihtaren ud nega, ud zlato vıv edna siniye sıs pilçinkine fannış edna kukoşka iska. Momçenu vıv parvunu selu kinetu be iskalu pak te pu iska i utrin kukoşkana pak ye stori.

Denu ye gosti ustanulu kaştine sa denu momçenu vıv bunaren sagu ustavili bratene sa. Samo sıs ‘Magiyenski parsten’ moje da staret zlatoski dripa i zlatoski kukoşka na; Moti mašekın brat dragva, zanega sıas drugine brate da sa jeni denu naraçi kamatnana mumıçe yi iska. Oti Magiyenski parsten ın ye u mašekın brat, i ud nega drugu nikuy nema moje dayi stori i dayi dunese. Zanega mumıçenu, dvana brate denu iskalu sıas neştana aga doydats, setulusa ye neguvat lubov, çilak izleluya na svetaz. Rabutasa tsar an na baştamu prikazalu. Baştamu sıas sinvene pu galçelu i mašekın sin guye na uçilu. Mašekın sin gu ye nadelu, puvikalı i sıas mumıçenu guye ujenilu. Taga mašekın sin sıas kamatnana mumıçe sa zberalu i stanalu tsar.

SİHİRLİ YÜZÜK (ZÜMRÜD-Ü ANKA)/

Pomakça Masal/ Bayram ERAT - Recep MEMİŞ

Bir varmış bir yokmuş. Baba ve üç oğlunun yaşadığı evin bahçesinde bir elma ağacı varmış. Ağaç her yıl yalnızca üç meyve verirmiş. Ancak her yıl olgunlaşan bu meyveler sahiplerinin yemesine fırsat kalmadan teker teker yok olurmuş.

Hâl böyle olunca üç kardeş, elmaların akıbetini öğrenmek için meyve mevsiminde geceleri nöbet tutmaya karar vermişler. Meyve mevsimi gelmiş çatmış ancak büyük ve ortanca oğullar nöbetlerinde uyuyakalmışlar. O yıl iki meyve ziyan olmuş bu yüzden. Nöbet sırası küçük oğlana gelmiş. Küçük oğlan nöbetteyken, gece yarısı bir ejderhanın geldiğini görünce hemen ok atmış ejderhaya. Yaralanıp kaçmış ejderha.

Sabah olunca, üç kardeş kan izlerini takip ederek yaralı ejderhanın peşine düşmüş ve izlerin bir kuyuda sonlandığını görmüşler. Bunun üzerine bir iple kuyuya inmeye karar vermişler. Tedbir olarak da, inmekte olan “dondum” derse ipin salınmaya devam edileceği ve ”yandım” derse de geri çekileceği hususunda anlaşarak işe başlamışlar.

Aşağı ilk olarak salınan büyük oğlan korkudan hemen “yandım” diye bağırmış ve geri dönmüş. Ortanca oğlan bir müddet dayandıktan sonra “yandım” demiş ve geri çekilmiş. Sıra küçük oğlana gelince kuyunun dibine ininceye kadar dondum demeye devam etmiş.

Dibe inince karşısına bir kapı çıkmış ve onu açınca da içeride dünyalar güzeli bir kızın gergef işlediğini görmüş. Odanın diğer ucunda bir kapı daha varmış. Kız oğlana “Ey insanoğlu çabuk kaç.

Yoksa ejderha seni yiyecek” diye yalvarmış. Ancak küçük oğlan diğer kapıya yönelip onu açarak girdiği odada ilkinden de güzel bir kız görmüş. O da gergef işliyormuş ve aynı şekilde geri dönmesi için oğlana yalvarmış. Odanın diğer ucunda da yine bir kapı bulunuyormuş. Oğlan kızı dinlemeyip kapıyı açınca kızların en güzelini bu odada gergef işlerken bulmuş. Kız, odanın diğer ucundaki kapının ardında ejderhanın uyuduğunu, eğer kapıyı açarsa kendisini yaşatmayacağını söyleyip geri dönmesi için yalvarmış.

Oğlan en güzel kızı da dinlemeyip kapıyı açınca orada uyuyan yedi başlı ejderhayı görmüş. Ejderhanın yedi başına birer ok atmış ama ejderhaya bir şey olmamış ve yerinden kalkıp oğlanın üstüne doğru yürümeye başlamış. Bu arada oğlan belindeki tahta kılıcı hatırlayıp ona davranarak ejderhanın başlarından ortada bulunan en büyüğünü kesince ejderha yere yuvarlanmış.

Ejderhanın öldüğünü gören kızlar çok sevinmiş ve kendilerini kurtaran küçük oğlana sarılmışlar. Oğlan kızları da yanına alarak kuyunun dibine gelmiş ve yukarıya seslenerek durumu diğer kardeşlerine anlatmış. Üç erkek kardeşe üç gelin olacak şekilde kızlarla evlenmek üzere kendilerini yukarıya çekmelerini istemiş.

Önce ilk odada bulduğu kızı büyük oğlanın eşi olarak yukarıya göndermiş. Sonra ikinci odadaki kızı ortanca oğlana yollamış. Sıra kendi eşi olacak olan en güzele gelince kız “Kardeşlerin bana sahip olabilmek için seni kuyuda bırakacaklar, önce sen çık” diye yalvarmış. Ancak oğlan inanmayıp kızı çekmeleri için kardeşlerine seslenmiş. Bunun üzerine kız parmağından çıkardığı sihirli yüzüğü uzatarak “Başın sıkışınca kullanırsın” diyerek oğlana vermiş.

Yukarı çıkan üçüncü kızın güzelliği karşısında şaşkına dönen iki kardeş kızı sahip olabilmek için küçük kardeşlerini kuyuda bırak-

maya karar vermişler ve ipi keserek kızlarla birlikte kuyu başından ayrılmışlar.

Böylece küçük oğlan hem ailenin başına bela olan, hem de eşleri olacak kızları esir alan ejderhayı öldürüp kurtulmalarını sağladığı hâlde, yer altı dünyasında yaşamaya mecbur kalmış. Küçük oğlanın yorgunluktan uykusu gelince bir yer altı ağacı altında uykuya dalmış. Derin uykudayken ağaçtaki kuş yavrularının çığlıklarıyla uyanmış. Kocaman bir yılan kuş yuvasına çıkıp yavruları yemeye çalışmaktaymış. Hemen kılıcıyla yılanı öldürmüş ve yılanı yastık yaparak uykusuna devam etmiş.

Bir süre sonra gelen anne kuş yuvasının dağıldığını görünce ağaç altında uyuyan oğlanın yaptığını düşünerek bir taş alıp ona vurmaya kalkmış ancak yavruları durumu anlatıp bunu yapmasına engel olmuş. Anne kuş oğlanın uyanmasını beklemiş ve uyanınca ona “Yıllardır bütün yavrularım bu şekilde yok oldu. İlk kez bu yıl senin sayende kurtuldular. Dile benden ne dilersen” demiş. Oğlan da “Şimdilik bir dileğim yok ama olursa seni mutlaka bulurum” diyerek vedalaşmış ve oradan uzaklaşmış.

Gide gide bir köye yaklaşmış. Köyde garip bir kurban töreni yapılmaktaymış. Davullu zurnalı bir alay, ağıtlar söyleyerek bir çocuğu kurban yerine götürmektelemiş. Kalabalığa karışıp bunun nedenini sormuş. Suyun başını tutan bir devin kendilerine su vermek için her hafta bir kurban istediğini söylemişler. Bu nedenle her hafta bir çocuğu kurban olarak kendisine verince üç günlüğüne suyu serbest bırakıp sonra yeniden kestiğini anlatmışlar. O gün de sıra köyün lideri olan beyde olduğu için onun küçük oğlu kurban edilmek üzere götürülüyormuş.

Bunu öğrenince öne atılarak köylülerle birlikte devin bulunduğu

subaşına gitmiş ve çocuğu vermemek için devle kavgaya tutuşmuş. Devi öldürerek köylüleri kurtarmış. Suyu serbest bırakmışlar. Çok sevinen köylüler kendisi için ne yapabileceklerini sorunca “Şimdilik bir dileğin olmadığını gerekirse kendilerini bulup yardım isteyeceğini” söyleyerek oradan da ayrılmış.

Günler geçtikçe yeryüzüne çıkardığı sevgilisine olan özlemi çoğalmaktaymış. Arayışları içinde bir çıkış yolu bulamamış. Geriye dönüp yavrularını kurtardığı kuştan kendisini yeryüzüne çıkarmasını istemeye karar vermiş. Kuşu bulmuş. Kuş kendisine bu yolculuğu yapabilmesi için “Kırk torba et ve kırk tulum suya ihtiyacı olduğunu” söylemiş. Tekrar köye dönmüş ve bu ihtiyaçları karşılamalarını köylülerden istemiş köylüler de seve seve hazır etmişler. Sıra yeryüzüne çıkış yolculuğuna gelmiş.

Kuş et ve su yükü ile birlikte oğlanı da sırtına almış, kesintisiz kırk gün sürecek yolculuk başlamış. Sürekli olarak yukarıya doğru uçtukları için kuşun yemek ya da su için mola verme şansı yokmuş. Bu nedenle “gak” dedikçe et ve “guk” dedikçe su vermesini oğlana tembih etmiş. Bu şekilde durmaksızın yol almışlar. Yolun sonuna doğru et tükendiği hâlde acıkan kuş “gak” diye seslenince çaresiz kalan oğlan kılıcıyla topuğundan kestiği et parçasını kuşa uzatmış. Durumu anlayan kuş bunu yemeyip dilinin altında saklamış ve bir daha et istemediği yolu bitirmiş. Yeryüzünde sırtından indirdiği oğlanın topalladığını görünce dilinin altında sakladığı parçayı yerine yapıştırıp oğlanı iyileştirdikten sonra vedalaşarak yeraltı ülkesine dönmüş.

Bu arada oğlanın yeryüzünde kalan ve ejderhadan kurtulan babası bahçedeki çok kıymetli meyveler sayesinde zengin olarak önce o civarın beyi ve sonra da padişahı olmuş. Ejderha takibinden dönen

oğullarını getirdikleri iki kızla evlendirdikten sonra küçük oğluna düşen kızı yanında alıkoymuş. Bu şekilde küçük oğlunun dönüşünü beklemeye koyulmuş ancak yaşlandıkça umudu tükendiği için ayrı köylere bey olarak yerleştirdiği diğer oğullarına, yanındaki kızı kim ikna edip evlenirse tahtı ona bırakacağını söylemiş. Küçük oğlandan başkasını istemeyen kız ise kendisini iknaya çalışan kardeşleri yokuşa sürmek için onlardan gerçekleşmesi imkânsız taleplerde bulunmuş.

Yeryüzüne çıkan küçük oğlan yola koyulmuş ve bir köye ulaşmış. Geceyi beyin evinde geçirmek istemiş. Bey kendisine altından bir takım elbise vermesi hâlinde bu isteğini yerine getireceğini söylemiş. Oğlan da bir sandık ceviz ve bir sandık fındık ile bir çekiç verirlerse sabaha elbiseyi hazır edeceğini beyan etmiş. İstedikleri ile birlikte misafir edildiği odaya çekilmiş. Geceyi çekiçle fındık ve ceviz kırarak geçirince sesleri dinleyen hane halkı altın elbise dikmenin hayal olduğunu düşünerek umutsuzluğa kapılmışlar. Ancak sabahleyin odaya girdiklerinde hayretle altın elbisenin orada olduğunu görmüşler. Mutlu bir şekilde oğlanı yolcu etmişler.

Oğlan ikinci gün başka bir köye varmış. Bu kez geceyi geçirmek istediği bey kendisinden altın bir tepsi içinde altından civcivleri ile birlikte altın bir tavuk istemiş. Oğlan ilk köyün beyinden istediklerini bundan da ister ve sabaha altın tavuğu hazır etmişler.

Misafir olduğu ev sahipleri aslında oğlanı kuyuda bırakan kardeşleriymiş. Yalnızca sihirli yüzük sayesinde elde edilebilecek altın elbise ve altın tavuğu ise küçük oğlanı sevdiği için diğerleri ile evlenmek istemeyen güzeller güzeli istemiş. Çünkü sihirli yüzük küçük oğlandaymış ve bunları başka birinin getirmesi mümkün değilmiş. Bu nedenle iki kardeşin altın eşyalarla gelmesi üzerine kız sevgili-

sinin yeryüzüne çıktığını anlamış. Durumu padişah olan babalarına anlatmış. Baba çocuklarını sorgulayarak misafirden haberdar olmuş. Onu buldurtarak kızla evlendirmiş. En sonunda küçük oğlan sevdiğine kavuşarak ülkenin padişahı olmuş.

Derleyenin notu: Anne tarafından dedemiz Kara Kadir (Kadir Bahtlı)'in aktardığı bu masalı büyük ablamın anlatımından derledim. Kara Kadir, Kuzey Drama bölgesindeki “Aliköy” den gelmiş mübadil bir Pomak'tır. Çocukluğumda bu masalı aynı biçimiyle ve yine Kuzey Drama'daki komşu köylerden (Çernagova, Dragenitsa) gelme başkaca yaşlı Pomak kadınlarından dinlediğimi de anımsıyorum. Rodoplar'dan taşınan masalın bu biçimiyle, en azından Drama, Smolyan, Trigrad çevresindeki Pomaklar arasında bilinir olduğunu söylemenin mümkün olduğunu sanıyorum. “Zümrüdü Anka” masalı dünyanın çeşitli bölgelerinde toplumlara göre değişiklik gösteren biçimler altında anlatılmıştır. Bu nedenle bütün insanlığın ortak kültür mirasını oluşturabilecek kadar eski söylencelere dayandığı aşikârdır. Doğaldır ki “Bir Pomak Masalı” olarak derlediğim bu biçimin, çevredeki başka topluluklarda aktarılan biçimlere benzerlik ya da farklılıkları üzerinden çeşitli değerlendirmeler de yapılabilecektir.

THE MAGIC RING (THE PHOENIX)

Pomak Tale/ Bayram ERAT - Recep MEMİŞ

Once upon a time, there was an apple tree in the garden of a house where a father and his three sons lived. The tree bore 3 apples every year, however, these mature fruits, every year, disappeared one by one, before its owners ate any.

This being the case, the three brothers decided to keep watch at nights, curious to learn about the fate of the apples in the fruit season. The fruit season finally came round, however the older and the middle brother fell asleep during their shift of watch. For this reason 2 fruits were wasted that year. When it was the youngest brother's shift for watch, he saw a dragon come by and he shot an arrow and the injured dragon fled.

In the morning, 3 brothers traced the injured dragon, following the blood marks and they saw that the blood marks ended at a well. Therefore they decided to go down the well with a rope. As a precaution, they decided to say "I froze" for the rope to be further let down and to say "I burned" for the rope to be pulled back and then they got to work.

The older brother who was let down first, immediately shouted "I burned" with fear and he was pulled back. The middle brother resisted for a while and he shouted "I burned" to be pulled back. When it was the youngest brother's turn, he kept shouting "I froze" until he reached the bottom of the well.

When he was at the bottom of the well, he came across a door and when he opened it, he saw the most beautiful girl making an emb-

roidery. He realized another door on the other side of the room. The girl begged the boy “Human kind, please run away as fast as you can before the dragon devours you.” However, the boy opened the other door which led him to another room where he saw a more beautiful girl than the first one. She was also making embroidery and she also begged the boy to go back. There was also another door at the other end of this room too. He again, did not listen to what this girl said and opened the door only to find the most beautiful girl ever, making embroidery. The girl told him that the dragon was sleeping behind the door at the other end of the room and if he opened the door, the dragon would not let her live and she begged him to go back.

The boy did not listen to the girl and opened the door and saw the sleeping dragon with seven heads. He shot seven arrows to its seven heads but nothing happened to the dragon and it got up and started walking towards the boy. Meanwhile the boy remembered his wooden sword tucked in his belt. Then he drew his sword out and cut the biggest head in the middle and the dragon fell on the floor.

Seeing the dragon drop dead, the girls were overjoyed and they hugged the boy who saved them. The boy, together with the girls, returned to the bottom of the well and he called out to his brothers explaining what had happened. He told them to pull all of them up so that there would be three brides for the three brothers.

He first sent the first girl he met in the first room he entered, for his oldest brother. Then he sent the girl in the second room to his middle brother. When it was the turn for the most beautiful girl, she begged “Your brothers will leave you in the well in order to have me as their bride, so you go up before me please.” However, the boy did not believe her and asked his brothers to pull her up. Therefore

the girl took out the magical ring from her finger and gave it to him saying “Use it when you are in trouble.”

When the two brothers saw the beauty of the third girl, they were perplexed and decided to leave their little brother in the well to be able to have this girl, therefore they cut the rope to the well and left with the girls.

Thus the boy was left to live in the underground world although he killed the dragon which caused his family trouble and which kept the to-be-brides of the brothers captive and saved them. When the young boy was sleepy, he fell asleep under an underground tree. As he was in deep sleep, he was woken up by the little birds’ squeaks. He saw a huge snake which went up the tree to feed on the birds in the nest. He immediately killed the snake and went on to his sleep, making the dead snake his pillow.

When the little birds’ mother returned to the scattered nest, she thought the boy who was sleeping under the tree did that and just as she was starting to throw stones at him, the nestlings explained what had happened and stopped her. Then the mother waited for the boy to wake up and when he did, she said to him “All my nestlings were ruined like this for many years. For the first time they were saved thanks to you. Make a wish, I’ll do whatever I can for you.” The boy said “I have no wish to make, for now but if there is to be one, I will find you” and he bid farewell and he walked away.

He walked and walked and then he approached a village. A peculiar sacrifice ritual was being performed in the village. They were taking a boy to the sacrifice altar with a procession of horns and trumpets and laments.

He mingled in the crowd and asked about the reason. They said

that there was a giant who was guarding their water source and that the giant demanded a sacrifice every week to give any water. For this reason, every week they gave a child as a sacrifice, the giant let them have three days of water and then cut the water. On that day, it was the head of the village chief's son's turn and the boy was being brought as a sacrifice.

When he learned about this, he went with the villagers to where the water source and the giant was and he started fighting the giant in order not to give the boy. He killed the giant and saved the villagers. They freed the water flow. Thrilled with this, the villagers asked him what they could do for him. He said he did not have a wish for now but if he needed, he would come and ask for their help and he walked away from the village.

As days passed by, his longing for his lover whom he saved from the underground was growing more. His search to find an exit yielded no results. He decided to go back and ask the mother bird to help him go up to the surface. He found the bird. The bird told him that in order to make this journey, he needed forty sacks of meat and forty sacks of water. He then returned to the village and asked the villagers to supply these items for him and the villagers gladly prepared everything. It was time for the journey to the surface.

The mother bird took the sacks of meat and water and the boy on her back, and a journey of forty days commenced. Since they were flying up continuously, the bird did not have time to stop neither to eat nor drink. Therefore, she warned the boy that when she said "gawk" the boy should feed her with meat and when she said "gowk" he should give her water. In this way, they flew without a halt. They were close to the surface when the meat ran out, therefore

when the hungry bird called out “gawk,” the boy desperately cut out his own flesh from his heel with his sword and fed the bird. The bird noticed that and she preserved his flesh under her tongue and until she completed their journey, she asked for meat no more. Upon reaching the surface, the boy came down from her back, limping. The bird took his flesh out from his mouth and put it back to his heel and healed the boy, then she returned to the underground world with a word of farewell.

Meanwhile, the boy’s father, upon getting rid of the dragon, became very rich because of the precious fruits in his garden. He first became the governor, then he became the sultan. He helped his two sons who returned home from the dragon hunt, marry the two girls they brought back but kept the most beautiful girl by his side. He then started waiting for the return of his youngest son, however, as he was getting older and losing his hope, he said to his sons who were governors at the time, that whoever convinced the most beautiful girl to get married, he would leave his throne to that son. The girl who desired only the youngest son, demanded impossible wishes from the other brothers to avoid such a marriage.

The youngest boy who reached the surface set out on the road and reached a village. He wanted to spend the night in the governor’s house. The governor said he could grant his wish, should the boy give him a suit made of gold. The boy promised that he would get the suit ready by morning if they gave him a chest full of walnuts, a chest full of nuts and a hammer. Then he retreated to the room allocated to him with everything he asked for. The residents of the house were in despair, thinking that sewing a golden suit would just be a fantasy, as they listened to the noise of the hammer all night long. Nonetheless, when they entered his room in the morning, they were amazed to see

that the golden suit was ready. They said farewell to the boy in joy.

The boy arrived yet in another village on the second day. This time the governor of the village whom the boy wished to spend the night in his house, demanded that the boy give him a golden chicken along with the golden chicks on a golden platter. The boy asked for the very same things from this governor as well and then the golden chicken was ready by morning.

The governors' houses actually belonged to his older brothers who had left him at the bottom of the well at the time. The demand for the golden suit and the golden chicken was the most beautiful girl's wish from the older brothers because to realize these wishes was only possible with the magical ring that the girl gave to the boy whom she was in love with. Since the magical ring was with the youngest son, it was impossible for anyone else to bring those things. Therefore, when the two older brothers came up with the golden things, the girl knew that her lover had now reached the surface. She then explained everything to the sultan. The sultan questioned his sons and learned about the visitor. He then sent his men to find him and he joined them in marriage. Eventually, the youngest son reunited with his loved one and became the sultan of the country.

Compiler's Note: I have compiled this tale after I listened to it from my older sister who listened to it from Kara Kadir (Kadir Bahtlı) who is the father of our mother. Kara Kadir belongs to the Pomak exchanged group of people from Alikoy from the Northern Drama region. I remember listening to the same tale from old Pomak wo-

men from Northern Drama villages of Çernagova, Gragenitsa. It can be said that this tale, as told in the Rhodope, is probably known at least in the Pomak villages of Drama, Smolyan, Trigrad as well. The tale of the phoenix is told around the world in various versions, based on the differences of each culture. Therefore, it is certain that its roots carry the archaic myths which form humanity's common cultural inheritance. It is only natural that this version which I compiled as a Pomak tale can be studied and evaluated in its similarities and differences as compared to its other versions in nearby communities.

Pomakça'ya çeviren/Translated by: Bayram Erat

Derleyen/Compiled by: Recep Memiş

Kaynak/Source: Tayyibe Karaca

Şubat/2007 - Kırklareli / Vize / Küçükyayla Köyü

February 2007 - Kırklareli/Vize/Küçükyayla Village

PAVLOSKI GİLİ

PAVLO'NUN HİKÂYESİ/ THE STORY OF PAVLO

Romani Vakeripe/ Romanes Masal/ Romanes Tale/ Sezgin KAPLAN

But breša palal trin prala isine. Adana prala but şukar purt kere-nas. Yek veziri kadales şunla. Kay biyandilas tay barolas pe gaveste manglas te kerdarel yek purt. Ote kana but birşima teden e gavesko duruma pani lela ando foro naşti cana e gavutne. O veziri kadana trin pralen araklardas çandiles len paşal peste. Vakardas lenge, me gaveste duy breşende andre yek purt kakeren tumenge but love kadav. Kadiya purt duy breşende ande tini kerna tumare şere kaçınay tay tumare romnen çaven ka mudarav. E prala dikle pumare yakende varke keresa kadiya buti. Odana şukar ustayes adiya buti lenge loki. tay şukar love isi adiya butate. O dana pende e vezireske, i purt kay kakeras odava gaveste amange kera den duyda çun. Duy çuneste avile e gaveste.

İ purt sar kerna lenge romna lenge habe intanla. Odava ges kaski buti nanay, odiya lenge habe kerla intanla. e gesa, e çuna sar pani nakle. İpurat ka avel, kava avilas. O hurdo pral Pavlo'ski i romni pari isine odiya biyandas. Lengo yekoro murş çavo avilas. Tay i purt trin çuneste andre kavelas. Savre but bahtale isinas. Yek ges yek çip avilas. E purtako enpale puro perdas. Yek ges, duy ges, sar vakarna yek çun naklas. e purtako puro na astarla. Lilas len yek traş. So kakeren? Kadiye buti kidal tecela ov veziri len kamudarel. Obaro pral yek rati pe suneste parno çorengo yek papus dikela. Vakerdas leske" Kadiya purt tumendar yek kurbanı mangel. Kadiya kurbanı tumare rom-

nendar kavel. Tinidena kadiya kurbanı savreniz kameren.” Traşesa uştilas pe lindrastar. Ges putardas cele butake. So diken? epurtako puro perdas. nikaske na vakerdas po suno. Odava ges o puro kerde. Rati avilas gele pumare kerende. O baro pral kodava suno dikles. sar izdırayla cungadilas. Puçlas i romni so avilas tuke mo rom? Pendas: Ništo paşo tu, O ges putardas cele butake. Dikle i purtako puro pelas. O baro pral candas pe pralen paşalpeste po suno vakerdas lenge. O vakiti avelas. I purt na avilas. Po suno vakerdas lenge. Tay palal vakerdas: kadava suno niko pe romnake na kapenel. Yavine sayi romni ka antanel amenge habe. La kakeras kurbanı. Sovel hale. cele e savre pumare kerende. O baro pral tay lesko sikno pumare romnange pendede. Povlo pe romnake ništo na pendas. O ges kay avilas i bari bori celas vakerdas latar yek sikni pe eltikake: Avges me nasvali isinom. Tu habe ingar. Odiya pendas but buti isi man. Hurmuta ka morav. Tu can pen E Pavlo’ski romnake odiya mekerel avges lenge habe. I bari bori celas lake pendas: Avges e romenge tu ingar habe. Me nasvalisom. Mo şoro but dukala. Te hurdeske me kadikav. Me cava pene vakerdas sikni bori.

O Pavlo’s tay e prala pumare buta sar kerna i hurdi bori lenge habe kerdas. O vakiti kay avilas iklilas duromeste lenge habe te ingarel. Pavlo’ki yulesto yek traş isine. Andar pestar vakerdas, devlam mi romni tini avel. Si la hurdo çavo. But nanaklas durestar yek romni si-kadilas. I romni kana paşe avilas, O Pavlo’s so dikel? Leski romni... Andarleste yaka pela, tabilas... i traş e şereste avilas. Pe vasta opre fadilas. Devlam, baro devlam, şukar devlam. La si xurdo çavo devlam. Pudar yek bari barval te perel e vastendar e habe cal peske kere. İklola yek bari barval e habe perena e puvate. I romni e puvatar kidela e haben. Andar pestar vakerla: Ahh devlam bukale kaçon e roma... O Pavlos dikela i romni avel. E Devleske penla: Devlam devlam tu san

but baro devlam. Odiya e sapestar but traşela ikal angallate yek baro sap. Me traşal cal peske papale. O sap iklola angallate çibate avela. Vakerla lake,ca tuke kere te hurdeste paşal. I romni vakerla: sap şu-kar sap muk man te nakav. Bukale eroma lenge habe tedav. O sap pendas: ca tuke kere penava. I romni : mukav e habe kacav pendas. O sap iklilas angallatar.Celas paşalpe romeste. So dikel? O rom but rovela. Puçlas leske: Pavlo soske roves? O Pavlo's pendas mi angur-sni peradom. Kate peredan pendas imromni. Andi hanik pendas o Pavlos. I romni avilas paşal leste koslas e yagenge pane. Vakerdas pant man muk andi hanik me kalav otar ti angrusni. Pandilas la o Pavlo's muklas la andi hanik. But rovkadikes sovel ha. Keren man kurbanı. E romna ote kerde kurbanı. Opral late perde i kali çik. Dile e vezireske ipurt. Kay kurbanı kerde la odava ges,e purtatar opral kana hurdo çavese yek day te nakel, e purtake prenda opral tuti dela...

Kon vakerdas: Mi baba Hanife KAPLAN odiya 1996 breşeste mulas. Kadfiya vakeripe 40 breş latar şundom.

Kaynak: Hanife Kaplan

PAVLO’NUN HİKÂYESİ

Romanes Masal/ Sezgin KAPLAN

Çok uzun yıllar önce köprü ustası üç kardeş varmış. Bu kardeşler çok iyi köprü yaparlarmış. Bunu duyan bir vezir, doğup büyüdüğü köye köprü yaptırmak istemiş. Çünkü kış mevsimiyle beraber yağan yağmurlar sonucunda köyün yolunu su basar, şehirle olan ulaşımı kesilirmiş.

Vezir, bu üç kardeşi buldurup huzuruna çağırtmış. Onlardan doğup büyüdüğü köye bir köprü yapmalarını istemiş. Karşılığında da onlara çok para vereceğini şart olarak bu köprüyü iki yıl içinde bitirmelerini eğer bitiremezlerse, başlarını vuracağını ve tüm ailelerini öldüreceğini söylemiş. Köprü ustası kardeşler bu teklifi kabul etmişler. Çünkü bu onlar için çok kolay bir işmiş. Ve teklif edilen para oldukça iyi bir paraymış. Onlar da vezirden köprüyü yapacakları köyde kendileri için ev verilmesini ve buraya taşınmak için iki ay süre istemişler. Vezir tekliflerini kabul etmiş. İki ay içinde köprüyü yapacakları köye taşınmışlar. Herkes çok mutluymuş. Çok para kazanacaklarmış ve tüm aile bir aradaymış.

Vakit kaybetmeden işe başlamışlar. Her gün eşlerden biri onlar için yemek hazırlayıp götürüyormuş. Günler aylar su misali geçip gitmiş. Köprü bitmek üzereymiş. Küçük kardeş Pavlo’nun da bir oğlu olmuş. Köprüyü üç ay içinde tamamlayıp, vezire teslim edeceklermiş. Köprünün son ayağı yapılırken bir aksilik olmuş. Bir türlü temel tutmuyormuş. Bir gün iki gün derken bir ay geçmiş. Lakin her defasında son ayak yıkılıyormuş. Kardeşleri büyük bir korku sarmış. Ne yapacaklarmış?

Büyük kardeş, bir gece rüyasında ak sakallı dede görmüş. Ak sakallı dede ona şöyle demiş ”Bu köprü bir kurban istiyor. Bu kurban sizin eşlerinizden biri olacak. Aksi takdirde hepiniz öleceksiniz.”

Büyük kardeş korkuyla uyanmış uykudan. Gördüğü rüyayı kimseye söylememiş. Sabah işe gittiklerinde köprünün tekrar aynı yerden yıkıldığını görmüşler. Yeniden yapmışlar yıkılan yeri. Akşam olduğunda evlerine dönmüşler.

Gece aynı rüyayı görmüş büyük kardeş. Çok korkmuş. Titreyerek uyanmış uykusundan. Eşi “Ne oldu adam?” diye sormuş. “Bir şey yok.” demiş eşine. Sabah işe gittiklerinde aynı şeyi görmüşler. Köprü yine yıkılmış. Zaman yaklaşıyormuş. Ve köprünün bitmesi gerekiyormuş. Gördüğü rüyayı kardeşlerine anlatmış. Eşlerinden birinin kurban edilmesi gerekiyormuş.

Ya hepsi ölecekmiş ya da bir kurban seçeceklermiş... Büyük kardeş diğer kardeşlerine şöyle demiş “Yarın bize kimin eşi yemek getirirse onu kurban edeceğiz. Bunu kimse eşine söylemeyecek.” Ve söylemeyeceklerine dair yemin etmişler. Evlerine dönmüşler. Büyük kardeş ve ortanca kardeş eşlerine rüyayı anlatarak yarın yemeği getirmemelerini söylemişler. Pavlo, eşine hiçbir şey söylememiş. Sabah olduğunda büyük kardeşin eşi ortanca kardeşin eşine giderek bu gün yemeği sen götür ben hastayım, demiş. Ortanca kardeşin eşi, “benim de çok işim var. Çamaşır yıkayacağım sen küçük geline git söyle o bu gün yemek götürsün adamlara,” demiş. Bunun üzerine büyük kardeşin eşi Pavlo’nun eşine “bugün yemekleri sen götür. Bebeğe ben bakarım sen gidip gelinceye kadar, “ deyince Pavlo’nun karısı da “Tamam ben giderim,” demiş.

Pavlo’nun içinde bir korku varmış. Ya yemek getirmek için bugün karısı gelirse? Zaman geçmiyormuş. Derken, uzaklardan bir

kadın belirmiş. Pavlo'nun karısıymış gelen kadın. Korktuğu şey olmuş. İçine ateşler düşmüş Pavlo'nun. Çaresiz dua etmiş “Allah’ım büyük bir rüzgâr estir. Elindeki yemekler savrulup saçılsın. O’nun küçük bebeği var. Anasız kalmasın.”

Ve büyük bir rüzgâr çıkmış. Elindeki yemekler saçılmış yerlere. Kadın telaşla yeniden toplamış yemekleri yerden. Ve içinden şöyle demiş “Hay Allah adamlar aç kalacak.” Uzaktan bunu gören Pavlo içinden seslenmiş “Geri dön güzel kadını gelme!” Kadın yeniden onlara doğru gelirken Pavlo yeniden dua etmiş. “Allah’ım o yılanı çok korkar. Önüne büyük bir yılan çıkar. Korksun ve geri dönsün.”

Kadının önüne bir yılan çıkmış ve dile gelmiş “Evine dön” demiş. Kadın ise, “Bırak beni gideyim. Onlara yemek getireyim. Onlar aç. Çalışmaları ve köprüyü bitirmeleri gerekli” demiş. Bunun üzerine yılan yeniden dillenmiş ve “Gitme! Evine dön. Oğlun seni bekliyor” demiş. Kadın “Güzel yılan! Bırak beni gideyim. Yemeği bırakıp hemen eve döneceğim” demiş ve yılan kadının yolundan çekilmiş.

Pavlo'nun karısı yanlarına vardığında görür ki kocası gözyaşlarına hâkim olamıyormuş. Sürekli ağlıyormuş. Karısı “Neden ağlıyorsun ne oldu,” diye sormuş. Pavlo “Yüzüğümü düşürdüm ondan ağlıyorum,” demiş. Karısı “Nerede düşürdün arayalım buluruz,” deyince Pavlo ise, “kuyuya düşürdüm. Oradan almamız zor” demiş. Karısı gülerek ve Pavlo'nun gözyaşlarını silerek “Ağlama sen. Beni bağlayıp kuyuya indir alayım yüzüğünü,” demiş ve Pavlo eşini belinden bağlamış ve kuyuya indirmiş. Pavlo o kadar çok ağlamış ki, karısı bu işte bir iş olduğunu anlamış. Kuyuya indiğinde yüzüğü aramış bir şey bulamamış. Pavlo'ya seslenmiş “Burada yüzük yok!” Pavlo'dan ses çıkmamış. “Beni duyuyor musun Pavlo? Yüzük yok burada.” Pavlo ağlayarak şu sözleri söylemiş “Ah benim yüreğimin

yarısı güzel kadını. Talihi gibi gözleri kara kadını. Sen bu köprünün kurbanısın. Sen hepimizin kurbanısın.” Ve ardından ona abisinin gördüğü rüyayı anlatmış. Köprünün zamanında yapılmaması durumunda hepsinin öldürüleceğini söylemiş. Pavlo’nun karısı şöyle demiş “Korkum ölümden değil. Korkmuyorum ölmekten. Korkum, çocuğumun anasız kalmasından. O daha çok küçük. Ona iyi bakacağına yemin et ve beni kurban edin.” Kadın orada üzeri toprak doldurularak kurban edilmiş. Köprü bitmiş ve vezire teslim edilmiş.

Kurban edildiği güne denk gelen günlerde köprünün üzerinden kucığında bir bebekle geçen anne olduğunda köprünün ayaklarından süt aktığı rivayet edilir.

Derleyen: Sezgin Kaplan

Kaynak: Hanife Kaplan

Yazardan not: Bu masalı, rahmetli babaannem Hanife Kaplan’dan kırk yıl önce dinlemiştim. Babaannem 1996’da vefat etti.

THE STORY OF PAVLO

Romanes Tale/ Sezgin KAPLAN

Many years ago, there were 3 brothers who were bridge constructors. These brothers were constructors of excellent bridges. Upon hearing of their reputation, the vizier wanted them to construct a bridge in his village where he was born and grew up. The reason for his demand was; as a result of severe rains, every winter the village's road was flooded and all transportation to the city halted.

The vizier sent for the three brothers and he asked them to construct a bridge in the village he was born and raised in. In return, he promised them a large amount of money, on condition that they should finish the bridge in 2 years. If this condition is not met, he said both of them will be beheaded and all members of their families will also be killed. The bridge constructor brothers accepted this offer because this was an easy job for them and also the offered sum was good money. In return, they asked the vizier for a house in the village where they would construct the bridge and a period of 2 months to move in. Vizier accepted their request. They moved into the village where they would construct the bridge in 2 months and everyone was happy. They were going to earn a lot of money.

They got to work without losing time. Everyday, one of the wives prepared lunch for them and brought it over. Days and months passed by like flowing water. The bridge was almost complete. Younger brother Pavlo's son was born. They were going to finish the bridge in 3 months and deliver the job to the vizier. However, there was a problem with the last bridge footing. There was a failure with the foundation of the bridge. A day passed, and then another, until it was a month. Whatever they did, everytime the last footing failed. The

brothers were gripped by fear. What would they do?

One night, the older brother saw a white bearded old man in his dream. The white bearded old man said to him “This bridge wants a sacrifice and this sacrifice will be one of the wives. Otherwise, you will all die.”

The older brother woke up in horror. He could not speak of the dream to anyone. When they arrived by the bridge, they saw that the last footing broke down again. They rebuilt it. By night, they returned home.

That same night, the older brother saw the exact same dream. He was terrified. He woke up from his sleep trembling. His wife asked “What happened, husband?” He replied “nothing” to his wife. As they arrived at the bridge in the morning, they saw the same. Bridge footing was again broken down. The given time was almost over. The bridge had to be finished. He told his dream to his brothers. One of the wives had to be sacrificed.

Either they would all die or they would pick up one to sacrifice. The older brother said to the other brothers “Tomorrow, any one of our wives will bring us lunch, whoever it is, we will sacrifice her. No one will tell his wife about this.” And they all swore an oath that they would not tell their wives. They all got back to their homes. The oldest and the middle brothers told their wives about the dream and said not to bring lunch the day after. Pavlo did not say anything to his wife. In the morning, the older brother’s wife went to the middle brother’s wife to say that she herself is ill and therefore she should take the lunch to the brothers’. Middle brother’s wife replied “I have laundry to wash, you go and tell the young wife that she takes the lunch to them.” Upon this, the older brother’s wife went to the youngest brother Pavlo’s wife, and said “You take the food to them today.

I will take care of your baby until you return” and therefore Pavlo’s wife said “all right, I will go.”

Pavlo had this fearful feeling. What if his wife would bring the food today? Time hung heavy. Then from far away, a woman became barely visible. It was Pavlo’s wife. His fears came true. He was burning with heartbreak. He desperately prayed “Dear God, please send a fierce wind which will throw away everything in her hands. She has a little baby, let her baby not be left without his mother.”

And a fierce wind blew. All the food was scattered around. The woman picked up all the food hastily. And she said to herself “Oh my God, the men will starve.” Pavlo, as he was watching her, called out to himself “Don’t come, my beautiful wife, return home!” As the woman started coming towards him, Pavlo started praying again “Please my God, she fears the snake a lot. Send a snake towards her. She will be in fear and will return home.”

A snake came her way and spoke to her “Go back home.” The woman replied “Please let me go, let me take food to them, they are hungry. They have to work and finish the bridge. The snake spoke to her again and said “Don’t go, ! Return home. Your son is waiting for you.” The woman replied “Lovely snake, let me go. I will leave their lunch and return home immediately” and the snake gave way to her.

As Pavlo’s wife approached them, she saw her husband burst into tears. He was constantly crying. His wife asked “Why are you crying, what happened?” Pavlo replied “I lost my ring, that is why I am crying.” When his wife asked “where did you drop it? We will search for it and find it,” Pavlo said “I dropped it into the well. It is difficult to retrieve it from there.” His wife smiled as she wiped her husband’s tears off his face. “Don’t cry, tie a rope around me, hang me down to the well so that I can get your ring.” Pavlo tied the rope

around her and hung her down into the well. Pavlo cried so much that his wife understood there was something wrong about the whole thing. As she was down in the well, she searched for the ring but could not find it. She called out to Pavlo “There is no ring in here!” Pavlo did not reply back. “Do you hear me Pavlo? There is no ring in here!” Pavlo said in tears “Oh my beautiful wife, you are the other half of my heart. Your eyes are as dark as your destiny! You are the sacrifice to the bridge. you are the sacrifice for all of us!” Then he told her about his older brother’s dream. If not for the bridge to be built on time, they would all lose their lives. Pavlo’s wife said upon hearing this, “I am not afraid of death. My fear is that my child will be left a motherless child. He is yet too little. Promise me you will take good care of him and then sacrifice me.” The woman was sacrificed by filling the well with soil. The bridge was completed and it was delivered to the vizier.

It is narrated that on the days of her sacrifice, should there be any mother who walks across the bridge with a baby in her lap, milk flows from the bridge’s footings.

Compiled by: Sezgin Kaplan

Source: Hanife Kaplan

Note from the narrator: My grandmother Hanife Kaplan told me this tale 40 years ago. My grandmother passed away in 1996.

يَخُذُ ۚ أَحْلَى ۚ قَعْدًا

جِدَّةٌ سِوَا قَعْدَةٍ جِدَّةُكَ لَوْ لَا مَقِي: أَحَلَّ مَقِي. حَمَّا حَمَّ
مَقِي جِدَّةُكَ أَوْ قَعْدًا حَمَّ أَحَلَّ: نَا أَحَلَّ، أُنَا قَارِئًا حَمَّ
حَمَلًا وَمَنْ حَمَلًا. جِدَّةٌ مَوْقَا سَحَلًا، جِدَّةٌ جَاوِحًا مَضْمُونًا
وَيُقَعَّدُ مَضْمُونُهُ. ۞ هَذَا كَقَعْدَةٍ أَوْ أَمْلًا وَوَحْدًا حَمَّ حَمَلًا، ۞
مَضْمُونًا كَقَعْدَةٍ أَحَدٍ. أَوْ أَحَلَّ جِدَّةُكَ حَمَّ قَعْدًا: أَمَّ
حَمَّ حَمَلًا ۞ أَحَلَّ. أُنَا ۞ مَوْقَا مَقَا حَمَّ سَحَلًا، جِدَّةٌ
جِدَّةُكَ أَوْ قَعْدًا حَمَّ مَقِي هَذَا ۞ جِدَّةٌ أَوْ سَحَلًا. أَوْ مَقِي
جِدَّةُكَ: ۞ مَوْقَا مَقَا حَمَّ سَحَلًا ۞ وَحَدًا حَمَلًا.

[illegible][illegible]

أَتَمَّ وَأَوْحَدًا لَا قُعْدًا مَعَهُ حَيْثُ أَجْبَأَ وَضَرَا أَوْ سَكَمَا
وَهَبَّكَ وَجَعَلَا أَلَا حَزَاكَ وَكَلَمَا سَكَمَا مَعْتَكَا مَعَهُ
أَجْلًا مَعْتَكَا: أَلَحَا، مَعْنَا: أَمَّا مَا أَوْ سَكَمَا: مَا أَكْمَرُ
هَذَا كَمَرٌ؟ أَوْ أَلَحَا مَعْتَكَا أَحْكَا مَعْتَكَا: قَعْدَا،
مَعْتَكَا أَلَا هَذَا هَذَا أَوْ سَكَمَا أَلَا وَجَعَلَا ۞ وَأَلَا
مَعَهُ حَيْثُ لَا قُعْدًا مَعْتَكَا مَعَهُ هَبَّ مَا أَلَا حَزَاكَ أَوْ

مَحَل. اَب مَلَّيْجِ چَنَكِه كِه قَعْدَا: اَحَل ۱۱ عَدَلِه اِه مَحَل.
اَلَا سَاك اَمْرُوَط كِه اَحَل عَدَلِه اِه مَحَل صَدَكِه.

كَل ۱۱ قَعْدَا اِيَوَكَل چَمَقَا اِه اَحَل قَاَسِر اِه صَبَا،
صَفَنَكِه صَنَه: مَل اِه اَحَكَم. اِه وَسَمَط، مَل ۱۱ چَحَل
اَيَمَه مَل صَبَا؟ اِه اَحَل ۱۱ لُيَكِه ۱۱ قَعْدَا مَقَمَا لُيَا قَال.
يَوَسَل ۱۱ قَالِي هَجِي: كِه هَمَنِي اِه صَبَا. اَلَا اَب مَقَمَا
چَدَلَكِه قَال سَا سَا حَوَه تَه. اَب قَعْدَا مَنَلَكِه نَقَا چَحَل
كَل مَنَكِه ۱۱ اَحَل، قِيَكِه هَم ۱۱ قَال مَقَمَا چَحَل.
اَلَا مَلَا قَال كَل ۱۱ هَقِي قَا حَنَلِه مَه نَقَا. يَوَسَل چَنَكِه اَب
قَعْدَا اِه قَض مَقِيَكِه اِه نَمَا ۱۱ اَحَل. اِه اَحَل مَقَمَكِه
حَقَل اَحَل مَه قَا هَاچ مَه قَعْدَا ۱۱ اَحَكِه اِه نَمَنَه. اَلَا
اَب قَعْدَا مَنَكِه: هَم ۱۱ اَحَل اَحَكِه اِه مَقَم. مَكِه،
اَلَا قَا اَحَكِم اِه نَمَنَه. اَسَمَلَا اِه اَحَل مَقَم ۱۱ مَقَمَا
مَحَل كِه قَعْدَا؟ اَلَا مَه نَمَنَه، كَحَه حَقَم. اَب مَه نَمَنَه،
مَكِه اَلَا اَحَل مَنَل، هَم مَقَم اَحَكِه كَل ۱۱ قَال ۱۱ نَمَا
۱۱ چَحَل مَقَمَقَا.

كَل ۱۱ مَلَا اِه اَحَل مَنَكِه ۱۱ مَل اَب اَحَل ۱۱ مَقَمَا
مَحَل كِه قَعْدَا مَنَكِه: اَحَل اَحَل، مَه كِه مَحَل اِه مَحَل
چَر اَحَكِه كِه قَعْدَا هَا قَعْدَا چَر اَحَل نَمَنَه. اَب اَحَل
مَنَكِه كِه اَحَل: مَقَمَكِه لُيَا ۱۱ اَحَكِه، چَدَل ۱۱
اَحَكِم مَحَل.

اِه اَحَل اَم ۱۱ مَل اَب مَقَم مَنَكِه: مَقَم اِه مَقَم، مَقَم
لُيَا! اَلَا لُيَا چَر اَحَكِه كِه اَحَل، اَب اَحَل چَر اَحَل

مَكَم، اِه مَكَم جِب اُخْتَه كِه مَعْمَا هَا مَعْمَا جِب اُكَل
 وَه. اِه وَه مَكَم جِب اِه مَر مَصْمَك تَمَا جِب اُكَل مَر
 لَهْه.

اِه لَحَلَا اُوه هُت اِه مَبُوا مَكَم جِب اِه مَبُوا، مَه ك
 تَمَا اِه تَمَا جِب اُخْتَه كِه وَه مَكَم، اِه وَه مَكَم جِب اُكَل
 لَهْه، اُي لَهْه جِب اُخْتَه كِه خَا، اِه خَا جِب اُكَل
 مَكَم، اِه مَكَم جِب اُخْتَه كِه مَعْمَا هَا مَعْمَا جِب اُكَل
 وَه. اِه مَبُوا مَكَم جِب اُخْتَه مَكَم، اِه مَر مَصْمَك خَا
 وَخَا. جِبُوا جِب اُكَل مَر خَا.

اِه لَحَلَا اُوه هُت مَر خَا اِه مَبُوا مَكَم جِب اِه مَبُوا، مَه ك
 مَبُوا، مَه ك خَا اِه خَا جِب اُخْتَه كِه مَبُوا، اِه مَبُوا
 جِب اُكَل تَمَا، اِه تَمَا جِب اُخْتَه كِه وَه مَكَم، اِه وَه مَكَم
 جِب اُكَل لَهْه، اُي لَهْه جِب اُخْتَه كِه خَا، اِه خَا جِب
 اُكَل مَكَم، اِه مَكَم جِب اُخْتَه كِه مَعْمَا هَا مَعْمَا جِب
 اُكَل وَه. اِه مَبُوا مَكَم جِب اِه مَبُوا مَصْمَك مَبُوا
 وَه مَكَم، جِبُوا جِب اُكَل مَر خَا.

اِه لَحَلَا اُوه هُت اِه مَبُوا مَكَم جِب اِه مَبُوا، مَه ك مَبُوا
 اِه تَمَا جِب اُخْتَه كِه مَبُوا، اِه مَبُوا جِب اُكَل خَا،
 اِه خَا جِب اُخْتَه كِه مَبُوا، اِه مَبُوا جِب اُكَل تَمَا، اِه
 تَمَا جِب اُخْتَه كِه وَه مَكَم، اِه وَه مَكَم جِب اُكَل لَهْه، اُي
 لَهْه جِب اُخْتَه كِه خَا، اِه خَا جِب اُكَل مَكَم، اِه مَكَم
 جِب اُخْتَه كِه مَعْمَا هَا مَعْمَا جِب اُكَل وَه. اِه مَبُوا
 مَكَم جِب اِه مَبُوا مَصْمَك، مَبُوا لا خَا مَكَم

چېڭ: اِه اَحْلا چيڭلا سبب هېڭكه: اَلَا كَحْلا كَحْ اَلَا
اُكْحْلا هَلْهْلا هَمْمْلا اِنَّا كَحْ. چيڭا تَعْمَلْ اَلَا كَحْلا كَحْ اَلَا
اُكْحْلا هَلْهْلا هَمْمْلا اِنَّا كَحْ اَحْلا.

اِه اَحْلا چيڭكه اَس شُيَا ۋَاۋَا هَمْمْلا كَحْ هَمْمْلا، اِه
هَمْمْلا هَمْمْلا كَحْ كَحْ. اِه اَحْلا چيڭكه اَس كَحْ هَمْمْلا
كَحْ مَبْرَا، اِه مَبْرَا هَمْمْلا كَحْ كَحْ. اِه تَهْمَا هَمْمْلا كَحْ
هَمْمْلا، اِه هَمْمْلا هَمْمْلا كَحْ كَحْ. اَلَا هَلْهْلا هَمْمْلا كَحْ كَحْ
هَمْمْلا كَحْ هَمْمْلا كَحْ. اِه تَعْمَلْ هَمْمْلا كَحْ هَمْمْلا هَمْمْلا

مَبْرَا: اِه اَحْلا اَتَمَّا يَمَّاكه اِه ۋَمَبْرَا، اِه مَبْرَا
مَبْرَا ۋَمَبْرَا كَحْ كَحْ تَحْمَلْ هَمْمْلا. اِه اَحْلا ۋَمَبْرَا اِه
ۋَمَبْرَا چيڭلا هَمْمْلا هَمْمْلا اَتَمَّا. كَحْ هَمْمْلا اَحْ
ۋَمَبْرَا كَحْ اَحْلا مَبْرَا. اَلَا اَحْلا مَبْرَا كَحْ هَمْمْلا
هَمْمْلا ۋَمَبْرَا چيڭلا كَحْ تَعْمَلْ. مَبْرَا كَحْ اَحْلا:
مَبْرَا كَحْ اَلَا تَعْمَلْ مَبْرَا چيڭلا كَحْ ۋَمَبْرَا اِه اَحْلا
مَبْرَا هَمْمْلا: مَبْرَا كَحْ اِه ۋَمَبْرَا كَحْ مَبْرَا ۋَمَبْرَا
ۋَمَبْرَا اِه كَحْلا هَمْمْلا. چيڭ، تَعْمَلْ سَلَحْ هَمْمْلا مَبْرَا
تَعْمَلْ مَبْرَا. كَحْ كَحْلا هَمْمْلا هَمْمْلا چيڭلا كَحْلا اَلَا
اَلَا اَحْلا مَبْرَا اِه ۋَمَبْرَا كَحْ مَبْرَا ۋَمَبْرَا اِه اَحْلا
چيڭلا مَبْرَا اَم مَبْرَا كَحْلا. تَعْمَلْ اَتَمَّا ۋَمَبْرَا
هَمْمْلا، اَحْلا ۋَمَبْرَا اِه ۋَمَبْرَا هَمْمْلا. مَبْرَا ۋَمَبْرَا
لَا تَعْمَلْ اِه ۋَمَبْرَا هَمْمْلا. هَمْمْلا ۋَمَبْرَا هَمْمْلا
چيڭلا هَمْمْلا ۋَمَبْرَا. اَتَمَّا اِه اَحْلا چيڭلا كَحْ اَلَا اَحْلا اَس
مَبْرَا ۋَمَبْرَا ۋَمَبْرَا

NİNE İLE TİLKİ

Süryanice Masal/ Ayhan GÜRKAN

Bir varmış bir yokmuş. Allah'tan daha iyisi yokmuş. Bir nine, tilki ve kedi varmış.

Günün birinde nine tilkiye “Ben dua etmek için kiliseye gideceğim. Bak burada benim sütüm var ondan sütlaç yapacağım döndüğümde. Sakın onu içme ha! Kiliseden dönerken sana yemen için çarşıdan ekmek alacağım tamam mı?” demiş.

Tilki de “Gönül rahatlığı ile gidebilirsin, ben sütünü koruyacağım” diye cevap vermiş.

Nine aynı şekilde kediyi de sütü içmemesi için uyarmış. Kedi de aynı şekilde kiliseden dönünceye kadar süte sahip çıkacağını söyleyince nine kiliseye gitmek için evden ayrılmış.

Kilisedeki dua çok uzun sürmüştü. Nine, kiliseden sonra ayaküstü insanlarla sohbet etmiş. Bu arada tilki çok acıkmış. Canı sütü öyle bir çekmiş ki ninenin söylediklerini unutmuş. Kedinin haberi olmasın diye sütü yavaşça içip bitirmiş. Sonra da hiçbir şey olmamış gibi bir köşeye gidip uzanmış ve uyuyor numarası yapmış. Lakin bu esnada kedi olanı biteni görmüş.

Nine, eve dönmüş. Sütlaç yapmak için süt kabını almış. Bakmış ki ne görsün! Kap bomboşmuş.

Nine, tilkiye “Tilki, benim sütüm nerede. Sen mi içtin?” diye sormuş.

Tilki de “İnan ki sütünü ben içmedim. Sen kiliseden dönene kadar

uyudum ben.” demiş.

Nine bu defa kediye dönmüş ve “Kedicik sen mi benim sütümü içtin?” demiş.

Kedi, nineye “Kesinlikle ben içmedim ama tilkinin sütünü nasıl içtiğini gördüm.” diye cevap vermiş.

Bunu öğrenen nine, ne yapmış dersiniz? Gelin hep birlikte öğrenelim.

Nine, tilkinin banyo yapmayı ne kadar çok sevdiğini biliyormuş. “Sevgili tilkim, bugün yıkanmak istiyor musun?” diye sormuş. Tilki, nineyi duyar duymaz koşup küvete girmiş. Ama ninenin niyeti tilkiyi sadece yıkamak değilmiş tabii ki. Nine sabunu tilkinin kafasına ve gözlerine iyice sürmüştü. Hâl böyle olunca tilki de gözlerini açamıyormuş. Bu arada nine eline makası almış ve tilkinin kuyruğunu kesivermiş. Tilki acılar içinde ağlayarak nineden kuyruğunu geri vermesini istemiş. Ama nine “Sütümü geri getirinceye kadar sana kuyruğunu vermem!” demiş.

Tilki ağlayarak sütü nereden bulacağını düşünmüş. Bir de kuyruksuz dışarı çıkmaktan utanıyormuş. Diğer tilki arkadaşları onunla alay ediyorlarmış. Yapacak bir şey yokmuş.

Tilki mecburen keçinin yanına gelerek “Keçi kardeş bana süt verir misin? Sütü nineye vereceğim. Nine de bana kuyruğumu geri verecek” demiş.

Keçi “Bana ağaçlardan yaprak getir. Yaprakları yiyip sonra sana süt vereceğim.” demiş.

Tilki ağacın yanına gitmiş ve ağaca “Ağaç! Ağaç! Bana yaprak verir misin? Yaprakları keçiye vereceğim. Keçi de bana süt verecek. Sütü nineye vereceğim. Nine de bana kuyruğumu verecek.” demiş.

Bunları duyan ağaç “Bana balta getir.” diye cevap vermiş.

Tilki, demircinin yanına gitmiş ve “Demirci! demirci! bana balta verir misin? Baltayı ağaca vereceğim. Ağaç bana yaparak verecek. Yaprakları keçiye vereceğim. Keçi bana süt verecek. Sütü nineye vereceğim nine de bana kuyruğumu verecek” demiş.

Demirci tilkiye “Çok açım bana yemem için yumurta getir. Sonra sana balta vereceğim.” deyince tilki koşup tavuğun yanına gitmiş:

“Tavuk tavuk, bana yumurta ver. Yumurtaları demirciye vereceğim. Demirci bana balta verecek. Baltayı ağaca vereceğim. Ağaç bana yaprak verecek. Yaprakları keçiye vereceğim. Keçi bana süt verecek. Sütü nineye vereceğim. Nine de bana kuyruğumu verecek.” demiş.

Tavuk, tilkiye “Önce bana yemem için buğday getir. Sonra sana yumurta vereceğim.” demiş.

Tilki tarlaya gitmiş ve tarla sahibine “Amca amca! Bana buğday verir misin? Buğdayı tavuğa vereceğim. Tavuk bana yumurta verecek. Yumurtaları demirciye vereceğim. Demirci bana balta verecek. Baltayı ağaca vereceğim. Ağaç bana yaprak verecek. Yaprakları keçiye vereceğim. Keçi bana süt verecek. Sütü nineye vereceğim. Nine de bana kuyruğumu verecek” demiş.

Tarla sahibi tilkiye “Çık tarlamdan. Sana hiçbir şey vermeyeceğim.” demiş.

Tilki buna çok sinirlenmiş ve demiş ki “Umarım şimdi tarlaların üstüne kasırga gelir de bana bir avuç buğdaydan bir şey bırakmaz.”

Birden çok kuvvetli bir rüzgâr esmiş gelmiş ve gerçekten bir avuç buğday dışında her şeyi silip süpürmüş.

Tilki hemen buğdayını almış. Tavuğa vermiş. Tavuk ona yumurta vermiş. Tilki de, yumurtaları demirciye vermiş. Demirci ona balta vermiş. Tilki baltayı almış ağaca vermiş. Ağaç ona yapraklar vermiş. Tilki yaprakları almış keçiye vermiş. Keçi ona süt vermiş. Tilki sütü almış nineye vermiş. Nine de ona kuyruğunu geri vermiş.

Tilki kuyruğunu gördüğünde çok şaşırılmış çünkü nine onu küçük, güzel zillerle süslemiş. Tilki süslü kuyruğunu çok sevmiş ve arkadaşlarına göstermek istemiş.

Tilkiler süslü kuyruğu gördüklerinde hayretler içinde kalıp “Kuyruğundaki bu güzel zilleri nereden buldun tilki kardeş?” diye sormuşlar.

“Kuyruğumu gece boyunca gölün içindeki soğuk suda sabaha kadar beklettim. Sabah olduğunda işte gördüğünüz gibi bu şahane kuyruğa sahip oldum” diye cevaplamış tilki.

Gece olduğunda tilkinin arkadaşlarının hepsi gecenin dondurucu soğunda göle kuyruklarını koymuşlar. Sabah uyandıklarında kuyrukları gölün içindeki buza sıkışmış.

Ne kadar çektilerse de çıkaramamışlar kuyruklarını. Sonunda hepsinin kuyrukları buzun içinde kopmuş ve hepsi kuyruksuz kalmış. Tilki onların bu hâlini görünce onlarla alay edip gülmüş.

GRANDMA AND THE FOX

Assyrian Tale/ Ayhan GÜRKAN

Once upon a time, in the presence of the Divine, there was a grandmother, a fox and a cat.

One day the grandmother said to the fox:

I will go to the church to pray. I have some milk here and I will make some milk pudding when I return home. Don't you drink it! On my way back from the church, I will bring you a loaf of bread from the market, ok?

The fox then said:

Have your peace of mind, I will protect your milk when you are gone.”

The grandmother then warned also the cat not to drink the milk. When the cat also said it would protect her milk until she returns from the church, the grandmother left home for church.

The prayer at church lasted very long. After the prayer, the grandmother chatted with people there. Meanwhile the fox got hungry. It was craving for milk so much that it forgot what the grandmother said. It drank the milk very silently so that the cat did not hear anything. Then it curled up in a corner as if nothing had happened and pretended to be asleep. However, the cat saw everything that happened.

The grandmother returned home. She took the milk pot to make the pudding. To her amazement, she saw that the pot was empty.

The grandmother asked the fox:

Fox, where is my milk? Did you drink it?

The fox answered:

Believe me, I didn't drink your milk. I slept all the time until you returned from the church.

The grandmother then turned to the cat and said:

Kitten, are you the one who drank my milk?

The cat replied:

Absolutely not but I saw the fox drinking your milk.

What do you think the grandmother did after she learned about this? Let's find out together.

The grandmother knew how much the fox loved to bathe. She asked :

Dear fox, do you wish to take a bath today?

Hearing this, the fox rushed to the bath and jumped into the tub. But of course the grandmother had other intentions apart from the fox's bath. The grandmother rubbed the head and the eyes of the fox with plenty of soap. Under the circumstances, the fox could not open its eyes. Meanwhile, the grandmother grabbed the scissors and cut the tail of the fox. In severe pain and crying, the fox begged the grandmother to give back its tail. But the grandmother said:

I will not give back your tail until you bring my milk back.

While crying, the fox wondered where it would find milk. It was embarrassed to go out without its tail. The rest of its fox friends were mocking him. There was nothing else to do.

The fox came over to the goat and said in need:

Goat brother, can you give me milk? I will give the milk to the grandmother. The grandmother will give me back my tail.

Bring me leaves from the trees. I will eat the leaves and then I will give you milk, said the goat.

The fox then went by the tree and said to the tree:

Tree! Tree! Can you give me leaves? I will give the leaves to the goat. The goat will give me milk. I will give the milk to the grandmother. The grandmother will give back my tail.

Get me an axe, said the tree after it heard this.

The fox then went by the ironmonger and said:

Ironmonger! Ironmonger! Can you give me an axe? I will give the axe to the tree. The tree will give me leaves. I will give the leaves to the goat. The goat will give me milk. I will give the milk to the grandmother. The grandmother will give me back my tail.

The ironmonger said to the fox:

I am very hungry. Bring eggs for me to eat. After I eat, I will give you an axe.

After hearing this, the fox rushed to the chicken and said:

Chicken! Chicken! Give me eggs. I will give the eggs to the ironmonger. The ironmonger will give me an axe. I will give the axe to the tree. The tree will give me leaves. I will give the leaves to the goat. The goat will give me milk. I will give the milk to the grandmother. The grandmother will give me back my tail.

First of all, bring me wheat. Then I will give you eggs, said the chicken.

The fox went to the field and asked the owner of the field:

Uncle! Uncle! Can you give me wheat? I will give the wheat to the chicken. The chicken will give me eggs. I will give the eggs to the ironmonger. The ironmonger will give me an axe. I will give the axe to the tree. The tree will give me leaves. I will give the leaves to the goat. The goat will give me milk. I will give the milk to the grandmother. The grandmother will give me back my tail.

The owner of the field said to the fox:

Get out of my field! I will give you nothing.

The fox was furious and said:

I wish there is a windstorm over the fields and it will leave nothing behind but a handful of wheat for me.

Suddenly there was this strong windstorm which swept everything off except a handful of wheat.

The fox took the wheat at once and gave it to the chicken. The chicken gave him eggs. The fox gave the eggs to the ironmonger. The ironmonger gave the axe. The fox took the axe and gave it to the tree. The tree gave him leaves. The fox then gave the leaves to the goat. The goat gave him milk. The fox took the milk and gave it to the grandmother. The grandmother gave its tail back.

The fox was puzzled to see its tail because it was decorated with small and pretty bells. The fox loved its tail and wanted to show it its friends. When its friends saw the decorated tail, they asked in astonishment:

Where did you find these beautiful bells, brother fox?

I kept my tail in the lake's cold water all night long. When it was morning, I had this magnificent tail, replied the fox.

When it was nightfall, all the friends' of the fox dipped their tails in the freezing cold water of the lake. When they woke up in the morning, all their tails were stuck in the ice on the surface of the lake.

All their efforts were in vain, they could not pull out their tails out from the ice. At the end, all their tails were torn apart in the ice and all of them were left without a tail. When the fox saw what happened, it mocked them and laughed at them.

BIRAO QIC VE ÇÊNA DEVÎ RA/KÜÇÜK KARDEŞ İLE DEVİN KIZI/ LİTTLE BROTHER AND THE GIANT’S DAUGHTER

Sanikê Zazaki/Zazaca Masal/ /Zazaki Tale

Zelal KOCADAĞ, Zazaca Edit: Hıdır EREN

Beno nêbeno. Ağa beno, hirê lacê ağayi benê. Nê wayirê baği benê. Hên ke rınd qaytê hengura baği kenê qılbe gılbe sera eno. Rocê şonê kayte baği kenê hetê jü biyo xırabe. Ne henguri ne ki baği verdê. Ağa veng domananê xo dano. Her roc jüyê şıma şêro baği bîpiyo, hela no çiko, kamo êno bağê ma talan keno. Ağa vano roce bîrao pil, roje bîrao werten şêro baği ver. Bîrao pil vano emşo ez şêri baği ver. Meşte ki bîraê mîno werten şêro. Ağa vano heya. Bîrao pil şono baği ver. Nême şewe de şono hewn ra, beno şodır nîa dano ke bağ biyo talan, şono çê, çiyê nêvano. Vano mı tawa çiyê nêdi. Dore êna bîraê wertenî, o şono baği ver. Beno şodır şono çê, o ki vano mı çiyê nêdi. Pî vano nafa ki dora mîna ez şona baği ver. Bîrao qic vano tî meşo tî êndî khala, ez şêri ver. Ağa vano nê, tî domana ez şona. Bîrao qic ki hers beno. Ez êndî biya pil, qey tî mı çiyê saynêkena. Eke hên vano. Ağa vano heya tî şo.

Bîrao qic şono baği ver. Xo wertê bağ de dano we. Hewn zordano cî xo be xo vano ez gere meşêri hewn ra. Beçika xo bîrreno, sole verdano ser, dece becike ra hewnê xo remeno. Goş na ser vengê êno. Nîa dano ke dew hete ra hengura cêno, hete ra ki xo demdano dara ser baği talan ko. Şimşerê xo veceno, dew ke êno nezdi, şimşiri keno berz sare dew de dano pîro. Dev beno dirvetın, remeno şono, kuno mığara kemerê da gîrse de nano çêbere mığara ser. Bîrao qic reca

goniniya dewi dıma şono hatani mığara. Dest erceno kemerê çêberê mığara, qeweta xo nêşona kemere, ca verdano. Şono diyarê mığara nia dano qe jû qulê esta, zaf zoriya. Xo be xo vano ez xo atikara rovêrdi ez mirena. Şono çêberê serê mığara de vındeno, çı waxt bo ki no vecino.

Xeylê waxt ke vêreno ra. Ağa domananê xo rê vano hele şêrê no bırayê şıma qey niyamê. Bıray şonê bağ de nia danê ke, no çı halo her caê bağı têde goniya. Nê bıray reça goni dıma şonê çêberê mığara de vecinê. Vanê dew herhal de bırayê ma werdo. Venga cı danê, veng nêno. Nê bıray benê raşt ke şêrê, bırao qıc venga bıranê xo dano, “ez nawa ita bêrê cor”. Nê şonê leyê Bıraê qıcı. Bırao qıc, vano; “mı dew kerd dırvetın mığara dero. Mığara xelê xoriya, şêrê layê de dergi bıarê, ma la xora giredime xo tı ro raverdime. Bırao pil şono la ano. Bırao pil vano, “sıfte mı tı ro raverde”. Vane, “heya”. Bıraê pili hedi hedi verdanê ra. Tae ke verdanê ra, bırao pil cêro qêreno, vano; “ez vêşa, mı bıncerê.” Oncenê cor, vano; “mı çiyê nêdi, hama zaf germ bi.” Bırao werten vano, “dora mına.” La miye ra gire danê, qulê ra verdanê ra, tae ke verdanê ra, bırao werten qêreno, “wiş bao wiş daye ez vêşa, mı bıncerê cor.” Eke oncenê cor. Bırao qıc vano, “nafa ki dora mına. La miyanê mı ra giredo, mı ke va, mı bıncerê şıma hedi hedi raverderê.” Bırao qıc çıqa vano mı bıncerê, ê verdanê ra. Helmê dewi ra mığara zaf bıya germine, hatani cêr verdanê ra. Bırao qıc nia dano ke dormê dewi de hirê çêney qêriya-wariya berbenê. Bırao qıc vano, “şıma bıberbe ki, meberbe ki piyê şıma merdo, êndi çiyê nêkenê.

Bırao qıc vano, “şıma hirê waye. Ma ki hirê bırayme. Waya pile, bıraê pil rê, waya wertene bıraê werten rê, waya qıce ki mı rê”. Çêney vanê, “heya.” Bırao qıc, bıranê xo rê ki vano, ê ki vanê, “heya.” Sıfte çêneka pile ra la giredano ruşeno cor. Nafa ki çêneka wertene ruş-

nenö. Dore êna çêneka qıce, çêneka qıce, biraê qıç rê vana; “sıfte to şo, hona ez êna.” Layık vano, “nê sıfte tı şo.” Çêneke vana, “tı ke sıfte mı buruşne bırayê to bınê tesirê rındekiya mı de manenê. Bı-rao qıç vano, “nê, bırayê mı çiyê hêneni nêkenê.” Çêneke vana, “Ez to ra çiyê vana, hona mı buruşne cor.” Niştanê zernên kena becike, siniya zernêne, pısanga zernêne be mero zernên dana cı, “şona koti şo, nina xo ra mevsne. Eke bıranê to, to mığara de verda dı barani ênê, jü sipê, jü ki siya beno. Eke ništa baranê sıpey o to erzeno roş-tiya dinya, eke ništa baranê siyay o ki to beno 7 kati tariya dinya. Layık jü peşkire dano çêneke, la miyanê çêneke ra gıre dano, vano; “bıoncerê.” Çeneka qıce oncenê cor. Çemaliya çêneke ke vinenê maşıqı çêneke benê. La ercenê cêr, seba bırayê qıcı ra. Çêneke vana, “bırayê xo bıoncerê.” Bırao pil tae onceno, dızdiya kardi veceno erzeno lay ra keno cıra. Vano, “tee la vısiya.” Bırao qıç gıneno varro. Balmış beno. Êno ra xo nia dano dı barani ênê. Urzeno ra hetera ki dewxexo şono. Barano sipê vineno xo erzeno barani ser, oxro ki o baran, barano siyao. Baran ê hawt kati beno tariye dinya.

Şono, şono, şono ju dewe de vecino. Hem zaf têşano hem ki zaf vêşano. Verê jü çêyi de vındeno dano çêber ra pire çêber kena ya. Bırao qıç vano, “mı şewe meyman ke.” Pire vana, “ma ez bexo khalo kokumu, ez çişkına to meyman keri?” Bırao qıç jü zern musneno cı. Pire ke zern vinena, veng nêkena, vana; “heya.” Şone zere layık vano ez zaf biya têşan, mı rê taê awxe biya. Pire hers bena, “ma ez to rê awxe koti ra biari?” Zern êno pire vir, “ma hele nia dêri.” Bena satıl ra şona mizaxo kena cı ana dana Bıraê qıcı. Bırao qıç satıl keno xoser şımeno. Vano, “na awxe qey niya şoruna?” Pire vana, “na dewe de awxe çına. To awxe waşte mı ki satıl berd miza xo te de kerde to rê arde.” Bırao qıç vano, “qey awxe çına?” Vana; “Ejdarhayê kewto zerê heni nêverdano awxe bêro. Heşte de defe

ju çêneke ju ki darenê mir bîdere mı ez taê awxe dana şıma. Ma ki heşte de defe çênêkê, jü ki leganê mir damê cı; o ki awxe dano ma.” Layık vano, “no heni koti ro mı rê salıx bîde.” Pire salıxe heni dana cı. Bırao qıc şono. Hêni vineno, nia dano çêneke xemelna leganê mir do cı êna. Bırao qıc şono lewe çêneke, vano; “ejder ke amê leganê mir verva ejderhayi ser thon de xo pey de bice.” Bırao qıc şono xo dano we. Ejderha verva çêneke êno çêneke legana miri verva ejdarhayi ser thon dana xo pey de cêna. Ejderha ke xo erceno mir, bırao qıc şımşîrê xo veceno vîle ejdarhay de dano pıro ejdarhayi kişeno. Çêna paşayi lapa xo kena goni nana pışta layiki ra, remena şona. Paşa çêneke ke vineno, vano; “tı qey ama. Ejderha ma têşaniye ra qırr keno.” Çêneke vana, “pêyaye amê, şımşêrê xo vet, sarê ejderhay de da pıro ejderha kişt.” Paşa xebere ruşneno vano cüamêrde dewe pêro bêrê sarayiye. Cüamêrde pêro êne sarayiye. Paşa tek tek pıştiya cüarmêrda de nia dano, tawa goni çina, vano; “kam mend? Şıma zanê?” Jü vano, “meymanê pire mendo.” Paşa emır dano, “şêrê meymanê pire biarê.” Şonê, meymanê pire anê sarayiye. Paşa, pışta meyman de nia dano, goni pışta meymanrawa. Paşa vano, “to ejdarha kişt, çêna mı resna mı, ma têşaniye ra xelesnayme ra, çı mıradê to esto mı rê vace, ez biare ca.” Bırao qıc vano, “jü mıradê mı esto. Mı vece roştıya dinya.” Paşa vano, “ez to se veceri roştıya dinya, ez ki zê to insana, to caê de xırabi de ez gureta.” “To” va, “mıradê xo vace, mı ki va.” Bırao qıc xatır wazeno, paşa vano; “hela vînde jü rae esta. A rae roştıya dinyawa. Theyra Anqa esta. Theyrê da zaf hewla, mordem nêtawreno siya theyra anqa ra raveru. Neqê insani bivino haca de purt kena. Her serre ni waxta de leyrê Anqa hakara vecinê, theyra anka qe halen sera mebo, more de zê ejderhayi eno lêyrane daye weno. Theyra Anqa vato, kam ke lêyranê mı raxlesno ez mırade dina ana ca.

Bırao qıc vano, “no halenê theyra Anqa koti dero, mı rê salıx bı de, ez şêri.” Paşa vano, “zerê geme de tire ra serê dı daranê gırsa serowo.” Bırao qıc şono zerê geme de halenda theyra Anqa vineno. Caê xo zaf çetino, heto ju tırro. Bırao qıc laye erceno dare, hetê jü ki xora gıre dano. Bınê halendi de çalê kıneno, gılane dara bıneno erzeno ser, kunu çale; pela erzeno xo ser. Xo dano we. Taê waxt verdo ra qıştına vengê lêyrane Anqa êno. Bırao qıc çale ra vecino nia dano more zê ejderhayı oncino êno. Şımşêrê xo onceno, xo verdano ra dano mori ro keno çar leti, erceno leyra Anqa ver. Leyrê Anqa ênera zon. Vanê; “hona ke maya ma nıame şo xo bıde we, to bivino to purt kena.” Nia dano ke lao ke xora gıredo hetê ju bıriyo. Waxto ke şımşêr do mori ro, şımşêr gıno layra ki. Bırao qıc tırta gırbeno gınenno cerra kemera poneser vındeno. Theyra Anqa êna mori verê halende de vinena, qıştena êna. Leyrê Anqa vanê, “meterse ma wesime. İnsanê amê ebe şımşêr mor kerd çar leti, eşt verê ma.” Anqa va, “kotıro?” “Tırta xelisiya ra gırbı şı hatani cêr, şı sale sero mend.”vati. Theyra Anqa firdana şona leyê bıraê qıcı. Nia dana ke bıyo dırbetın. Perranê xo sero kena ya tıcı ra sevekına. Dıma, dırbetiya bıraê qıcı lêsena kena weş. Bırao qıc êno ro xo. Theyra Anqa vana, “beniadem beniadem to leyrê mı xelesnê ra. To mıradê mı kerd. Çı mıradê to esto mı rê vace ez bıari ca.” Bırao qıc vano, “mı bere roştıya dinya.” Theyra Anqa vana, “to cao de bekes de ez gureta. Hama mı wad kerdo. Ez to vecena roştıya dinya. Şo mı rê hawt dımê miya, hawt rewuki awe bıa.” Bırao qıc şono leyê paşay. “Mı mıradê theyra Anqa ard ca. Va ez to vecena roştıya dinya. Mı ra hawt dımê miya, hawt rewuki awe waştı.” Paşa tevdırê bıraê qıcı vineno. Bırao qıc barê xo cêno beno leyê Theyra Anqa. Theyra Anqa vana; “mı ke va ke gak, to dımê miye Fêkê mı ke. Mı ke va guk to jü rewuke awe fêkê mı ke.” Bırao qıc vano, “heya.” Barê xo cêno erceno theyra Anqa ser

o bexo ki nişeno cı benê raşt. Theyra Anqa vana gak, Bırao qıc dımê miye keno fek, vana guk rewuke awe erceno fek. Heni hatani qatê şeşine vecinê. Theyra Anqa vana “gak” dımê miye ano ke berco fek, gıneno warro, Bırao qıc qorê xo ra parçê goşt bıneno, erceno fêkê theyra Anqa. Theyra Anqa thamê goşt ra zana ke no goştê beniademiyo, nêwena. Bınê zonê xo de dana we. Êne roştiya dinya. Theyra Anqa vana, “de şo miradê to bi.” Bırao qıc, theyra Anqa rê vano; “tı şo, ez hona şona.” Anqa vana, “tı şo.” Bıro qıc tae şono theyra Anqa nia dana Bırao qıc lengeno. Theyra Anqa veng Bıraê qıcı dana. Bırao qıc êno leyê Anqa, Anqa bınê zonê xo ra goştı vecena, nana qorê Bıraê qıcı ra, theyra Anqa qorê Bıraê qıcı lesena, kena weş. Jübin ra xatır wazenê, Bırao qıc beno raşt şono, şono, şono dewa piyê xo de vecino. Bırao pil şono leyê çêna dewi vano, “Ez qesa xo de vındetu. Hawt serri vêrd ra, ez qaşê to nebiya.” Çêna dewi vana, “şo mı rê seniya zernênê, pısinga zernênê be merrê zernêni bia.” Bırao pil şono leyê hedadi vano, “mı rê seniya zernênê, pısinga zernênê be merrê zernêni vırazê.” Bırao pil şono. Waxt vêreno ra, Bırao qıc şono leyê hedadi. Cı rê vano, “mı bice leyê xo, ez to rê bixebeti.” Hedad hers beno, no haleme to mı ra çı wazena. Bırao qıc vano, “hostayê mı tı qey hersına?” Hedad vano, lacê ağayo pil mı ra seniya de zernênê, pısinga zernênê be merrê zernên wazeno. Ez nina se vırazi.” Bırao qıc vano tı şo mı rê qaxılê goza bia, ez şan de to rê vırazena.” Hedad çêberê dezgey sero keno kilit, şono çê xo. Beno şodır êno dezge keno ya, nia dano çiyê huzbar de çino. Hedad hers beno. Vano, “kuyo to çiyê nêvıraşt.” Bırao qıc vano, “to şo mı rê tûy u eşkica biya ez şan de to rê vırazena.” Hedad onciya dezge sero keno kilit şono çê. Beno şodır êno dukan keno ya, Bıraê qıcı rê vano, “to vıraşt?” Bırao qıc vano, “heya.” Seniya zernênê, pısinga zernênê be merrê zernêni dano hedadi, hedad cêno şono leyê lacê ağay. Bırao

pil beno dano çêna dewî. Çêna dewî nafa ki iştanê becîka xo vecena, vana, “mî rê iştanê zê ney bia. Bîrao pil şono leyê hedadi. Hedad rê vano, “mî rê iştaneo niyanen vîraze.” Hedad iştane cêno şono leyê Bîraê qıcı. “Lacê ağay mî ra zê ni iştaney, iştane wazeno. Bîrao qıc vano, “şan de to rê vîrazena bere bîde lace ağay.” Beno şodır hedad êno dezge, Bîrao qıc vano, “mî vîraşt.” Bîrao qıc iştane dano hedadi, hedad şono leyê lacê ağay. Lacê ağay iştane cêno beno dano çêna dewî. Çêna dewî êna leyê hedadi. Vana, “na hostateniya to niya, ê kamiya?” “Ju usta leyê mî de xebetino ê deya,” vano. “Na peşkire bere bîde ê ustay cî rê vace meşte veyvê mino.”

Bîrao qıc peşkire cêno. Beno şodır vengê daul u zurna heşneno. Bîrao qıc şono çê piyê xo, xo keno eşkera. Hal mesela piyê xorê qesê keno. Bîrao pil, Bîraê qıcı ra efê xo wazeno. Bîrao qıc ey ef keno. Ağa, Bîraê pili keno bekçiye bağı, saltanetê xo ki dano Bîraê qıcı. Hawt roji hawt şevi veyvê dina kenê. Ê resê miradê xo. Sîma ki mende mî rê...

KÜÇÜK KARDEŞ İLE DEVİN KIZI

Zazaca Masal/ / Zelal KOCADAĞ

Bir varmış, bir yokmuş. Bir ağa ve üç oğlu varmış. Ağanın büyük ve kocaman üzüm bağları varmış. Bağa o kadar güzel bakmışlar ki salkım salkım üzümler yetişmiş. Bir

gün ağa, bağı sulamak için evden çıkmış. Çıkmış ki ne görsün. Bağ talan olmuş. Ağa, bu soruna çözüm bulmak için oğullarını çağırmış ve “Bağın talan olduğunu ve bunu kimin yaptığını bulmak için her gün birinin nöbet tutmasını, ilk nöbeti de en büyük oğlunun tutacağını” söylemiş. Akşam olunca büyük oğlan nöbet tutmak için bağa gitmiş. Aradan saatler geçtikçe oğlanın çok uykusu gelmiş. Dayanmaya çalışmış fakat başaramamış ve en sonunda uyuyakalmış.

İkinci gün de ortanca oğlan nöbet tutmaya gitmiş fakat o da biraz zaman geçince uyuyakalmış. Bir sonraki gün ağa nöbet tutmak istemiş ama küçük oğlan nöbet sırasının onda olduğunu söyleyerek itiraz etmiş.

Ağa, küçük oğlana “Ağabeylerin hiçbir şey göremediler de sen mi göreceksin.” demiş. Küçük oğlan ise “Sen artık yaşlandın. Ben hâlâ gencim. Ben gideceğim!” deyip itiraz etmiş babasına ve sonunda istediği olmuş. O nöbete gitmiş. Giderken yanına kılıcını da almış. Bir yere gizlenip beklemeye başlamış. Gece ilerledikçe uykusu gelen oğlanın aklına bir fikir gelmiş; kılıcını eline almış, parmağına bir kesik atmış ve oraya biraz tuz serpiştirmiş. Serpiştirdiği tuz sayesinde canı çok acımaya başlamış. Böylece uykusu kaçmış.

Aradan biraz zaman geçmeye kalmamış “güm güm” diye sesler duymuş küçük oğlan. Seslerin ardından saklandığı yerden olanı bite-

ni izlemeye başlamış. Gördüğü şey karşısında şok olmuş: Kocaman bir dev!

Bu dev o kadar büyükmüş ki sağa gidince sağ taraf, sola gidince sol taraf yıkılıyormuş. Küçük oğlan hemen eline kılıcını almış ve devin arkasından bir darbe vurmuş. Dev yaralanmış ve mağarasına doğru gitmeye başlamış. Küçük oğlan durur mu hiç? O da arkasından gitmeye başlamış.

Dev, mağarasına gelince mağaranın ağzına kocaman bir kaya koymuş ve içeri girmiş. Küçük oğlan kayayı kaldırmaya çalışmış fakat başaramamış. “Belki mağaranın üstünde bir şey vardır.” diye düşünmüş ve mağaranın tepesine çıkmış. Mağaranın tepesinde bir delik bulmuş. Delikten aşağı inmeyi düşünmüş fakat delik çok derinmiş. Küçük oğlan “Dev eninde sonunda mağaradan dışarı çıkacak ben burada bekleyeyim.” diye düşünmüş.

Sabah olmuş. Küçük oğlan eve dönmeyince başına bir şey geldiğini düşünüp bahçeye çıkmış evdekiler. Bağ yine talan bir hâldeymiş ama oğlan yokmuş ve bahçede kan izleri varmış. Küçük oğlanın ölmüş olabileceğini düşünmüşler. Kan izlerini takip etmişler. Mağaranın başına gelip kayayı kaldırmaya çalışmışlar ama onlar da başaramamış. Ardından küçük oğlana seslenmeye başlamışlar. Küçük oğlan, dağın tepesinden seslerini duymuş sesleri ve “Buraya gelin! Devi yaraladım ama ölüp ölmediğinden emin değilim. Burada bir delik var fakat çok derin. Halat getirirseniz kendimizi halata bağlayıp aşağı inebiliriz.” demiş.

Ağa ve çocukları yukarı çıkmış. Halatı ilk önce büyük oğlan beline bağlamış ve onu aşağı doğru sarkıtmışlar. Büyük oğlan bağır-maya başlamış “Aaaa, yandım çekin beni buradan yandım.” diye. Bunun üzerine onu yukarı çekmişler.

Sonra ortanca oğlan kendini halatla bağlamış ve o da bağırmaya başlamış “Anne, baba yanıyorum! Çekin beni yukarıya!”

Sıra küçük oğlana gelmiş. Oğlan “Ben size ne zaman yanıyorum beni yukarı çekin dersem beni aşağı doğru bırakın.” demiş. Onlar da “Tamam.” demişler.

Oğlanı aşağı doğru indirmeye başlamışlar. Küçük oğlan dayanmaya çalışmış ama o da bağırarak “Yanıyorum! Çekin beni yukarı.” diye. Kardeşleri de daha da aşağı indirmiş oğlanı. Küçük oğlan her “Beni yukarı çekin.” dediğinde onlar daha da aşağı indirmiş ve en sonunda en aşağı kadar inmiş.

Aşağı gelince içeride dev ve devin üç kızını görmüş. Sıcaklığın nedeni de dev ve devin kızlarının nefesiymiş. Çocuk deve doğru bakınca devin öldüğünü görmüş. Kızların da ağladığını fark etmiş. Kızlara “Ağlamanız babanızı geri getirmeyecek ama benim size bir teklifim var. Siz üç kız kardeşsiniz. Benim de yukarıda iki erkek kardeşim var. Büyük kız büyük ağabeyimle, ortanca kız ortanca ağabeyimle, küçük kız da benimle evlensin.” demiş. Kızlar da bu teklifi kabul etmiş.

Küçük oğlan ağabeylerine seslenmiş ve kızlara ettiği teklifi ağabeylerine de etmiş. Onlar da bunu kabul edince tek tek kızları yukarı göndermeye başlamış.

Sıra küçük kıza gelince küçük kız “Önce sen git.” demiş. Oğlan da “Neden ki?” diye sormuş. Küçük kız “Ben çok güzelim, ağabeylerin beni görünce seni burada bırakıp giderler.” demiş. Oğlan “Benim abilerim asla böyle bir şey yapmaz.” demiş. Küçük kız “Peki, sen öyle san ama eğer ki seni burada bırakılırsa buraya iki tane koç gelecek. Bu koçlardan biri beyaz diğeri de siyah olacak. Siyah olana binersen seni yerin yedi kat altına, beyaz koça binersen seni yedi

kat yukarı götürecektir. Bir de sana bir şey vereceğim.” demiş ve altın bir tepside altın bir kedi ile altın bir fare, bir de yüzük uzatmış “Ne olursa olsun bunları sakın yanından ayırma.” demiş.

Küçük oğlan da kıza bir mendil uzatmış ve “Bu mendil de sende kalsın.” demiş. Ardından halatı kızın beline bağlamış ve küçük kızı yukarıya göndermiş.

Kızı gören büyük oğlanın kızın güzelliği karşısında nutku tutulmuş. Küçük kızla kendisinin evlenmesini arzu etmiş.

Küçük kız “Hadi ipi gönderin. Kardeşiniz aşağıda kaldı.” demiş. Ortanca oğlan “Tamam.” deyip ipi aşağı göndermiş. Küçük oğlan ipi beline bağlamış ve oğlanı yukarı çekmeye başlamışlar. Derken büyük oğlan ipi gizlice kesmiş ve küçük oğlan aşağıya düşmüş. Kardeşleri de “İp koptu artık onu yukarı çekemeyiz.” demiş ve gitmişler.

Eve gidince büyük kardeş devin küçük kızı ile evlenmek istediğini söylemiş. Devin küçük kızı ise üç şartım var “İlki, bana yedi yıl boyunca karışmayacaksın.”

Ağanın büyük oğlu ile devin küçük kızı aralarında anlaşma yapadursunlar, gelin biz küçük oğlanın başına neler gelmiş onlara bakalım:

Küçük oğlan düşünce bayılmış. Biraz zaman geçince ayılmış ayılmasına fakat açlık ve susuzluğun etkisiyle de başı dönüyormuş hâlâ. Derken karşısında iki tane koç görmüş. Beyaz koça doğru gitmeye çalışmış ama kendisini siyah koçun üstüne atmış ve yerin yedi kat altına gitmiş.

Gözünü açtığından kendini yerin yedi kat altında yaşlı bir kadının evinin karşısında bulmuş. Kadının yanına gitmiş ve kadından, kendisini misafir etmesini istemiş. Yaşlı kadın da “Ben daha kendime bakamıyorum. Bir de seni mi misafir edeceğim.” demiş. Küçük oğlan

cebinden altın yüzüğü çıkartmış ve “Eğer beni misafir edersen sana bu altını veririm.” demiş. Kadın da bu teklifi kabul etmiş ve küçük oğlanı eve almış.

Oğlan kadından su istemiş. Kadın ise içinden “Evde su yok ki. Ne yapacağım? Ama eğer ki su vermezsem bana altınını vermez.” diye düşünmüş ve kadın, kabın içine işeyip kabı çocuğa vermiş. Çocuk bir yudum almış ve kadına “Sizin suyunuz ne kadar tuzlu.” demiş. Kadın da “Sana yalan söylemeyeceğim oğlum. Bizim köyde sular akmaz.” demiş. Oğlan bunun nedenini sormuş. Kadın da “Bir ejderha var. Çeşmenin üzerine yattı ve suyun akmasına izin vermiyor. Sadece haftada iki kez bir leğen hamur ile bir kız karşılığında suyun biraz akmasına izin veriyor.” demiş.

Küçük oğlan, kadından ejderhanın yerini tarif etmesini istemiş. Kadın tarif etmiş. Oğlan tarif edilen yere gelmiş. Elinde bir tane leğen ile hamur olan, ejderha için getirilen kızı görmüş. Küçük oğlan kızın yanına gitmiş ve ona “Ejderha gelince hamur leğenini öne kendini arkaya at.” demiş. Kız, tamam anlamında kafasını sallamış.

Küçük oğlan, bir kayanın arkasına saklanmış ve ejderhanın gelmesini beklemeye başlamış. Kısa bir süre sonra ejderha gelmiş. Kız, oğlanın dediği gibi kendini arkaya, hamur leğenini ise öne atmış. Ejderha oğlanın düşündüğü gibi leğenin olduğu tarafa gitmiş. Küçük oğlan da tam o sırada kılıcıyla ejderhayı öldürmüştü. Böylece çeşmenin önü açılmış.

Bu kız meğer paşanın kızıymış. Paşanın kızı, elini ejderhanın karnının üstüne koymuş ve sonra elini küçük çocuğun sırtına bastırıp oradan koşarak uzaklaşmış.

Paşa, kızını görünce “Neden buraya geldin! Halkımız susuzluktan ölecek!” demiş. Kız, babasına ejderhayı bir yabancının öldürdü-

ğünü ve çeşmeden artık şakır şakır suyun aktığını anlatmış.

Paşa, o yabancıyı merak etmiş ve nerede olduğunu sormuş. Kız da “Nerede olduğunu bilmiyorum ama yabancıнын sırtında kanlı bir el izi var.” demiş. Paşa bu yabancıyı bulmak için köydeki tüm erkekleri huzuruna çağırmış. Hepsinin sırtına bakmış fakat kimsede bir iz bile bulamamış. Bunun üzerine Paşa, köyde yanına gelmeyen kimse- nin kalıp kalmadığını soruşturmuş. Sadece yaşlı kadının misafirinin gelmediğini öğrenmiş ve yaşlı kadının misafirini de çağırmış.

Küçük oğlan varmış paşanın huzuruna ve “Beni çağırmışsınız paşam.” demiş. Paşa, oğlanın sırtına bakmış ve kanlı el izini görmüş. Bunu gören Paşa, oğlana “Sen ejderhayı öldürdün ve suyun tekrar akmasını sağladın. Sana borcumu nasıl öderim?” diye sormuş. Oğlan da “Beni aydınlığa çıkar.” demiş. Paşa şaşırmış. “Ben de senin gibi bir insanım. Bu isteğini nasıl gerçekleştireyim?” demiş. Küçük oğlan “Sen bana ne istediğini sordun bende sana söyledim elinden gelmiyorsa canın sağ olsun.” demiş.

Küçük oğlan tam gidecekken Paşa “Dur! Belki ben senin isteğini yerine getiremem ama kimin getireceğini biliyorum.” demiş. Küçük oğlan isteğini gerçekleştirecek kişinin kim olduğunu sorunca Paşa “Anka kuşu ama bu Anka kuşu o bildiğin kuşlar gibi değildir öyle heybetlidir ki gölgesiyle insanı korkutur, yanına dahi yaklaşmaya cesaret edemezsin. Bir de bu Anka kuşunun iyileştirici etkisi de vardır. Yaladığı yeri sapasağlam hâle getirir. Bu Anka kuşu tek bir şartla bir dileğini yerine getirir. Anka kuşunun yavruları her yıl yılanlar yüzünden ölür. Sen Anka kuşunun yavrularını kurtarırsan dileğini gerçekleştir.” demiş.

Küçük oğlan bunları duyar duymaz Anka kuşunun yuvasının nerede olduğunu sormuş. Paşa, yuvanın ormanın en sonunda, uçurumun kenarındaki iki büyük ağacın ortasında olduğunu söylemiş.

Küçük oğlan yuvanın yerini öğrenir öğrenmez yola koyulmuş. Az gitmiş uz gitmiş dere tepe düz gitmiş derken Anka kuşunun yuvasını bulmuş. Ağacın üstüne tırmanmış. Bir halat almış. Uçurumdan aşağı düşmemek için halatın bir ucunu ağacın gövdesine diğer ucunu da kendine bağlamış. Ardından saklanıp Anka'nın yavrularının saldırıya uğramasını beklemeye başlamış. Derken Anka'nın yavruları ciyaklama sesiyle delikten çıkmış. Küçük oğlan bir de ne görsün! Büyük bir yılan Anka'nın yavrularına saldırıyormuş. Yılan, ağacın etrafından dolana dolana giderken küçük oğlan eline kılıcına almış ve yılanı dört parçaya bölüp Anka'nın yavrularının önüne koymuş. Bunu gören yavrular dile gelmiş “Hey yabancı! Hemen buradan gitmezsen annemiz seni öldürür.” demişler. “Tamam.” demiş küçük oğlan lakin aşağı inecekken uçuruma yuvarlanıvermiş. Meğer yılanı kılıcıyla öldürürken yanlışlıkla bağlı olduğu halatı da kesmiş.

Küçük oğlan şimdilik uçurumda kalsın. Gelin biz Anka ne âlemde ona bakalım:

Anka uçarken yılanın parçalarını görmüş ve hücumla yuvaya gelmiş. Yuvaya gelince yavruları “Anne korkma. Bir yabancı bizi yilandan kurtardı. Yılanı dört parçaya böldü.” demişler. Anka “Peki, şimdi nerede o yabancı?” diye sorunca yavrulardan biri “Uçurumdan aşağıya düştü.” diye cevap vermiş.

Anka kuşu uçuruma inmiş ve küçük oğlanın düz bir taşın üstünde yaralı ve baygın bir şekilde yattığını fark etmiş. Onu öğlen güneşinden korumak için kanatlarını açmış. Anka, küçük oğlanı yalamış ve küçük oğlan iyileşmiş.

Anka, oğlana “Sen benim yavrularımı kurtardın bende sana bir dilek hakkı veriyorum dile benden ne dilersen!” demiş. Küçük oğlan da “Beni gün ışığına çıkarmanı istiyorum.” demiş.

Anka kuşu ilk başta şaşırılmış ama sonra kabul etmiş ve “kendisinin de bir şartı olduğunu, göğ e çıkmanın kolay olmayacağını ve bu yüzden güç toplayabilmek için yedi küp su ile yedi tane koyun istediğini” söylemiş.

Oğlan Anka’nın isteklerini kabul etmiş. Paşanın yanına gitmiş. Ond an yedi küp su, yedi tane de koyun istemiş. Paşa “Sen hiç dert etme o iş bende.” deyip oğlanın istediklerini vermiş. Küçük oğlanla Paşa vedalaşmışlar. Küçük oğlan, Anka’nın yanına gitmiş.

Anka yola çıkmadan önce “Sana bir şey söyleyeceğim. Ben sana her “gag” dediğimde su, sana her “gug” dediğimde bana et vereceksin.” demiş. Küçük oğlan başıyla onaylamış ve Anka’nın sırtına yiyeceklerle birlikte atlamış.

Anka her “gag” dediğinde su, her “gug” dediğinde de koyun eti vermiş. Bu arada altı koyun tükenmiş sıra yedinciye gelmiş. Anka “gag” demiş ve küçük oğlan Anka’nın ağzına suyu dökmüş. Sonra Anka “gug” demiş. Küçük oğlan koyunu tam Anka’nın ağzına atacakken koyun elinden düşmüş.

Oğlan, Anka’ya koyunu düşürdüğünü söylerse Anka’nın kendisini göğ e çıkarmayacağını düşünmüş. Bu yüzden kılıcıyla baldırından bir parça kesip Anka kuşunun ağzına atmış. Anka ağzındakinin koyun eti olmadığını anlamış ve bunu dilinin altına koyup yukarıya doğru yükselmeye devam etmiş. Anka oğlanı göğ e getirmiş. Küçük oğlan, Anka’nın sırtından inmiş fakat Anka’nın onun aksadığını görmesini istemediğinden Anka’yı çabucak uğurlamak istemiş.

Anka da “Hayır, önce sen git. Ben burada bekleyeceğim.” diye ısrar etmiş. Küçük oğlan da mecburen kabul etmiş. Anka da böylece onun aksadığını görmüş. Anka “Biliyordum, neden baldırını kesip bana verdin? Ne olursa olsun ben sana bir söz vermiştim. Sen bana o

koyunu verseydin de vermeseydin de ben seni buraya getirecektim.” deyip dilinin altından et parçasını çıkarmış. Oğlanın bacağına koyup yalamış. Küçük oğlanın bacağı eski hâline geri dönmüş. Küçük oğlan Anka’ya teşekkür edip oradan uzaklaşmış.

Zaman gerçekte zor masallarda tez geçer. Meğerse aradan tam yedi yıl geçmiş. Ağanın büyük oğlu “Yedi yıl tamam oldu ikinci dileğin nedir?” diye sormuş devin küçük kızına. Kız da “Altın bir tepside, altın bir fare ile kedi” istediğini söylemiş.

Bunlar olurken küçük oğlan da bir sarrafın yanına gitmiş. “Yanında çalışabilir miyim?” diye sormuş. Sarraf “İşim zaten başımdan aşkın, bir de seninle mi uğraşacağım!” diye cevap vermiş. Küçük oğlan “Bir derdin varsa söyle. Ben sana yardımcı olurum.” deyince Sarraf “Ağanın büyük oğlu benden altın tepside altın bir kedi ile fare istedi ama nasıl yapacağımı bilmiyorum ben.” demiş. Küçük oğlan da “Sen o işi bana bırak. Bana biraz fındık fıstık ver. Ben sana yapacağım onları.” demiş.

Aradan bir gün geçmiş. Sarraf gelmiş ve “Hani daha yapmamışsın.” demiş. Küçük oğlan “Senin daha günün var rahat ol. Sen bana yine fındık fıstık getir.” demiş ve aradan bir gün daha geçmiş. Sarraf gelmiş ve “Yaptın mı?” diye sormuş. Küçük oğlan cebinden altın tepsideki altın kedi ile altın fareyi çıkarmış. Bunları sarrafa uzatmış ve “Sana yaparım demiştim.” demiş.

Sarraf, ağanın büyük oğluna bunları götürmüş. Büyük oğlan, devin küçük kızına altın tepsideki altın kedi ile altın fareyi vermiş. “İkinci istediğini de yerine getirdim. Şimdi üçüncü dileğini söyle.” demiş.

Devin küçük kızı “Acaba küçük oğlan hayatta mı?” diye aklından geçirmiş ve son bir şey daha istemiş. “Senden son istediğim” demiş

ve parmağından yüzüğü çıkarmış. “Bunun aynısını yap bana.” Büyükle oğlan kızın son isteğini de kabul etmiş. Sarrafa yüzüğü vermiş. “Bunun aynısını yap bana.” demiş.

Sarrafa, küçük oğlanın yanına gelmiş. “Bu sefer de benden bu yüzüğün aynısını yapmamı istedi.” demiş. Küçük oğlan yüzüğe bakmış ve “Tamam bunun aynısını yaparım. Sen bana üzüm getir. Ben yarın sabaha bunun aynısını yaparım.” demiş. Sarraf üzümleri getirmiş ve kapıyı kilitleyip gitmiş. Sabah olmuş. Küçük oğlan yüzüğü sarrafa teslim etmiş.

Sarrafa yüzüğü alıp büyük oğlanın yanına gitmiş. Yüzüğü oğlana vermiş. Büyük oğlan da devin küçük kızına yüzüğü vermiş. “İstediğin üç şeyi de yerine getirdim. Artık evlenelim.” demiş. Devin küçük kızı “Bu yüzüğü kim yaptı? Bana onu getir.” demiş.

Büyük oğlan, sarrafa getirmiş. Devin küçük kızı sarrafa “Bu yüzükleri sen yapmadın, değil mi? Bu senin işin değil.” demiş. Sarraf da “Evet benim dükkânım da bir çocuk var. O yaptı.” demiş. Devin küçük kızı da ona mendili uzatmış ve “O çocuğa yarın düğünümüz olduğunu söyle.” demiş. Sarraf, küçük oğlana devin küçük kızının söylediklerinin aynısını anlatmış ve kızın mendilini de vermiş.

Küçük oğlan, sabah davul sesiyle uyanmış. Babasının yanına gitmiş ve olan biten her şeyi anlatmış. Büyük oğlan, kendisini affetmelerini istemiş.

Ağa tahtını küçük oğluna devretmiş. Büyük oğlunu da bağı bekçi yapmış.

Küçük kardeşle devin küçük kızı muratlarına ermişler. Yedi gün yedi gece düğünleri olmuş.

LITTLE BROTHER AND THE GIANT’S DAUGHTER

Zazaki Tale/ Zelal KOCADAĞ

Once upon a time, there was an agha and his three sons. The agha had large and big vineyards. They looked after the vineyard so well that the grapes were in abundance. One day the agha left home to water the grapes only to see that the vineyard was plundered. The agha called for his sons to find a solution and asked them to keep guard of the vineyard everyday to find out who plundered the vineyard and asked his oldest son to keep watch the first day. When the night fell, the first son went to the vineyard. As the hours passed, he felt sleepy. He tried to resist but in the end he couldn't and fell asleep.

The second day, the middle son went to keep watch but as time passed by, he too fell asleep. The next day, the agha wanted to keep watch but the youngest son objected, saying it was his turn.

Agha said to the young boy:

Your brothers were not able to see anything and yet you think you can, huh?

The young boy objected to his father:

You got old and I am still young. I will go!

He got what he wanted and he went to keep watch that night and took his sword with him. He hid somewhere and started to wait. As the night advanced, the boy almost dozed off when he came up with an idea; he cut his finger with his sword and put some salt over the cut. It became very painful with the salt therefore he was awake

again.

Sometime later the young boy heard “thump, thump” noises and he started watching from his hiding place. He was shocked to see a huge giant!

This giant was so big that when he went right, the right side was tumbling down, when he went left, the left side was tumbling down. The young boy immediately drew his sword and attacked the giant from his back. The giant was wounded and made way to his cave but the boy did not stop! He went after him.

The giant entered his cave and closed the cave’s entrance with a big rock. The young boy tried to lift the rock, to no avail. He thought that maybe there was some place over the cave and he climbed there. He found a small hole at the top of the cave. He thought of going down to the cave from the hole but the hole was too deep. The young boy thought, “sooner or later the giant will come out of his cave so I’d rather wait here.”

The morning came. When the young boy did not return home, his family suspected he might be in trouble and came out to the garden. The vineyard was still in turmoil but there was no sign of the boy and there were blood stains on the ground. They tracked down the blood trails. They arrived at the cave and tried to lift the rock but again to no avail. Then they started shouting out his name. The young boy heard their voices from the top of the mountain and called back:

“Come here! I injured the giant but I am not sure if he died or not. There is a hole here but it is too deep. If you can bring a rope we can

tie ourselves and hang down with it.”

The agha and his sons climbed up. The oldest son wrapped the rope around himself first. Then he hanged himself down. He started shouting, “owww, I am burning, pull me up now.”

They pulled him up. Then the middle boy wrapped himself with the rope and as he went downwards, he also started shouting: “Mom, Dad, pull me up, I am burning.”

Then it was the young boy’s turn. The boy said to them, “whenever I tell you that I am burning and ask you to pull me up, lower me further down.” And they said “all right.”

They started hanging the boy down. The boy tried to endure but at the end he also started shouting, “I am burning! Pull me up!” his brothers lowered him more. Every time the boy asked them to pull him up, they lowered him even more and at the end he reached the bottom of the cave.

When he was in the cave, he saw the giant and his three daughters. The reason for the unbearable heat was the breath of the giant and his daughters. When the boy looked at the giant, he realized the giant was dead and that his daughters were crying. He said to the girls, “your crying will not bring your father back but I have an offer to make. You are three sisters and I have two brothers upstairs. The older sister can marry my older brother, the middle sister to my middle brother and the youngest can marry me.”

The girls accepted his offer.

The young boy called out to his brothers and he extended the

same offer to his brothers as well. When they accepted, he started to send the girls up one by one.

When it was the youngest girl's turn, she said, "you go first."

The boy asked, "why?" Then she said, "I am very pretty, when your brothers see me, they may leave you by yourself here." The boy said, "my brothers will do no such thing, ever." The young girl said: "all right, you may believe so but if they leave you here, know that two rams will come. One of them will be white and the other black. If you ride the black one, it will take you seven layers beneath the earth and the white one will take you seven layers above. And I shall give you something."

Then she gave him a golden cat, a golden mouse and a golden ring on a golden platter and asked him to keep these with himself at all times.

The boy then handed her a handkerchief and told her to keep that handkerchief. And he wrapped the rope around her and sent her up.

When the older brother saw the young girl's beauty, he was speechless. He wished that he could marry the young girl.

The young girl said, "hang the rope down, your younger brother is still down there." The middle brother said "all right," and he lowered the rope down. The young brother wrapped the rope around him and they started pulling him up. Just then, the older brother secretly cut the rope and the young boy fell down. His brothers said, "the rope is ruptured, we can not pull him up anymore" and they left.

When they arrived home, the older brother said he wanted to

marry the youngest daughter of the giant. In return, the youngest daughter of the giant said, “I have three conditions. First, you will not intrude on my life for seven years.”

Let’s look at what happened to the young boy as the older brother and the young girl kept discussing setting an agreement.

The young boy was unconscious because of his fall. After some time he gained consciousness but his head was still spinning because of hunger and thirst. Just then, he saw two rams. As he was trying to reach the white one, he found himself riding the black ram and found himself seven layers beneath the earth.

When he opened his eyes, he found himself seven layers beneath the earth, just across the door of an old woman’s house. He went up to her and asked her to take him in as her guest. The old woman said, “I can hardly take care of myself, how am I supposed to take care of a guest?”

“If you take me as your guest, I will give you this gold.”

As he said this, he took out the golden ring from his pocket. The woman accepted his offer and took him in the house.

The boy asked for some water. The woman thought to herself, “there is no water in the house. What can I do? If I don’t give him water, he will not give me the gold.” Then she peed into a pot and gave the pot to him. The boy took a sip and said, “your water is too salty.” The woman said, “I will not lie to you son. There is no water in our

village.” When the boy asked her the reason for this, she said, “there is a dragon. It lays down on the fountain and it does not let the water flow. It only allows the water flow twice a week in return for a bowl of dough and a girl.”

The boy asked her to describe the whereabouts of the dragon. The woman told him. The boy went to the place the woman described. He saw the girl who was carrying a bowl of dough for the dragon. The young boy went over to the girl and told her, “when the dragon comes, throw the bowl of dough forward and throw yourself backward.” The girl nodded.

The young boy hid at the back of a rock and started to wait for the dragon to come. Not long before, the dragon came. The girl threw the bowl of dough forward and herself backward, just as the boy told her so. The dragon went towards the bowl of dough just as the boy anticipated. The boy killed the dragon with his sword at that moment. Therefore the water flowed freely from the fountain.

That girl was apparently the daughter of a general. The general’s daughter first put her hand on the dragon’s belly and then pressed her hand on the back of the boy and then she ran away.

When the general saw his daughter, he said, “why did you come here? Our people will die of thirst!” The girl told him that a stranger killed the dragon and now the water was pouring freely.

The general was curious about the stranger and asked where he was. The girl said, "I do not know where he is but he has a bloody handprint on his back." In order to find this stranger, the general summoned all the men in the village before him. He looked at all their backs but could not see a handprint on any of them. Therefore the general investigated if there was anyone left in the village that he was yet to see. He learned that only the old woman's guest did not come so he called for the guest.

The boy appeared before the general and said, "you called for me general." The general looked at his back and saw the bloody handprint. When he saw it, he asked the boy, "you killed the dragon and let the water flow again. How can I pay my debt to you?" The boy said, "take me to the light." The general was surprised, "I am just a man like you. How can I make your wish come true?" The boy said, "you asked me what I wished for and I told you my wish. If it is not within your power, don't worry about it."

Just as the boy was leaving, the general said, "stop! Perhaps I can not make your wish come true but at least I know who can." When the young boy asked who that was, the general said, "it is the phoenix but this phoenix is nothing like any of the birds that you know of. It is so majestic, it scares even with its shadow, you can not even dare to come close. Also this phoenix bird has healing powers. When it licks your wound, it heals completely. However, this phoenix makes your wish come true on one condition. Every year the baby phoenixes die because of snakes. If you save the baby phoenixes, it will

make your wish come true.”

As soon as the boy heard this, he asked the whereabouts of the phoenix’s nest. The general said that the nest was at the very far corner of the woods, between two colossal trees by the cliff.

The young boy set off as soon as he learned where the nest was. He went over the hills, down to the valleys and far away until he found the phoenix’s nest. He climbed the tree. He took a rope. He wrapped one end of the rope around him and the other end around the tree to avoid any fall from the cliff. Then he hid himself and started waiting for the snake to attack the baby phoenixes. Just then the baby phoenixes came out of the nest squeaking. The boy was astonished to see that a big snake was attacking the baby phoenixes. As the snake was spiraling up the tree, the boy drew his sword and cut the snake into four parts and fed the babies. Just at that moment the baby phoenixes started talking to the boy, “hail stranger! If you do not leave this instant, our mother will kill you.” The boy said “all right” but just as he was going down, he fell off the cliff. It turned out that he cut the rope around him when he cut the snake.

Let’s leave the boy at the cliff and look at what the phoenix is about to do;

As the phoenix was flying, she saw the parts of the snake and rushed to the nest. When she was in the nest, the babies said, “don’t worry mother, a stranger came and saved us from the snake. Then he cut the snake into four parts.” When the mother phoenix asked where this stranger was, the babies told her that the boy fell off the cliff.

The phoenix flew down the cliff and saw the boy lying over a flat

rock, injured and unconscious. She spread her wings open to protect the boy from the midday sun. Then she licked his wounds and the boy recovered.

The phoenix said to the boy, “you saved my babies therefore I give you a chance of one wish, I will make your wish come true.” The boy asked her to take him up to the daylight.

The phoenix was surprised to hear of his wish at first but then she accepted his wish on one condition. “It is not an easy flight to reach the sky therefore, in order to gain my strength, I want seven barrels of water and seven sheep, ‘ she said.

The boy accepted her demands and went to the general to ask for seven barrels of water and seven sheep. He said, “don’t you worry, I will handle this.” After getting everything, the boy and the general exchanged their farewells. The boy then went back to the phoenix.

Before setting off, the phoenix told him, “I will ask you this; whenever I say ‘gag’ you will give me water and whenever I say ‘gug’ you will feed me with meat.” The boy nodded and he jumped on the phoenix’s back with the food.

Everytime the phoenix said ‘gag’ he gave her water and everytime she said ‘gug’ he gave her meat. Meanwhile, 6 of the sheep were used up and it was the turn for the last one. The phoenix said ‘gag’ and the boy poured water into her mouth. Then the phoenix said ‘gug’ and just as the boy was about to feed her with the sheep, it fell down from his hands.

The boy thought if he told the phoenix that the sheep had fallen, she would not take him to the sky. That is why he cut a piece of meat

from his own leg and fed the phoenix with it. The phoenix realized it was not sheep meat and saved the meat under her tongue and kept flying up. The phoenix reached the sky with the boy. The boy came down from her back but because he did not want her to see him limping, he wanted to say a quick good-bye.

The phoenix said, “no, you go first. I will wait here.” The boy had no choice and had to do so. The phoenix naturally saw him limping. She said, “I knew it, why did you cut a piece from your own leg? I had already promised you that I would take you to the sky. Whether you fed me or not, I would keep my promise.” Then she took out the piece of meat from under her tongue. She put the meat over the boy’s leg and licked it. The leg was as good as before. The boy thanked the phoenix and he set off.

Time passes ever so slowly in real life and ever so quickly in tales. It turned out that seven years had passed. The oldest son of the agha asked the youngest daughter of the giant, “it has been seven years now, what is your second wish?” The girl asked him to bring a golden cat and a golden mouse on a golden platter.

Meanwhile, the young boy arrived at a goldsmith’s. “Can I work for you?” he asked. The goldsmith replied, “I have so much to do, I can not take you on.” The boy then said, “if you have anything that is bothering you, please tell me and I will help you.” The goldsmith said, “the older son of the Agha asked for a golden cat and a golden mouse on a golden platter but I don’t know how to make those.” So the boy replied, “don’t worry, I will handle it, just give me some nuts and I will make those for you.”

One day passed and the goldsmith came, “You still did not finish

it I see?” But the boy said, “You still have some days, relax and bring me some more nuts.” Another day had passed. Goldsmith came again and asked “did you do it?” The boy took out from his pocket a golden platter with a golden cat and a golden mouse on it. As he gave them to the goldsmith, he said “I told you I would do it.”

The goldsmith took these to the older son of the Agha. The older son gave the golden platter to the girl, with the golden cat and the golden mouse on it. He said “I have completed your second wish as well, now tell me your third wish.”

The youngest daughter of the giant thought “is it possible for the young boy to be alive?” and then she asked for the last time, “this is my final wish from you” and then she took out the ring from her finger. “Make exactly the same ring for me.” The older son accepted her last wish and gave the ring to the goldsmith. “make exactly the same ring for me.”

Goldsmith returned to the younger boy and said, “now he asked me to make exactly the same ring.” The young boy looked at the ring and said “all right, I can make exactly the same ring by tomorrow. You bring me grapes and it will be ready tomorrow.” The goldsmith brought the grapes and locked the door and left. The morning came. The boy handed the ring to the goldsmith.

The goldsmith went to Agha’s older son with the ring. He gave him the ring and in turn, the older son gave the ring to the giant’s youngest daughter. “I have fulfilled all your wishes. Let us get married.” The young girl asked him, “who made this ring? Bring whoever made this ring to me.”

The oldest boy brought the goldsmith to her. The giant's daughter said, "you did not make this ring, did you? It is not your work." The goldsmith said "that is true. There is a young boy in my shop. He made it." The giant's daughter handed him a handkerchief and said, "tell the boy in your shop that we have a wedding tomorrow." The goldsmith told the boy what the youngest daughter had said and gave him the handkerchief.

The youngest boy woke up the next morning with the sound of the drums. He went up to his father and told him everything. The oldest son asked for their forgiveness.

Agha turned over his throne to his youngest son. He appointed his older son as a watchman for his vineyards.

The youngest brother and the giant's youngest daughter lived happily ever after, their marriage celebrations lasted for seven days and seven nights.

Zazaca Düzelti/Editor for Zaza Language: Hıdır Eren

